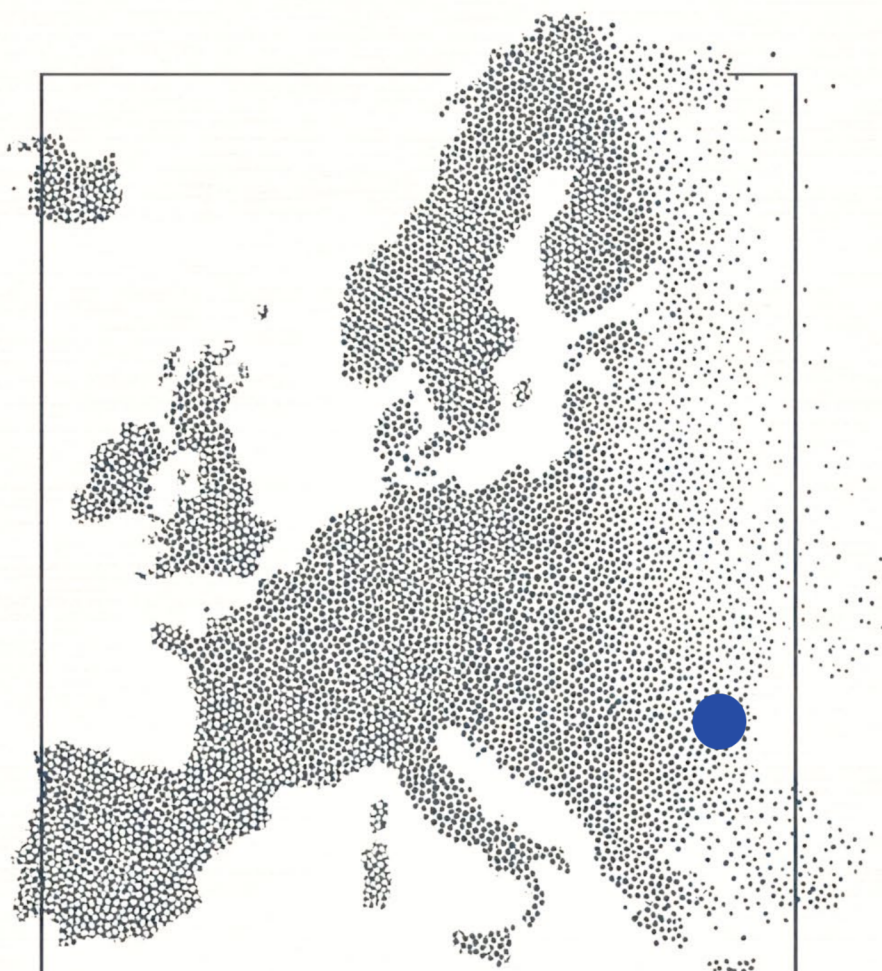

Inšpekčná činnosť a hodnotenie kvality škôl v Bulharsku

Národný projekt **EduRadar**
– skúmame, evalvujeme, excelujeme

Tento projekt je spolufinancovaný Európskou úniou v rámci Programu Slovensko

Spolufinancovaný
Európskou úniou

PROGRAM
SLOVENSKO

ŠTÁTNA
ŠKOLSKÁ
INŠPEKČIA

OBSAH

1.	PREHLAD SYSTÉMU VZDELÁVANIA V KRAJINE – STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA VZDELÁVACIEHO SYSTÉMU	8
1.1	Opis jednotlivých úrovní vzdelania od MŠ po VŠ	8
1.2	Členenie škôl (vzdelávania) a organizácia školského roku	11
1.2.1	Organizačné členenie škôl	11
1.2.2	Organizácia školského roku v školách / školských zariadeniach	11
1.3	Povinná školská dochádzka.....	12
1.4	Ukončovanie štúdia a hodnotenie žiakov	12
1.5	Štátne a súkromné vzdelávacie inštitúcie (zriaďovatelia škôl) a školné	15
1.6	Forma riadenia škôl a školských zariadení	17
1.7	Počet žiakov v krajine v jednotlivých úrovniach vzdelávania	18
1.8	Dostupné štatistiky o počte materských, základných a stredných škôl v krajine za rok 2024	19
1.9	Existencia nástrojov na sledovanie uplatnenia absolventov stredných a vysokých škôl	20
2.	SYSTÉM, PROCESY A METÓDY HODNOTENIA KVALITY VZDELÁVACÍCH INŠTITÚCIÍ	23
2.1	Realizátor hodnotenia kvality škôl a školských zariadení.....	23
2.1.1	Základné informácie o organizácii	23
2.1.2	Právny rámec upravujúci hodnotenie kvality škôl a školských zariadení.....	25
2.1.3	Nezávislosť/kompetencie organizácie	25
2.1.4	Financovanie organizácie.....	29
2.2	Typ a periodicita hodnotenia kvality škôl a školských zariadení	29
2.3	Postup pri sebahodnotení školy (autoevalvácia)	31
2.4	Postup externého hodnotenia kvality škôl a školských zariadení	33
2.5	Oblasti/kritériá hodnotenia kvality škôl a školských zariadení (okrem VŠ)	54
	62	
2.6	Výstupy z hodnotenia kvality škôl a školských zariadení.....	63
2.7	Iné hodnotenia kvality škôl.....	66
2.8	Aktivity školy po inšpekčnej činnosti	67
2.9	Identifikácia zúčastnených aktérov (stakeholderov) na hodnotení kvality škôl a školských zariadení.....	68
2.10	Plánované reformy v oblasti hodnotenia kvality škôl a školských zariadení	70
3.	SWOT ANALÝZA HODNOTENIA KVALITY ŠKÔL A ŠKOLSKÝCH ZARIADENÍ	72
4.	ODPORÚČANIA DO SLOVENSKEHO KONTEXTU.....	75
4.1	Odporúčania pre slovenský inšpekčný systém vyplývajúce z analýzy bulharskej praxe	75
4.2	Porovnanie hodnotiacich kritérií a indikátorov kvality – identifikácia prvkov bulharského rámca nad rámec slovenského systému	79

ZOZNAM TABULIEK

Tabuľka č. 1	Opis úrovni vzdelávania v Bulharsku	8
Tabuľka č. 2	Vyučovacie obdobia	11
Tabuľka č. 3	Hodnotenie žiakov v rámci povinného školského vzdelávania	13
Tabuľka č. 4	Národné externé hodnotenie učenia sa	14
Tabuľka č. 5	Štátne maturitné skúšky	15
Tabuľka č. 6	Základné informácie o národnom inšpektoráte.....	23
Tabuľka č. 7	Činnosti národného inšpektorátu na zabezpečovanie kvality.....	28
Tabuľka č. 8	Prístupy uplatňované pri externom hodnotení kvality škôl	42
Tabuľka č. 9	Druhy hodnotiacich kariet	45
Tabuľka č. 10	Typy faktorov vonkajšieho prostredia	53
Tabuľka č. 11	Postup tvorby hodnotenia.....	55
Tabuľka č. 12	Kritériá a indikátory inšpekcie pre školský rok 2025/2026	60
Tabuľka č. 13	Opis jednotlivých fáz vypracovania správy z inšpekcie	63
Tabuľka č. 14	Zoznam aktérov na hodnotení kvality škôl a školských zariadení	69
Tabuľka č. 15	SWOT analýza hodnotenia kvality škôl a školských zariadení.....	72

ZOZNAM OBRÁZKOV

Obrázok č. 1	Periodicita ďalšej inšpekcie podľa výsledku.....	30
Obrázok č. 2	Súbor navzájom prepojených činností inšpekcie	33
Obrázok č. 3	Metódy zberu informácií pre výsledné hodnotenie podľa kritérií a indikátorov	34
Obrázok č. 4	Etapy inšpekcie.....	35
Obrázok č. 5	Zloženie inšpekčného tímu	38
Obrázok č. 6	Úloha hodnotiacich kariet v procese inšpekcie.....	45
Obrázok č. 7	Druhy dotazníkov	47
Obrázok č. 8	Ukážka domovskej stránky systému (https://insp.mon.bg/)	49
Obrázok č. 9	Mechanizmus tvorby hodnotenia kvality vzdelávania	56
Obrázok č. 10	Hodnotiaca stupnica oblastí inšpekcie (úrovne)	58
Obrázok č. 11	Fázy vypracovania správy z inšpekcie.....	63

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha č. 1 Oblasti, kritériá a indikátory inšpekcie pre školský rok 2024/2025

ZOZNAM SKRATIEK

CAF	Common Assessment Framework (Spoločný hodnotiaci rámec) – systém riadenia a kontroly kvality a nástroj na zlepšovanie výkonnosti a efektívnosti na všetkých úrovniach a v procesoch verejnej správy.
ISCED	Medzinárodná štandardná klasifikácia vzdelávania (International Standard Classification of Education)
ŠŠI	Štátna školská inšpekcia

ZHRNUTIE

Jadrom bulharského modelu hodnotenia kvality škôl (materských, základných a stredných) je **externé hodnotenie realizované Národným inšpektorátom vzdelávania prostredníctvom inšpekcí**. Ide o celonárodne jednotný, metodicky štandardizovaný systém hodnotenia založený na dynamickej periodicite, ukotvený v legislatíve (vyhláška č. 18 o inšpekcii materských škôl a škôl).

Systém je postavený na:

- jednotnom hodnotiacom rámci (*oblasti – kritériá – indikátory – podindikátory*),
- štandardizovaných nástrojoch zberu dôkazov,
- bodovacím mechanizmom vedúcim k výslednej kvalitatívnej úrovni školy,
- jasne definovanej periodicite ďalšej inšpekcie v závislosti od výsledku.

Model kombinuje **kontrolnú funkciu** (posudzovanie plnenia štátnych vzdelávacích štandardov) a **rozvojovú funkciu** (identifikácia silných stránok a odporúčania na zlepšenie).

Externé hodnotenie kvality škôl

Externé hodnotenie posudzuje školy v **troch oblastiach inšpekcie** (*1. vzdelávací proces, 2. riadenie, 3. inštitucionálne prostredie*). Hodnotenie je založené na presne definovaných **kritériách, indikátoroch a podindikátoroch**. Celkový výsledok vzniká syntézou viacerých druhov dôkazov, najmä:

- pozorovanie pedagogických situácií,
- analýza dokumentácie, dostupných údajov a štatistík,
- rozhovory a pracovné stretnutia,
- dotazníky pre riaditeľov, učiteľov, rodičov a žiakov.

Proces (etapy) – od prípravy po správu

Proces inšpekcie má jasne štruktúrovaný priebeh:

1. Prípravná fáza

Analýza dokumentácie a údajov o škole v elektronickom systéme.

2. Terénna fáza (návšteva školy)

Zber dôkazov prostredníctvom pozorovaní, rozhovorov a ďalších nástrojov.

3. Spracovanie výstupov

Kľúčovým výstupom je **správa z inšpekcie**, ktorá hodnotí mieru plnenia kritérií, uvádza silné stránky, identifikuje oblasti na zlepšenie a obsahuje odporúčania.

Vypracovanie správy prebieha v troch krokoch: 1. tvorba pracovnej správy v elektronickom systéme, 2. zaslanie predbežnej správy riaditeľovi na pripomienkovanie, 3. vypracovanie a registrácia záverečnej správy (so zapracovaním odôvodnených pripomienok) a jej odoslanie škole a príslušnému Regionálnemu riaditeľstvu vzdelávania.

Mechanizmus hodnotenia

Bulharský model je konštruovaný ako **uzavretý hodnotiaci reťazec**:

podindikátor → bodové hodnotenie → indikátor → oblasť → celková úroveň kvality.

Bodovanie je viazané na presne definovaný mechanizmus tvorby hodnotenia. Každé rozhodnutie musí byť podložené konkrétnymi dôkazmi zaznamenanými v elektronickom systéme. Výsledkom je vyššia miera predvídateľnosti hodnotenia, porovnateľnosti škôl a metodickej jednotnosti naprieč regiónmi.

Digitalizácia procesu

Externé hodnotenie je plne podporované **Elektronickým systémom riadenia inšpekcií**, ktorý zabezpečuje zber a evidenciu dôkazov, výpočet bodového hodnotenia, generovanie správ a analytické spracovanie údajov na národnej úrovni. Digitalizácia je integrálnou súčasťou modelu, nie iba podporným nástrojom.

Následné kroky a periodicita

Výsledok inšpekcie má priamy dopad na frekvenciu ďalšieho externého hodnotenia. **Frekvencia ďalšej inšpekcie je viazaná na dosiahnutú úroveň kvality:**

- veľmi dobrá úroveň → po **5 rokoch**,
- dobrá úroveň → po **3 – 4 rokoch**,
- uspokojivá úroveň → po **1 – 2 rokoch**,
- neuspokojivá úroveň → po **6 – 12 mesiacoch**.

Školy s nižším hodnotením sú povinné prijať cielené opatrenia a pri nasledujúcej inšpekcii preukazovať pokrok. Systém tak vytvára kombináciu rozvojového a korekčného mechanizmu.

Výstupy a transparentnosť

Správy z inšpekcie **nie sú verejne publikované v plnom rozsahu**. Na webovom sídle inšpektorátu sa zverejňujú **zhrnutia správ**. Národný inšpektorát vzdelávania zároveň vypracúva agregované analýzy výsledkov inšpekcií, ktoré slúžia na identifikáciu systémových problémov, podporu tvorby vzdelávacej politiky a informovanie Ministerstva školstva a vedy a verejnosti.

Bulharsko predstavuje model externého hodnotenia, ktorý je silno štandardizovaný, metodicky detailne regulovaný a postavený na bodovacom mechanizme s presne definovaným prepočtom výsledkov. Hodnotenie je dôkazovo podložené, digitálne podporované a jeho výsledok má priamy dopad na periodicitu ďalšej inšpekcie. Model kombinuje kontrolnú funkciu (plnenie štandardov) s rozvojovým rozmerom (odporúčania a zlepšovanie kvality).

1. PREHĽAD SYSTÉMU VZDELÁVANIA V KRAJINE – STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA VZDELÁVACIEHO SYSTÉMU

1.1 Opis jednotlivých úrovní vzdelania od MŠ po VŠ

Vzdelávací systém Bulharskej republiky je upravený [zákonom o predškolskom a školskom vzdelávaní](#) a je štruktúrovaný v súlade s Medzinárodnou štandardnou klasifikáciou vzdelávania ISCED (ďalej len „ISCED“).

Základné členenie vzdelávacieho systému:¹

- predškolské vzdelávanie,
- základné vzdelávanie (primárne a nižšie sekundárne),
- vyššie sekundárne vzdelávanie,
- terciárne (vysokoškolské) vzdelávanie.

Tabuľka č. 1 Opis úrovní vzdelávania v Bulharsku

 Predškolské vzdelávanie ISCED 0	<ul style="list-style-type: none">▪ Určené pre deti od 3 rokov do nástupu do základnej školy (spravidla vo veku 6 alebo 7 rokov).▪ Účasť na predškolskom vzdelávaní je povinná od 4 rokov veku dieťaťa. Realizuje sa v materských školách a v školách so zriadenými predškolskými skupinami.▪ Predškolské vzdelávanie v Bulharsku je v posledných rokoch pred vstupom do školy zamerané na pripravenosť dieťaťa na školské vzdelávanie a rozvoj kompetencií potrebných na úspešný začiatok školskej dochádzky.²
 Základné vzdelávanie ISCED 1 a 2	<ul style="list-style-type: none">▪ Základný stupeň školského vzdelávania sa člení na primárny stupeň (ISCED 1) a nižší sekundárny stupeň (ISCED 2).³ <p>ISCED 1 – primárny stupeň</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Ročníky: 1 – 4▪ Typický vek: približne 6/7 – 10/11 rokov

¹ EUROPEAN EDUCATION INFORMATION NETWORK – EURYDICE. *Bulgaria: Overview*. [online]. 2025. [cit. 2026-02-02]. Dostupné na internete: <<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/eurypedia/bulgaria/overview>>.

² EUROPEAN EDUCATION INFORMATION NETWORK – EURYDICE. *Bulgaria: Early childhood education and care*. [online]. 2023. [cit. 2026-02-02]. Dostupné na internete: <<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/eurypedia/bulgaria/early-childhood-education-and-care>>.

³ EUROPEAN EDUCATION INFORMATION NETWORK – EURYDICE. *Bulgaria: Organisation of the education system and of its structure*. [online]. 2023. [cit. 2026-02-02]. Dostupné na internete: <<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/eurypedia/bulgaria/organisation-education-system-and-its-structure>>.

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ide o prvú časť základného stupňa – primárne vzdelávanie v rámci školského systému. <p>ISCED 2 – nižší sekundárny stupeň</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ročníky: 5 – 7 ▪ Typický vek: približne 11 – 13/14 rokov <ul style="list-style-type: none"> ▪ Druhá časť základného stupňa nadväzuje na primárny stupeň a uzatvára základný stupeň školského vzdelávania pred prechodom do sekundárneho stupňa. ▪ Základný stupeň školského vzdelávania je súčasťou povinného školského vzdelávania.⁴
<p> Vyššie sekundárne vzdelávanie ISCED 3</p> <p>Postsekundárne neterciárne vzdelávanie ISCED 4</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sekundárne vzdelávanie je rozdelené na: <ol style="list-style-type: none"> 1. sekundárny stupeň (8. – 10. ročník) 2. sekundárny stupeň (11. – 12. ročník) ▪ Toto členenie zodpovedá úrovni ISCED 3 a prebieha vo všeobecných (profilovaných) a odborných (profesionálnych) programoch, vrátane špecializovaných škôl. ▪ Ide spravidla o 8. – 12. ročník (typicky približne 14/15 – 18/19 rokov) – podľa toho, či žiak nastúpil do školy v 6-ich alebo 7-ich rokoch. ▪ Žiaci môžu byť prijímaní do špecializovaných alebo odborných škôl aj na základe prijímacích skúšok po 7. alebo 8. ročníku (podľa typu školy/programu).⁵ ▪ Po úspešnom ukončení 12. ročníka žiaci skladajú štátne maturitné skúšky. ▪ Povinné sú dve maturitné skúšky: <ul style="list-style-type: none"> ✓ jedna z nich je bulharský jazyk a literatúra, ✓ druhá je podľa voľby žiaka (v súlade s kurikulumom); žiak si môže zvoliť aj ďalšiu (tretiu) skúšku.⁶ ▪ Na vyššie sekundárne vzdelávanie nadväzuje postsekundárne neterciárne vzdelávanie, ktoré má prevažne odborný charakter a vedie k získaniu ďalšej profesijnej kvalifikácie. Nepredstavuje vysokoškolské vzdelávanie a realizuje sa najmä v odborných školách a profesijných programoch.

⁴ Podľa [zákona o predškolskom a školskom vzdelávaní](#).

⁵ EUROPEAN EDUCATION INFORMATION NETWORK – EURYDICE. *Bulgaria: Organisation of the education system and of its structure*. [online]. 2025. [cit. 2026-02-02]. Dostupné na internete:

<<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/eurypedia/bulgaria/organisation-education-system-and-its-structure>>.

⁶ EUROPEAN EDUCATION INFORMATION NETWORK – EURYDICE. *Bulgaria: Assessment in general upper secondary education*. [online]. 2023. [cit. 2026-02-02]. Dostupné na internete:

<<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/eurypedia/bulgaria/assessment-general-upper-secondary-education>>.

 **Terciárne
vzdelávanie
ISCED 5 – 8**

▪ **Terciárne vzdelávanie** v Bulharsku⁷ sa riadi [zákonom o vysokoškolskom vzdelávaní](#) a je organizované v súlade s **Bolonským procesom**, pričom sa uplatňuje *Európsky systém prenosu a zhromažďovania kreditov* a absolventom sa vydáva dodatok k diplomu, ktorý zabezpečuje transparentnosť a medzinárodnú porovnateľnosť získanej kvalifikácie.

▪ Terciárny systém tvorí sieť **51 vysokých škôl** (verejných aj súkromných), medzi ktoré patria:

- univerzity,
- špecializované vysoké školy,
- samostatné kolégiá.

▪ Bulharsko má **3-stupňový systém**:

1 Prvý stupeň – bakalársky – má dve formy:

• **„Profesijne orientovaný bakalársky stupeň“**

- ide o **kratší, profesijne orientovaný vysokoškolský program**,
- zameraný najmä na **praktickú prípravu na výkon povolania**,
- zodpovedá úrovni **ISCED 5** (v staršej klasifikácii ISCED 5B), – absolventi môžu pokračovať v štúdiu na bakalárskom stupni, ak splnia podmienky prijatia.

• **„Bakalársky stupeň“**

- predstavuje štandardný akademický bakalársky stupeň, – je orientovaný viac teoreticky a pripravuje na ďalšie štúdium,
- zodpovedá úrovni ISCED 6 (v staršej klasifikácii ISCED 5A).

Obe formy spolu tvoria **prvý stupeň vysokoškolského vzdelávania**.

2 Druhý stupeň – magisterský

- nadväzuje na úspešne ukončený bakalársky stupeň,
- je zameraný na **prehĺbovanie odborných a akademických kompetencií**,
- zodpovedá úrovni **ISCED 7**,
- umožňuje prístup k doktorandskému štúdiu.

3 Tretí stupeň – doktorandský

- je najvyšším stupňom vysokoškolského vzdelávania,
- je orientovaný na **vedecký výskum a tvorbu nových poznatkov**,
- zodpovedá úrovni **ISCED 8**,
- končí obhajobou dizertačnej práce a udelením titulu doktor.

⁷ EUROPEAN EDUCATION INFORMATION NETWORK – EURYDICE. *Bulgaria: Higher education*. [online]. 2023. [cit. 2026-02-03]. Dostupné na internete: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/eurypedia/bulgaria/higher-education>.

1.2 Členenie škôl (vzdelávania) a organizácia školského roku

1.2.1 Organizačné členenie škôl

Vzdelávací systém v Bulharsku je podľa [zákona o predškolskom a školskom vzdelávaní](#) organizovaný ako **centralizovaný systém riadenia vzdelávania**, v ktorom sú materské školy a školy samostatnými právnickými osobami. Každá škola má vlastné vedenie na čele s riaditeľom a vlastnú vnútornú organizačnú štruktúru.

Podľa stupňa a zamerania vzdelávania sa školy členia na:

- **materské školy,**
- **základné školy** (I. stupeň a nižší sekundárny stupeň),
- **stredné školy**, ktoré zahŕňajú:
 - všeobecné (profilované) gymnáziá,
 - odborné (profesionálne) gymnáziá,
 - špecializované školy (napr. umelecké, športové).⁸

Zriaďovateľmi škôl môžu byť **obce, štát alebo súkromné subjekty**, pričom štát prostredníctvom Ministerstva školstva a vedy zabezpečuje jednotný normatívny rámec fungovania škôl (vzdelávacie štandardy, učebné plány, pravidlá organizácie vzdelávania).

Regionálne riaditeľstvá vzdelávania plnia koordinačnú, metodickú a kontrolnú funkciu, nie sú však orgánmi riadenia škôl.

1.2.2 Organizácia školského roku v školách / školských zariadeniach

Školský rok v Bulharsku má **celonárodne jednotnú organizáciu** a je každoročne upravovaný rozhodnutím Ministerstva školstva a vedy. Školský rok sa spravidla **začína 15. septembra** a končí v závislosti od ročníka a stupňa vzdelávania medzi koncom mája a koncom júna. Vyučovanie je organizované **semestrálne**.

Presné termíny začiatku a ukončenia vyučovania, ako aj jednotlivých prázdnin, sú každoročne zverejňované ministerstvom formou **oficiálneho školského kalendára**.⁹ Školám sa neumožňuje výrazná autonómia v úprave školského roka; prípadné zmeny sú možné len vo výnimočných situáciách a na základe rozhodnutia príslušných orgánov alebo ministerstva.

Tabuľka č. 2 Vyučovacie obdobia

Obdobie	Opis/termín
Začiatok školského roka	15. september
1. polrok	september – január
2. polrok	február – máj/jún
Ukončenie vyučovania	diferencované podľa ročníka a stupňa vzdelávania, pričom

⁸ Podľa [vyhlášky č. 10 o organizácii činností v školskom vzdelávaní](#).

⁹ Školský kalendár je dostupný na webovom sídle Ministerstva školstva a vedy: <https://www.mon.bg/dyasno-menyu/vakantsii/>.

Obdobie	Opis/termín
	najmladšie ročníky spravidla končia neskôr ako staršie ročníky
Prázdniny	jesenné, vianočné, zimné, jarné (diferencované podľa regiónov), veľkonočné

Zdroj: [Zákon o predškolskom a školskom vzdelávaní](#) a [školský kalendár Ministerstva školstva a vedy](#)

1.3 Povinná školská dochádzka

Povinné vzdelávanie v Bulharsku je upravené [zákonom o predškolskom a školskom vzdelávaní](#). V zmysle zákona sa povinné vzdelávanie vzťahuje na deti a žiakov **od 4 do 16 rokov**.

Povinné vzdelávanie v Bulharsku zahŕňa:

- **povinné predškolské vzdelávanie,**
- **povinnú školskú dochádzku.**

Predškolské vzdelávanie je v Bulharsku povinné pre deti **od 4 rokov**. Uskutočňuje sa v materských školách alebo v prípravných skupinách pri základných školách. Povinné predškolské vzdelávanie predstavuje prípravnú fázu povinného vzdelávania a jeho cieľom je zabezpečiť rovnaké štartovacie podmienky detí pri nástupe do základnej školy a predchádzať vzdelávacím nerovnostiam.

Povinná školská dochádzka sa realizuje v rámci **základného a nižšieho sekundárneho vzdelávania** a trvá **do ukončenia školského roku, v ktorom žiak dovŕši 16 rokov**.¹⁰

Povinná školská dochádzka sa začína v školskom roku, v ktorom dieťa dovŕši 7 rokov. Na žiadosť rodiča alebo zákonného zástupcu môže dieťa nastúpiť do 1. ročníka základnej školy aj v **6 rokoch**, ak je jeho školská pripravenosť potvrdená odborným posúdením podľa podmienok stanovených zákonom.

Zákon ukladá **zákonným zástupcom povinnosť zabezpečiť zápis dieťaťa** do vzdelávacej inštitúcie a jeho **pravidelnú účasť na povinnom vzdelávaní**. Štát a miestne orgány sú zároveň povinné prijímať opatrenia na **prevenciu predčasného ukončenia školskej dochádzky**, ktoré tvoria súčasť vzdelávacej politiky a sú predmetom sledovania aj v rámci externého hodnotenia kvality škôl.

Povinné vzdelávanie je v Bulharsku **bezplatné v štátnych a obecných vzdelávacích inštitúciách**. Zahŕňa základné a nižšie stredné vzdelávanie a vytvára základ pre pokračovanie v **nepovinnom vyššom stredoškolskom alebo odbornom vzdelávaní**.

1.4 Ukončovanie štúdia a hodnotenie žiakov

Hodnotenie žiakov v Bulharsku je integrálnou súčasťou vzdelávacieho procesu a slúži nielen na klasifikáciu a certifikáciu výsledkov učenia sa, ale aj ako **nástroj monitorovania kvality vzdelávania** na úrovni školy, regiónu a celého systému. Systém hodnotenia kombinuje:

- **interné (školské) hodnotenie,**

¹⁰ Hoci nižšie sekundárne vzdelávanie (ISCED 2) sa spravidla končí pred dovŕšením 16 rokov, povinná školská dochádzka pokračuje až do zákonom stanoveného veku, a to aj v rámci vyššieho sekundárneho vzdelávania.

- **národné externé hodnotenie,**
- **štátne maturitné skúšky.**

Výsledky hodnotení sú zároveň významným zdrojom informácií pre externé hodnotenie kvality škôl realizované **Národným inšpektorátom vzdelávania** (ďalej len „národný inšpektorát“).

Tabuľka č. 3 Hodnotenie žiakov v rámci povinného školského vzdelávania¹¹

Formatívne hodnotenie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Je priebežnou súčasťou vyučovacieho procesu a uplatňuje sa počas celého školského roka vo všetkých ročníkoch a predmetoch. ▪ Slúži na sledovanie individuálneho pokroku žiaka, identifikáciu učebných ťažkostí a na prispôsobovanie vyučovacích stratégií. ▪ Podporuje učenie sa žiakov, sebareflexiu a spätnú väzbu medzi učiteľom a žiakom. ▪ Výsledky formatívneho hodnotenia sú podkladom pre tvorbu polročnej a ročnej známky.
Sumatívne hodnotenie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Predstavuje celkové hodnotenie dosiahnutých vzdelávacích výsledkov žiaka za určité obdobie (polrok, školský rok, vzdelávací stupeň). Slúži na klasifikáciu, rozhodovanie o postupe do vyššieho ročníka a certifikáciu ukončenia štúdia. ▪ Vyjadruje sa prostredníctvom klasifikačných známok a slúži na: <ul style="list-style-type: none"> ○ rozhodovanie o postupe žiaka do vyššieho ročníka, ○ ukončenie vzdelávacieho stupňa, ○ certifikáciu dosiahnutých výsledkov. ▪ Rozlišuje sa priebežná (aktuálna), polročná, ročná a záverečná známka.
Klasifikačná stupnica	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hodnotenie žiakov sa vyjadruje známkami na škále 2 až 6, kde: <ul style="list-style-type: none"> ☀ 6 – výborný 👍 5 – veľmi dobrý ✓ 4 – dobrý ⚠ 3 – dostatočný ✗ 2 – nedostatočný
Postup žiakov a opakovanie ročníka	<ul style="list-style-type: none"> ▪ O postupe žiaka do vyššieho ročníka rozhoduje pedagogická rada školy na základe výsledkov sumatívneho hodnotenia. ▪ Žiak postupuje do vyššieho ročníka, ak má zo všetkých povinných predmetov minimálne hodnotenie 3 – dostatočný.

¹¹ Spracované podľa [vyhlášky č. 11 z 1. septembra 2016 o hodnotení výsledkov vzdelávania žiakov.](#)

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ V prípade neúspechu v jednom alebo viacerých predmetoch môže žiak absolvovať opravné skúšky. ▪ Opakovanie ročníka je možné v prípade, že žiak ani po opravnej skúške nesplní minimálne požiadavky alebo pri nadmernej absencii.
Špecifiká hodnotenia v nižších ročníkoch	<ul style="list-style-type: none"> ▪ V 1. až 3. ročníku sa uplatňuje iba kvalitatívne (opisné) hodnotenie, bez číselného vyjadrenia známky. ▪ V týchto ročníkoch sa netvorí polročné známky po jednotlivých predmetoch. ▪ Hodnotenie sa zameriava najmä na zvládnutie základných kompetencií, rozvoj učenia sa a adaptáciu žiaka na školské prostredie.
Hodnotenie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Žiaci, ktorí sa vzdelávajú podľa individuálneho vzdelávacieho programu, môžu byť hodnotení kvalitatívne, bez použitia číselnej známky. ▪ Hodnotenie sa viaže na individuálne stanovené ciele a pokrok žiaka a vyjadruje sa prostredníctvom kvalitatívnych výrokov, napr.: <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>spĺňa požiadavky,</i> ○ <i>zvláda,</i> ○ <i>má ťažkosti.</i>

Tabuľka č. 4 Národné externé hodnotenie učenia sa

Národné externé hodnotenie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Realizuje sa ako štandardizované testovanie žiakov na konci vybraných vzdelávacích stupňov. Jeho cieľom je overiť dosiahnutie štátnych vzdelávacích štandardov a monitorovať úroveň vzdelávacích výsledkov v systéme. ▪ V súčasnosti sa uskutočňuje najmä: <ul style="list-style-type: none"> ○ po 4. ročníku (základné kompetencie), ○ po 7. ročníku (ukončenie nižšieho sekundárneho vzdelávania), ○ po 10. ročníku (ukončenie prvej etapy vyššieho sekundárneho vzdelávania).
Charakter výsledkov	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Výsledky národného externého hodnotenia: <ul style="list-style-type: none"> ○ nemajú charakter známky v klasifikačnom zmysle, ○ v 7. a 10. ročníku sa vyjadrujú bodovým hodnotením bez prevodu na známkovú škálu 2 – 6, ○ používajú sa na diagnostické a analytické účely, ○ môžu byť zohľadnené pri prijímaní na vyšší stupeň vzdelávania (najmä po 7. ročníku).

Tabuľka č. 5 Štátne maturitné skúšky

Štátne maturitné skúšky	<ul style="list-style-type: none">▪ Ukončenie stredného vzdelávania je podmienené úspešným absolvovaním štátnych maturitných skúšok. Povinne sa realizuje:<ul style="list-style-type: none">○ maturitná skúška z bulharského jazyka a literatúry,○ druhá maturitná skúška podľa profilu alebo odborného zamerania školy.
Význam výsledkov	<ul style="list-style-type: none">▪ Výsledky maturitných skúšok:<ul style="list-style-type: none">○ slúžia na certifikáciu ukončenia stredného vzdelávania,○ sú využívané pri prijímacom konaní na vysoké školy,○ predstavujú dôležitý zdroj údajov pre analýzy kvality vzdelávania.

Certifikácia

Po úspešnom ukončení príslušného stupňa vzdelávania škola vydáva:

- **osvedčenie o ukončení vzdelávacieho stupňa** (základné vzdelávanie),
- **diplom o ukončení stredného vzdelávania** (po maturitných skúškach).

Certifikácia je v kompetencii školy a prebieha v súlade s národnou legislatívou (zákon o predškolskom a školskom vzdelávaní).

1.5 Štátne a súkromné vzdelávacie inštitúcie (zriaďovatelia škôl) a školné

Systém predškolského a školského vzdelávania v Bulharsku rozlišuje podľa zriaďovateľa **tri základné typy inštitúcií**:

- **štátne**,
- **obecné (municipálne)**,
- **súkromné**

(materské školy, školy a zariadenia na podporu osobného rozvoja).

Toto členenie je systémové a má **priamy dopad na spôsob financovania, rozsah verejnej podpory a pravidiel pre vyberanie poplatkov (školného)**.¹²

Verejná sieť (štátne a obecné školy)

Štátne a obecné školy a materské školy tvoria **verejnú sieť vzdelávacích inštitúcií**. Zodpovednosti sú v systéme rozdelené nasledovne:

- **štát (centrálna úroveň)** – tvorba legislatívy, štátnych vzdelávacích štandardov, normatívne financovanie,

¹² EUROPEAN EDUCATION INFORMATION NETWORK – EURYDICE. *Bulgaria: Funding in education*. [online]. 2023. [cit. 2026-02-10]. Dostupné na internete: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/eurypedia/bulgaria/funding-education>.

- **obce (municipality)** – zriaďovateľské a prevádzkové úlohy, najmä zabezpečenie budov, infraštruktúry, materiálneho vybavenia a lokálnej dostupnosti vzdelávania.

Verejné školy sú spravidla **samostatné právnické osoby**, ktoré hospodária s verejnými prostriedkami podľa osobitných finančných pravidiel.

Verejné vzdelávanie a princíp bezplatnosti

Vzdelávanie vo verejných materských školách a školách je založené na **princípe bezplatnosti**, ktorý sa v bulharskom systéme uplatňuje nasledovne:

- **nevyberajú sa poplatky za vzdelávanie financované zo štátneho rozpočtu,**
- **bezplatne sa využíva tzv. materiálna báza školy**, t. j. budovy, priestory, vybavenie a technické prostriedky potrebné na realizáciu vyučovania a rozvoj záujmov žiakov,
- **nevyberajú sa poplatky za účasť na štátnych maturitných skúškach** ani na štátnych skúškach na získanie odbornej kvalifikácie (teoretická a praktická časť) v rámci stredoškolského vzdelávania.

Bezplatnosť sa vzťahuje na jadro vzdelávacieho procesu; **nevylučuje však existenciu dobrovoľných aktivít nad rámec vzdelávacieho programu**, ktoré môžu byť organizované za osobitných podmienok.

Predprimárne vzdelávanie a poplatky

Od **1. apríla 2022** došlo v Bulharsku k významnej legislatívnej zmene, na základe ktorej boli:

- **zrušené poplatky za detské jasle a materské školy** vo verejnej sieti,
- odstránené mesačné úhrady, ktoré predtým rodičia platili za dochádzku dieťaťa do týchto zariadení.

Predprimárne vzdelávanie sa tak v praxi stalo **plne bezplatnou verejnou službou**, financovanou z verejných zdrojov.¹³

Súkromné školy a súkromné materské školy

Súkromné vzdelávacie inštitúcie fungujú ako **súkromné právnické osoby** (ziskové alebo neziskové) a:

- ich názov musí obsahovať označenie „**súkromná/súkromné**“,
- do systému vstupujú **registráciou (zápisom) do príslušného registra**,
- podliehajú štátnemu dohľadu a hodnoteniu kvality rovnako ako verejné školy.

V súkromnom sektore:

- si škola **môže vyberať školné a iné poplatky** za činnosti, ktoré **nie sú kryté verejným financovaním**,
- **výška a podmienky úhrad** sú určené:
 - vnútornými predpismi školy,
 - zmluvou medzi školou a rodičom (zákonným zástupcom).

¹³ Podľa [zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o dani z príjmov právnických osôb](#).

Z pohľadu inšpekcie je podstatné, že **školné nie je regulované jednotnou celoštátnou tarifou**, ale je výsledkom zmluvného vzťahu a vnútorných pravidiel školy.

Štátna podpora súkromných škôl

Bulharská legislatíva umožňuje, aby:

- **súkromné materské školy a súkromné školy získavali štátnu dotáciu** na realizáciu povinného predprimárneho a povinného školského vzdelávania.

V takom prípade:

- sa súkromná škola **častočne zapája do systému verejného financovania**,
- zákon o predškolskom a školskom vzdelávaní stanovuje **osobitné povinnosti**, najmä v oblasti zabezpečenia prístupu určitého počtu detí alebo žiakov **bez úhrady školného** (mechanizmus podpory rovného prístupu).

Špecifická výnimka – vzdelávanie cudzincov mimo povinného vzdelávania

Zákon o predškolskom a školskom vzdelávaní výslovne upravuje, že:

- **občania tretích krajín, ktorí dovŕšili povinný školský vek a nevzťahuje sa na nich povinné vzdelávanie**,
- sa môžu vzdelávať v štátnych a obecných školách **za úhradu poplatkov**.

Výšku týchto poplatkov určuje **tarifa schválená Radou ministrov**.

1.6 Forma riadenia škôl a školských zariadení

Právny a inštitucionálny rámec riadenia

Riadenie materských, základných a stredných škôl v Bulharsku je upravené **zákonom o predškolskom a školskom vzdelávaní**, ktorý stanovuje organizáciu, riadenie a financovanie systému a vytvára **jednotný rámec** pre fungovanie škôl bez ohľadu na zriaďovateľa.

Zákon a súvisiace politiky sú postavené na kombinácii **centrálne určených pravidiel (štandardy, legislatíva) a decentralizovaného výkonu** na úrovni školy a zriaďovateľov, kde:

- štát určuje strategické ciele a štátne vzdelávacie štandardy,
- každodenné riadenie školy zabezpečuje riaditeľ,
- významnú úlohu majú zriaďovatelia (najmä obce) a participatívne orgány školy.

Úroveň riadenia vzdelávacieho systému

Systém riadenia škôl funguje na **viacerých úrovniach**.¹⁴

¹⁴ EUROPEAN EDUCATION INFORMATION NETWORK – EURYDICE. *Bulgaria: Administration and governance at local and/or institutional level*. [online]. 2023. [cit. 2026-02-11]. Dostupné na internete: <<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/eurydedia/bulgaria/administration-and-governance-local-and-or-institutional-level>>.

- **Národná úroveň** – Ministerstvo školstva a vedy. Určuje vzdelávaciu politiku, štátne vzdelávacie štandardy, rámcové učebné plány a legislatívu.
- **Regionálna úroveň** – Regionálne riaditeľstvá vzdelávania. Vykonávajú metodický dohľad, administratívnu kontrolu a podporu škôl; nie sú orgánmi riadenia školy v úzkom zmysle, ale významne ovplyvňujú jej fungovanie.
- **Miestna úroveň** – obce. Zodpovedajú najmä za prevádzkové, finančné a infraštruktúrne zabezpečenie škôl.

Riadenie školy ako inštitúcie

Základnou jednotkou riadenia je **škola ako samostatná vzdelávacia inštitúcia** s vlastnou vnútornou štruktúrou riadenia (spravidla s vlastným manažmentom a internými orgánmi).

Kľúčové orgány na úrovni školy sú najmä:

- **riaditeľ školy** (hlavný riadiaci a výkonný orgán školy, ktorý nesie plnú zodpovednosť za jej činnosť),
- **pedagogická rada** (má poradnú aj rozhodovaciu funkciu v oblasti vzdelávacieho procesu, avšak nenesie výkonnú zodpovednosť),
- **verejná (školská) rada** (orgán participácie rodičov a miestnej komunity na riadení školy).

Autonómia školy v praxi

Bulharské školy disponujú **funkčnou (nie plnou) autonómiou**, ktorá sa prejavuje najmä v oblastiach:

- organizácie vzdelávacieho procesu,
- výberu pedagogických prístupov,
- vnútorného hodnotenia kvality,
- riadenia ľudských zdrojov v rámci zákonných limitov.

Autonómia je **úzko prepojená so zodpovednosťou** a je pravidelne overovaná prostredníctvom:

- sebahodnotenia školy,
- externého hodnotenia kvality realizovaného národným inšpektorátom.

1.7 Počet žiakov v krajine v jednotlivých úrovniach vzdelávania

Národný štatistický inštitút Bulharska je ústredným orgánom štátnej správy zodpovedným za tvorbu a zverejňovanie oficiálnych štatistík. V oblasti vzdelávania zhromažďuje, spracúva a publikuje údaje o predškolskom, základnom, stredoškolskom a terciárnom vzdelávaní.

 Štatistický nástroj je dostupný na stránke Národného štatistického inštitútu:

<https://www.nsi.bg/en/statistical-data/182/575>

Národný štatistický inštitút k školskému roku 2024/2025 publikuje aj tlačovú správu **Vzdelávanie v Bulharskej republike pre školský rok 2024/2025**, ktorá sumarizuje jednotlivé údaje: https://www.nsi.bg/index.php/en/file/28700/Education2024_en_DKG7QZM.pdf

Tabuľka č. 1 Počet detí, žiakov a študentov podľa úrovne vzdelávania za školský rok 2024/2025

Úroveň vzdelávania	ISCED	Počet
Predprimárne	ISCED 0	217 247
Primárne (ročníky 1 – 4)	ISCED 1	237 579
Nižšie sekundárne (ročníky 5 – 7)	ISCED 2	178 692
Vyššie sekundárne (ročníky 8 – 12)	ISCED 3	297 227
Odborné vzdelávanie dospelých – prvý stupeň	ISCED 2	3 660
Odborné vzdelávanie dospelých – druhý stupeň	ISCED 3	2 904
Odborné vzdelávanie dospelých – tretí stupeň	ISCED 3	5 535
Postsekundárne, neterciárne	ISCED 4	787
Terciárne	ISCED 6 – 8	208 546
SPOLU		1 152 177

Zdroj: NATIONAL STATISTICAL INSTITUTE OF BULGARIA. *Pupils and students by level of International Standard Classification of Education (ISCED 2011)*. [online databáza]. 2025. [cit. 2026-02-12]. Dostupné na internete: <https://www.nsi.bg/en/statistical-data/182/575>.

1.8 Dostupné štatistiky o počte materských, základných a stredných škôl v krajine za rok 2024

Štatistiky o počte škôl sú dostupné na stránke Národného štatistického inštitútu:

<https://www.nsi.bg/en/statistical-data/196/612>

Tabuľka č. 2 Počet škôl podľa typu za školský rok 2024/2025

Typ školy	Počet
Začiatkové školy ¹⁵	129
Základné školy	1 110
Integrované školy	70
Vyššie stredné školy ¹⁶	114
Stredné školy (kombinované) ¹⁷	497
Špeciálne školy	8
Športové školy	25
Umelecké školy	21
Odborné gymnáziá	355
SPOLU	2 329

¹⁵ Samostatný typ základnej školy, ktorá zabezpečuje len prvý stupeň základného vzdelávania.

¹⁶ Poskytujú výlučne vyššie sekundárne vzdelanie (ISCED 3).

¹⁷ V rámci jednej inštitúcie kombinujú nižšie a vyššie sekundárne vzdelanie (ISCED 2 a 3).

Zdroj: NATIONAL STATISTICAL INSTITUTE OF BULGARIA. *Schools by type, statistical zones, regions and districts*. [online databáza]. 2025. [cit. 2026-02-12]. Dostupné na internete: <<https://www.nsi.bg/en/statistical-data/196/612>>.

1.9 Existencia nástrojov na sledovanie uplatnenia absolventov stredných a vysokých škôl

V Bulharsku sa **uplatnenie absolventov** sleduje najmä kombináciou:

- národných administratívno-štatistických zdrojov a portálov (najmä pre vysoké školy)
- rozvojových/pilotných nástrojov zameraných na absolventov odborného (stredoškolského) vzdelávania.

Dáta o situácii na trhu práce (vrátane členenia podľa dosiahnutého vzdelania) publikuje Národný štatistický inštitút Bulharska a Agentúra zamestnanosti, čo umožňuje dopĺňať obraz o tom, ako sa darí žiakom a študentom so stredným a vysokoškolským vzdelaním.

Tabuľka č. 3 Zoznam nástrojov na sledovanie uplatnenia absolventov

Názov nástroja	Zodpovedný subjekt	 Webová stránka	Opis
Rebríčkový (ratingový) systém vysokých škôl v Bulharsku	Ministerstvo školstva a vedy	https://rsvu.mon.bg	Verejný portál, ktorý umožňuje porovnávať vysoké školy (51) a profesionálne smery (52); obsahuje aj sekciu zameranú na uplatnenie absolventov (indikátory previazané na trh práce). V praxi ide o najznámejší národný nástroj, ktorý inšpektorovi/analytikovi umožní rýchlo pozrieť, „ako sa darí absolventom“ podľa vysokých škôl a odborov.
GRADE – sledovanie realizácie absolventov vysokých škôl	Ministerstvo školstva a vedy	https://www.mon.bg/news/mon-shte-prosledili-realizatsiyata-na-70-000-visshisti	Ministerstvo školstva a vedy realizuje projekt GRADE, financovaný z programu Erasmus+, ktorého cieľom je sledovať uplatnenie viac ako 70 000 absolventov vysokých škôl. Projekt sa zameriava na absolventov dvoch akademických rokov (2016/2017 a 2020/2021) a zahŕňa rozsiahly dotazníkový prieskum skúmajúci ich spokojnosť so štúdiom, ďalšie vzdelávanie, nadobudnuté kompetencie a uplatnenie na trhu práce. Projekt umožňuje medzinárodné porovnanie systémov vysokoškolského vzdelávania v 16 krajinách. Projekt má slúžiť nielen ako analytický nástroj na hodnotenie kvality prípravy absolventov, ale aj ako podklad pre tvorbu politík v oblasti vysokého školstva a pre strategické rozhodovanie o podpore jednotlivých študijných smerov podľa ich uplatnenia na trhu práce.

Názov nástroja	Zodpovedný subjekt	 Webová stránka	Opis
VIREO – pilotný model na sledovanie uplatnenia absolventov odborného vzdelávania a prípravy	Ministerstvo školstva a vedy	https://web.mon.bg/nfs/2021/04/model_vireo_050421.pdf	Ide o iniciatívu ministerstva financovanú z programu Erasmus+, ktorej cieľom bolo vytvoriť a otestovať model (a prototyp systému) na sledovanie uplatnenia absolventov odborného stredoškolského vzdelávania. Pilot sa realizoval v spolupráci s regionálnymi riaditeľstvami vzdelávania v oblastiach Vraca, Burgas a Stara Zagora a zameral sa na absolventov z roku 2018. Metodika stojí na kombinácii administratívnych dát (z rezortu školstva a z trhu práce) a dotazníkového zisťovania s cieľom analyzovať ďalšie vzdelávacie dráhy, vstup do práce, kariérny vývoj a využívanie získaných zručností. Výstupom je prototyp systému a návrhy, ako zaviesť sledovanie uplatnenia absolventov na národnej úrovni.
Národná mapa vysokoškolského vzdelávania	Ministerstvo školstva a vedy	https://strategy.bg/bg/s-trategy-documents/1711	Ide o strategický plánovací nástroj štátu, schvaľovaný vládou, ktorý určuje územnú a odborovú štruktúru vysokého školstva v Bulharsku. Vychádza z analýz demografického vývoja, potrieb trhu práce a údajov o uplatnení absolventov jednotlivých študijných smerov. Slúži ako podklad pre rozhodovanie o počte prijímaných študentov, podpore prioritných odborov (najmä technických a prírodovedných) a optimalizácii siete vysokých škôl. Hoci nejde o samostatný systém sledovania absolventov, využíva údaje o ich realizácii ako významný vstup pre strategické riadenie vysokého školstva.
Štatistiky trhu práce podľa dosiahnutého vzdelania	Národný štatistický inštitút Bulharska	https://www.nsi.bg/en/statistical-data/161	Inštitút publikuje v rámci zisťovania pracovnej sily pravidelné údaje o zamestnanosti, nezamestnanosti a ekonomickej aktivite obyvateľstva. Údaje sú spracované aj v členení podľa dosiahnutého stupňa vzdelania (základné, stredoškolské, vysokoškolské) a vekových skupín, čo umožňuje analyzovať postavenie osôb so stredným a vysokoškolským vzdelaním na trhu práce. Hoci nejde o špecializovaný systém sledovania uplatnenia absolventov, predstavuje oficiálny národný štatistický zdroj využiteľný na hodnotenie trendov uplatnenia vzdelanostných skupín v čase a na medzinárodné porovnania (metodika Eurostatu).
Administratívne dáta o	Agentúra zamestnanosti	https://www.az.government.bg/bg	Ide o evidenciu uchádzačov o zamestnanie. Agentúra spravuje sieť úradov práce a publikuje informácie o registrovanej

Názov nástroja	Zodpovedný subjekt	 Webová stránka	Opis
registrovanej nezamestnanosti			nezamestnanosti. Z pohľadu uplatnenia absolventov ide o doplnkový administratívny zdroj.

2. SYSTÉM, PROCESY A METÓDY HODNOTENIA KVALITY VZDELÁVACÍCH INŠTITÚCIÍ

2.1 Realizátor hodnotenia kvality škôl a školských zariadení

2.1.1 Základné informácie o organizácii

Externé hodnotenie kvality **materských, základných a stredných škôl**¹⁸ v Bulharsku vykonáva **národný inšpektorát**. Podľa [nariadenia o organizácii a činnosti národného inšpektorátu](#), prijatého uznesením Rady ministrov Bulharskej republiky č. 36 z 13. marca 2018, ide o právnickú osobu pôsobiacu pri Rade ministrov so sídlom v Sofii.

Národný inšpektorát je **centrálne organizovaný na národnej úrovni a riadi ho riaditeľ**, ktorý je zároveň orgánom pre externé hodnotenie škôl. **Riaditeľa menuje a odvoláva predseda vlády**. To vytvára formálny mandát na výkon externého hodnotenia mimo priamej organizačnej štruktúry jednotlivých škôl.

Národný inšpektorát je **financovaný zo štátneho rozpočtu**, môže využívať **príjmy a prostriedky z národných, európskych a medzinárodných programov a projektov**. Príjmy sa môžu získavať aj z **odbornej prípravy externých inšpektorov** a z ďalších zdrojov stanovených právnymi predpismi.

Tabuľka č. 6 Základné informácie o národnom inšpektoráte

Poslanie inšpektorátu	<i>Inšpekcia = nástroj pozitívnej motivácie na zlepšenie kvality vzdelávania.</i>
Vízia inšpektorátu	<i>Upevnenie národného inšpektorátu ako inovatívnej, motivujúcej, kreatívnej a pozitívnej štátnej správy, ktorá podporuje rozvoj a udržateľnosť procesov zabezpečovania kvality poskytovaného vzdelávania s cieľom úspešnej realizácie žiakov.</i>
Opis inšpektorátu	<ul style="list-style-type: none">▪ Národný inšpektorát funguje od mája 2018. Pred týmto obdobím v systéme neexistovala inšpekcia v pravom slova zmysle, ale iba kontrolná činnosť. Za externé testovanie výsledkov žiakov bolo zodpovedné Centrum hodnotenia kvality školského vzdelávania, ktoré bolo organizačnou jednotkou Ministerstva školstva a vedy.▪ Kvalitu vysokých škôl v Bulharsku hodnotí a akredituje Národná agentúra pre hodnotenie a akreditáciu, ktorá je národným orgánom pre hodnotenie/akreditáciu vo vysokoškolskom vzdelávaní.¹⁹▪ Národný inšpektorát plní nasledovné hlavné úlohy:

¹⁸ Inšpekciu podliehajú všetky typy materských, základných a stredných škôl. Zariadenia starostlivosti o deti vo veku do 3 rokov inšpekciu nepodliehajú, keďže patria do zdravotného systému, nie do systému vzdelávania. Rozsah inšpekcií určuje riaditeľ národného inšpektorátu, prípadne je stanovený Radou ministrov alebo ministrom školstva a vedy. Externé hodnotenie je zamerané na inštitúciu ako celok, nie na individuálny výkon jednotlivých žiakov alebo učiteľov.

¹⁹ EUROPEAN EDUCATION INFORMATION NETWORK – EURYDICE. *Bulgaria: Higher education*. [online]. 2023. [cit. 2026-02-09]. Dostupné na internete: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/eurypedia/bulgaria/higher-education>.

	<ul style="list-style-type: none"> ○ rozvíjanie spoločného chápania kvality vzdelávacieho procesu u všetkých účastníkov systému predškolského a školského vzdelávania; ○ budovanie kapacity národného inšpektorátu ako garanta kvalitného hodnotenia výsledkov práce všetkých zamestnancov v systéme predškolského a školského vzdelávania; ○ zabezpečovanie diferencovanej spätnej väzby s cieľom informovať verejnosť, žiakov, rodičov, školy a zainteresované strany o kvalite vzdelávacieho procesu v každej vzdelávacej inštitúcii; ○ odborná analýza a hodnotenie kvality vzdelávania poskytovaného v školách ako podklad pre tvorbu vzdelávacích politík. <p>▪ Národný inšpektorát plní svoje úlohy prostredníctvom nasledujúcich hlavných činností:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. každoročná príprava národného inšpektorátu na výkon inšpekčnej činnosti v materských, základných a stredných školách; 2. zvyšovanie informovanosti a vytváranie pozitívneho postoja k hodnoteniu kvality poskytovaného vzdelávania; 3. realizácia inšpekcií materských, základných a stredných škôl podľa plánu pre každý školský rok; 4. riadenie kvality v rámci národného inšpektorátu.²⁰
<p>Ľudské zdroje</p>	<p>▪ Nariadenie o organizácii a činnosti národného inšpektorátu ustanovuje, že národný inšpektorát má celkovo 20 zamestnancov na plný úväzok:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ riaditeľ (1) ➤ hlavný tajomník (1) ➤ administratívna podpora (5) ➤ špecializovaná administratíva (13) <p>▪ Inšpekčný proces realizuje 12 interných inšpektorov (štátnych zamestnancov). Títo inšpektori zodpovedajú za tvorbu, adaptáciu a priebežné zlepšovanie všetkých inšpekčných nástrojov a dokumentov, ako sú napríklad kritériá a indikátory, dotazníky, hodnotiaci rámec, metodické usmernenia a ďalšie nástroje. Zároveň vypracúvajú inšpekčné správy, ročné analýzy a ďalšie analytické výstupy týkajúce sa priebehu a výsledkov inšpekčnej činnosti.²¹</p> <p>▪ Externí inšpektori sú odborní pracovníci z praxe, ktorí dopĺňajú interných inšpektorov pri externom hodnotení kvality škôl. Musia mať:</p> <ul style="list-style-type: none"> • magisterské vzdelanie, • minimálne 5-ročnú prax v relevantnej oblasti, • absolvované školenie organizované národným inšpektorátom.²²

²⁰ НАЦИОНАЛЕН ИНСПЕКТОРАТ ПО ОБРАЗОВАНИЕТО. *Ръководство за инспектиране*. [online]. 2024. [cit. 2026-02-10]. Dostupné na internete: <nio.government.bg/wp-content/uploads/2024/10/Ръководство-за-инспектиране-2024.pdf>.

²¹ THE STANDING INTERNATIONAL CONFERENCE OF INSPECTORATES. *Bulgaria: Country Profile*. [online]. 2020. [cit. 2026-02-11]. Dostupné na internete: <<https://www.sici-inspectorates.eu/swfiles/files/Country-Profile-Bulgaria-2020.pdf>>.

²² Zoznam externých inšpektorov, ktorí sú držiteľia certifikátu: https://nio.government.bg/wp-content/uploads/2024/03/registar_vanshni_inspektori_538_%D1%81%D0%B0%D0%B9%D1%82.pdf

	▪ Pri každej inšpekcii sa dáva dôraz na objektivnosť tak, že externí inšpektori nemôžu byť zaradení do hodnotenia školy v regióne, kde sami pracujú. ²³

2.1.2 Právny rámec upravujúci hodnotenie kvality škôl a školských zariadení

Kľúčové **právne predpisy a dokumenty**, ktoré tvoria rámec externého hodnotenia kvality škôl a školských zariadení v Bulharsku, zahŕňajú:

- ✓ **Nariadenie o organizácii a činnosti národného inšpektorátu**, prijaté uznesením Rady ministrov Bulharskej republiky č. 36 z 13. marca 2018 a novelizované uznesením č. 382 z 31. decembra 2019. Tento predpis upravuje postavenie národného inšpektorátu, jeho riadenie, základné úlohy a financovanie.
- ✓ **Vyhlášku č. 18** z 9. septembra 2021 o inšpekcii materských škôl a škôl, ktorá vymedzuje povahu, ciele a organizáciu inšpekčnej činnosti; uplatňuje sa od školského roka 2021/2022 a nahradila predchádzajúcu vyhlášku č. 15/2016.²⁴
- ✓ V nadväznosti na vyhlášku č. 18 bol vypracovaný **metodický rámec externého hodnotenia kvality škôl**, obsiahnutý v dokumente [Príručka pre inšpekciu \(2024\)](#), ktorý podrobne rozpracúva:
 - právny rámec inšpekcie,
 - filozofiu hodnotenia kvality,
 - princípy, postupy, nástroje a kritériá externého hodnotenia,
 - úlohy inšpektorov a škôl počas inšpekčného procesu.

Zriadenie národného inšpektorátu je súčasťou **reformných a inovačných opatrení**, ktoré boli na národnej úrovni prijaté [zákonom o predškolskom a školskom vzdelávaní](#). Prepojenie štátnych reforiem s inováciami vo vyučovaní, vytváranie primeraného vzdelávacieho prostredia a riadenie kvality vo vzdelávacích inštitúciách spája zdroje systému na všetkých úrovniach – vertikálne aj horizontálne – s cieľom zabezpečiť **vysokú kvalitu vzdelávania a rovnaký prístup k vzdelaniu**.

2.1.3 Nezávislosť/kompetencie organizácie

Potreba hodnotenia kvality vzdelávania vychádza z presvedčenia, že **procesy, parametre a charakteristiky, ktoré nie sú merané, nemôžu byť systematicky zlepšované**. Zvyšovanie kvality vzdelávania je preto úzko späté s vypracúvaním analýz založených na **spoľahlivých informáciách a dôkazoch o stave zabezpečovanej kvality vzdelávania v materských, základných a stredných školách**, ako aj o **trendoch jej vývoja**.

V Bulharsku tieto úlohy plní **národný inšpektorát v rámci externého hodnotenia kvality**. Prostredníctvom systematického zberu, spracovania a analýzy údajov poskytuje podklady na porovnávanie výsledkov v

²³ НАЦИОНАЛЕН ИНСПЕКТОРАТ ПО ОБРАЗОВАНИЕТО. *Външни инспектори*. [online]. 2026. [cit. 2026-02-13]. Dostupné na internete: <<https://nio.government.bg/инспектори/външни-инспектори/>>.

²⁴ МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА. *Наредба № 18 от 9 септември 2021 г. за инспектирането на детските градини и училищата*. Обн. ДВ, бр. 77 от 16.09.2021 г., изм. и доп. [online]. 2021. [cit. 2026-02-13]. Dostupné na internete: <<https://www.ciela.net/svobodna-zona-darjaven-vestnik/document/2137214541/issue/6470/naredba-%E2%84%96-18-ot-9-septemvri-2021-g-za-inspektirneto-na-detskite-gradini-i-uchilishtata>>.

rôznych kontextoch a **podporuje tvorbu vzdelávacích politík** na inštitucionálnej, regionálnej aj národnej úrovni.

Meranie a hodnotenie kvality ako kompetencia národného inšpektorátu²⁵

Meranie a hodnotenie kvality vzdelávania predstavuje **systematické zhromažďovanie informácií a získavanie spätnej väzby** o kvalite a vplyve činností vzdelávacej inštitúcie prostredníctvom súboru štandardov. Ide o **komplexný mechanizmus** – zložitý systém zberu, spracovania, sumarizácie a analýzy informácií.

Tieto procesy sú **cieľavedomé a kontinuálne** a smerujú k formulovaniu prognóz. Hodnotenie ako komplex meraní zabezpečuje **informačné podklady pre riadenie vzdelávacieho procesu a vzdelávacích inštitúcií**, založené na objektívnych, presných, úplných, systematizovaných, dostatočných a spoľahlivých údajoch. Nezávislá analýza informácií zároveň umožňuje **podporu, stimuláciu a motiváciu škôl k zlepšovaniu**, vrátane prijímania opatrení na zvýšenie kvality.

V rámci externého hodnotenia kvality plní národný inšpektorát viacero **vzájomne prepojených funkcií**:

Informačná funkcia

Poskytuje aktuálne, spoľahlivé, platné a objektívne informácie o skutočnej úrovni zabezpečenej kvality vzdelávania v materských, základných a stredných školách.

Diagnostická funkcia

Identifikuje silné a slabé stránky procesov a činností, sleduje pokrok alebo odchýlky v ich rozvoji, analyzuje faktory a podmienky, za ktorých prijaté rozhodnutia a politiky vedú k zlepšovaniu kvality, a vymedzuje oblasti, ktoré si vyžadujú rozvoj alebo nápravu.

Analytická funkcia

Umožňuje analyzovať aktuálny stav a problémy kvality vzdelávania, posudzovať dosiahnuté výsledky vo vzťahu k stanoveným cieľom, identifikovať príčiny nižších výkonov a negatívnych javov a formulovať východiská pre ďalší rozvoj.

Hodnotiaca funkcia

Zabezpečuje posudzovanie prebiehajúcich procesov a dosiahnutých výsledkov v porovnaní so stanovenými štandardmi kvality.

Porovnávacia funkcia

²⁵ НАЦИОНАЛЕН ИНСПЕКТОРАТ ПО ОБРАЗОВАНИЕТО. *Ръководство за инспектиране*. [online]. 2024. [cit. 2026-02-11]. Dostupné na internete: <nio.government.bg/wp-content/uploads/2024/10/Ръководство-за-инспектиране-2024.pdf>.

Umožňuje porovnávanie údajov o kvalite vzdelávania, odhaľovanie príčinných súvislostí, identifikáciu komplexných faktorov ovplyvňujúcich dosiahnuté výsledky a posudzovanie vplyvu zdrojov, podmienok a nástrojov na kvalitu.

Prognostická funkcia

Súvisí s formulovaním predpokladov o budúcom vývoji kvality vzdelávania v inštitúciách na základe analyzovaných údajov, identifikovaných trendov a perspektív rozvoja materskej, základnej a strednej školy.

Korekčná funkcia

Vytvára priestor na prijímanie nápravných opatrení prostredníctvom odporúčaní a opatrení zameraných na prekonávanie identifikovaných problémov a odchýlok.

Podporná funkcia

Zameriava sa na poskytovanie odbornej podpory a pomoci školám pri zlepšovaní kvality vzdelávania a zvyšovaní efektívnosti fungovania inštitúcie.

Motivačná funkcia

Ovplyvňuje reflexiu, postoje a správanie tímov materských, základných a stredných škôl, podporuje využívanie dobrej praxe, aktivizuje ďalšie rozvojové aktivity smerujúce k lepším výsledkom a prispieva k obmedzovaniu postupov vedúcich k negatívnym javom.

Zabezpečovanie kvality

Národný inšpektorát ako inštitúcia verejného sektora plní **verejne významné úlohy**, ktoré si vyžadujú **vysokú mieru zodpovednosti a neustále zdokonaľovanie**. Z tohto dôvodu je kľúčovým cieľom organizácie **zabezpečovanie kvality a efektívnosti na všetkých úrovniach a vo všetkých procesoch inštitúcie** – najmä v procese inšpekcie a poskytovania objektívneho a nestranného hodnotenia.

Národný inšpektorát na tento účel **realizuje komplex súboru činností**, ktoré možno rámcovo rozdeliť na nasledujúce činnosti.

Tabuľka č. 7 Činnosti národného inšpektorátu na zabezpečovanie kvality

<p>A. Externé hodnotenie, spätná väzba a zdieľanie skúseností</p>	<p>1. Každoročná realizácia komplexného externého monitoringu procesov inšpekcie, ktorý vykonávajú externí vzdelávací experti nezávislí od národného inšpektorátu.</p>
	<p>2. Výmena skúseností v rámci Stálej medzinárodnej konferencie inšpektorátov (SICI). Aktivity v rámci tejto profesionálnej siete umožňujú inšpektorom partnerských organizácií reflektovať kompetencie v oblasti kvality inšpekcie, vymieňať si názory na kritériá a indikátory merania zodpovedajúce aktuálnym reformným politikám a zabezpečovaniu vysokej kvality, ako aj zdieľať odborné stanoviská k rôznym aspektom kvality vzdelávania.</p>
	<p>3. Pravidelné externé hodnotenie inšpekčného nástrojového aparátu realizované externými odborníkmi (sociológmi, psychológmi, riaditeľmi škôl, učiteľmi a ďalšími expertmi). Toto hodnotenie sa vykonáva v kľúčových etapách rozvoja inšpekčného procesu – po pilotnom overovaní kritérií a indikátorov, po pilotných inšpekciách a po ukončení každého cyklu inšpekcie. Výsledky hodnotení sa po odbornej analýze využívajú na korekciu a zlepšovanie nástrojov.</p>
	<p>4. Kontinuálne získavanie spätnej väzby od zainteresovaných strán s cieľom sledovať vplyv inšpekčného hodnotenia na kvalitu vzdelávania. Táto spätná väzba sa získava počas pracovných stretnutí, seminárov, konferencií a iných odborných fór, ktoré národný inšpektorát organizuje alebo na ktorých sa zúčastňuje na pozvanie zainteresovaných strán, ako sú rodičovské organizácie, regionálne riaditeľstvá vzdelávania, združenia riaditeľov škôl a odborové organizácie.</p>
<p>B. Sebahodnotenie</p>	<p>1. Zavedenie modelu CAF²⁶ ako systému riadenia a kontroly kvality v národnom inšpektoráte a ako nástroja na zlepšovanie výkonnosti a efektívnosti na všetkých úrovniach a v procesoch verejnej správy. Model CAF bol aplikovaný v dvoch cykloch a prispel k identifikácii silných stránok organizácie aj oblastí vyžadujúcich zlepšenie. Na ich základe boli prijaté opatrenia zamerané na zlepšenie organizačnej kultúry, zvýšenie motivácie a angažovanosti zamestnancov a rozvoj ich odborných kompetencií pri plnení cieľov národného inšpektorátu.</p> <p>Po úspešnom zavedení modelu CAF a realizácii plánovaných opatrení bol národný inšpektorát ocenený certifikátom „Efektívny používateľ CAF“. Účinnosť sebahodnotenia a dosiahnutých výsledkov bola potvrdená externým monitoringom plnenia stanovených cieľov.</p>

²⁶ Common Assessment Framework (Spoločný hodnotiaci rámec).

	2. Vnútorý monitoring inšpekčného procesu , ktorý sa realizuje prostredníctvom vnútorných auditov, sebahodnotení a pravidelného prehodnocovania kritérií a indikátorov.
C. Príprava a rozvoj inšpektorov	1. Systematická aktualizácia a dopĺňanie programov prípravy externých inšpektorov .
	2. Rozvoj kompetencií interných inšpektorov a ostatných zamestnancov národného inšpektorátu prostredníctvom účasti na školeniach a kvalifikačných kurzoch organizovaných národnými a medzinárodnými inštitúciami, prostredníctvom projektov, odborných mobilít a zapojenia do sietí spolupráce zameraných na výmenu profesionálnych skúseností a osvedčených postupov s inštitúciami pôsobiacimi v oblasti hodnotenia a riadenia kvality vzdelávania.
	3. Kontinuálne vzdelávanie externých a interných inšpektorov .
	4. Podpora tímovej spolupráce medzi členmi tímu národného inšpektorátu, externými inšpektormi, zainteresovanými stranami a inštitúciami systému predškolského a školského vzdelávania, ako aj ďalšími partnermi, s cieľom zdieľať osvedčené postupy a systematicky sledovať a analyzovať nové vedecké poznatky v oblasti kvality vzdelávania.

2.1.4 Financovanie organizácie

Národný inšpektorát je **financovaný zo štátneho rozpočtu**, môže využívať **príjmy a prostriedky z národných, európskych a medzinárodných programov a projektov**. Príjmy sa môžu získavať aj z **odbornej prípravy externých inšpektorov** a z ďalších zdrojov stanovených právnymi predpismi.

2.2 Typ a periodicita hodnotenia kvality škôl a školských zariadení

[Zákon o predškolskom a školskom vzdelávaní](#) upravuje dva vzájomne prepojené modely hodnotenia kvality. V závislosti od subjektu a predmetu hodnotenia je hodnotenie **vnútorné (sebahodnotenie) a externé (inšpekcia)**.

Pri **vnútornej hodnote (sebahodnote)** si materská, základná a stredná škola **sama určuje činnosti, postupy a kritériá** na meranie a hodnotenie kvality vzdelávania, ktoré poskytuje.

Externé hodnotenie (inšpekcia) vykonáva **národný inšpektorát** prostredníctvom **kritérií a indikátorov, metód a inšpekčných nástrojov**, ktoré schvaľuje riaditeľ národného inšpektorátu.

Vypracované kritériá a indikátory **môžu byť využívané aj v rámci sebahodnotenia**.

Vnútorne hodnotenie **nenahrádza externé hodnotenie a ani naopak**; oba procesy sú **vzájomne prepojené a navzájom sa dopĺňajú**.

Periodicita hodnotenia kvality škôl

Systém externého hodnotenia kvality škôl a školských zariadení v Bulharsku bol zavedený v nadväznosti na zriadenie **národného inšpektorátu** ako samostatného orgánu externého hodnotenia.

Národný inšpektorát bol zriadený v roku 2018 na základe uznesenia Rady ministrov a od tohto obdobia postupne vypracoval rámec, metodiku a nástroje externého hodnotenia.

Prvé externé inšpekcie kvality vzdelávania sa začali realizovať v roku 2018, spočiatku vo forme **pilotných inšpekcií** v materských (v počte 17), základných a stredných školách (v počte 71), ktoré slúžili na overenie kritérií, indikátorov a hodnotiaceho mechanizmu.

Na rozdiel od iných krajín, napr. Portugalska, **bulharský systém nie je založený na časovo ohraničených hodnotiacich cykloch**, ale na **dynamickej periodicite viazanej na výsledky poslednej inšpekcie**.

Článok 14 vyhlášky č. 18 o inšpekcii materských škôl a škôl nastavuje periodicitu **podľa najnižšej dosiahnutej úrovne hodnotenia** v oblastiach inšpekcie²⁷.

Obrázok č. 1 Periodicita ďalšej inšpekcie podľa výsledku

Zdroj: НАЦИОНАЛЕН ИНСПЕКТОРАТ ПО ОБРАЗОВАНИЕТО. *Правилник на дейността*. [online]. 2019. [cit. 2026-02-13]. Dostupné na internete: <<https://nio.government.bg/правилник-на-дейността/>>, vlastné spracovanie.

Každá nasledujúca inšpekcia **zahŕňa obdobie od poslednej po aktuálnu inšpekciu** a je zameraná na posúdenie vývoja kvality vzdelávania a plnenia odporúčaní.

²⁷ Úrovne sú bližšie opísané v kapitole 2.5.

Plánovanie a harmonogramy inšpekcií

Plánovanie inšpekčnej činnosti prebieha **na dvoch úrovniach** – strategickej a operatívnej.

Na strategickej úrovni:

- Národný inšpektorát vykonáva svoju činnosť podľa **ročného plánu na nasledujúci školský rok**.
- Ročný plán **schvaľuje riaditeľ národného inšpektorátu**, spravidla **do 1. septembra** príslušného roka.

Na úrovni konkrétnej inšpekcie:

- **Riaditeľ národného inšpektorátu** vydáva rozhodnutie o vykonaní inšpekcie, ktorým určuje:
 - školu, ktorá sa bude hodnotiť,
 - lehotu na vykonanie inšpekcie,
 - inšpekčný tím (interných a externých inšpektorov) a vedúceho tímu.
- **Vedúci inšpekčného tímu** následne vypracúva **plán činností a časový harmonogram inšpekcie**, ktorý **schvaľuje riaditeľ národného inšpektorátu**.

Inšpekcie sa plánujú a realizujú tak, aby nenarúšali bežný chod školy, pričom harmonogram je záväzný pre inšpekčný tím aj pre kontrolovanú inštitúciu. **Harmonogramy inšpekcií** sú zverejnené na webovom sídle národného inšpektorátu.²⁸

2.3 Postup pri sebahodnotení školy (autoevalvácia)

V Bulharsku je sebahodnotenie školy (vnútorné hodnotenie, autoevalvácia) chápané ako **integrálna súčasť systému riadenia kvality vzdelávania** a tvorí jeden z dvoch základných pilierov hodnotenia kvality popri externom hodnotení realizovanom národným inšpektorátom. Právny rámec vychádza zo **zákona o predškolskom a školskom vzdelávaní**, ktorý definuje riadenie kvality ako **kontinuálny cyklický proces analýzy, plánovania, realizácie, hodnotenia a zlepšovania** činnosti školy.

Hoci zákon neustanovuje jednotnú metodiku sebahodnotenia, školy majú zákonnú povinnosť riadiť kvalitu svojej činnosti, ktorej súčasťou je aj systematické vnútorné hodnotenie. Školy si samy určujú konkrétne postupy, nástroje a periodicitu vnútorného hodnotenia v súlade so svojimi podmienkami a prioritami rozvoja. Národný inšpektorát poskytuje **referenčný rámec kvality**²⁹, ktorý školy môžu (a v praxi často aj využívajú) ako oporu pre autoevalváciu.

Sebahodnotenie sa v školách zameriava najmä na:

- kvalitu vzdelávacieho procesu a pedagogickej práce,
- dosahované vzdelávacie výsledky žiakov,
- úroveň podpory osobnostného rozvoja detí a žiakov,
- efektívnosť riadenia školy,
- kvalitu inštitucionálneho prostredia a spolupráce so zainteresovanými stranami.

²⁸ Webová stránka národného inšpektorátu – Harmonogramy inšpekcií:

<https://nio.government.bg/инспектиране/графици-2/>

²⁹ Rámec na hodnotenie kvality vzdelávania od národného inšpektorátu je dostupný na stránke:

<https://nio.government.bg/wp-content/uploads/2022/10/Памка-за-оценяване-на-качеството-на-образованието-НИО.pdf>

Tieto položky **zodpovedajú oblastiam, kritériám a indikátorom externého hodnotenia**, čo vytvára prepojený systém vnútorného a vonkajšieho hodnotenia kvality. V dokumentoch národného inšpektorátu³⁰ sa výslovne uvádza, že kritériá a indikátory používané pri inšpekcii **môžu byť využívané aj pri sebahodnotení školy**, pričom vnútorné hodnotenie nenahrádza externé a naopak – oba procesy sa navzájom dopĺňajú.

Výstupom sebahodnotenia³¹ sú spravidla:

- interné analytické správy o stave a kvalite činnosti školy,
- identifikácia silných stránok a oblastí na zlepšenie,
- plány opatrení na zvyšovanie kvality vzdelávania, ktoré sú následne využívané pri strategickom plánovaní a riadení školy a slúžia aj ako podklad pri externom hodnotení.

Testovanie žiakov

- Testovanie žiakov v Bulharsku **nie je samostatným nástrojom národného inšpektorátu**, ale predstavuje dôležitý zdroj dát pre vnútorné aj vonkajšie hodnotenie kvality vzdelávania. Výsledky **národných externých hodnotení**³² a **štátnych maturitných skúšok** sú systematicky analyzované na úrovni školy a tvoria významnú súčasť sebahodnotenia.
- **V rámci sebahodnotenia školy sledujú najmä:**
 - úroveň dosahovaných vzdelávacích výsledkov,
 - vývoj a trendy výsledkov v čase,
 - rozdiely medzi skupinami žiakov,
 - vzťah medzi výsledkami testovania a prijatými pedagogickými opatreniami.
- Národný inšpektorát zohľadňuje výsledky testovania **ako kontextový a podporný zdroj informácií**, nie ako jediný alebo rozhodujúci ukazovateľ kvality školy. V rámci externého hodnotenia sa hodnotí najmä:
 - systematickosť monitorovania výsledkov zo strany školy,
 - schopnosť školy analyzovať dáta z testovaní,
 - využívanie výsledkov testovania pri plánovaní zlepšujúcich opatrení.
- Dôraz sa kladie na **interpretáciu výsledkov**, ich prepojenie s pedagogickými procesmi a na ich využitie v cykle sebahodnotenia a rozvoja školy, nie na sankčný alebo rankingový prístup. Tento prístup reflektuje orientáciu bulharského systému hodnotenia kvality na podporu zlepšovania a rozvoja, nie na jednoduché porovnávanie škôl podľa výsledkov testov.

³⁰ НАЦИОНАЛЕН ИНСПЕКТОРАТ ПО ОБРАЗОВАНИЕТО. *Рамка за инспектиране*. [online]. 2024. [cit. 2026-02-13]. Dostupné na internete: <<https://nio.government.bg/инспектиране/рамка-за-инспектиране/>>.

³¹ Výstupy sebahodnotenia škôl v Bulharsku majú prevažne interný charakter a nie sú centrálné ani verejne publikované. Slúžia ako nástroj riadenia kvality školy a ako podklad pre externé hodnotenie národným inšpektorátom. Verejne dostupné sú len agregované zistenia z externých inšpekcií, ktoré sumarizujú silné stránky a oblasti na zlepšenie na systémovej úrovni.

³² Ide o štandardizované testovanie/overovanie vzdelávacích výsledkov žiakov na národnej úrovni (typicky na konci určitých ročníkov/stupňov). Týka sa výkonu žiakov, nie komplexnej kvality školy.

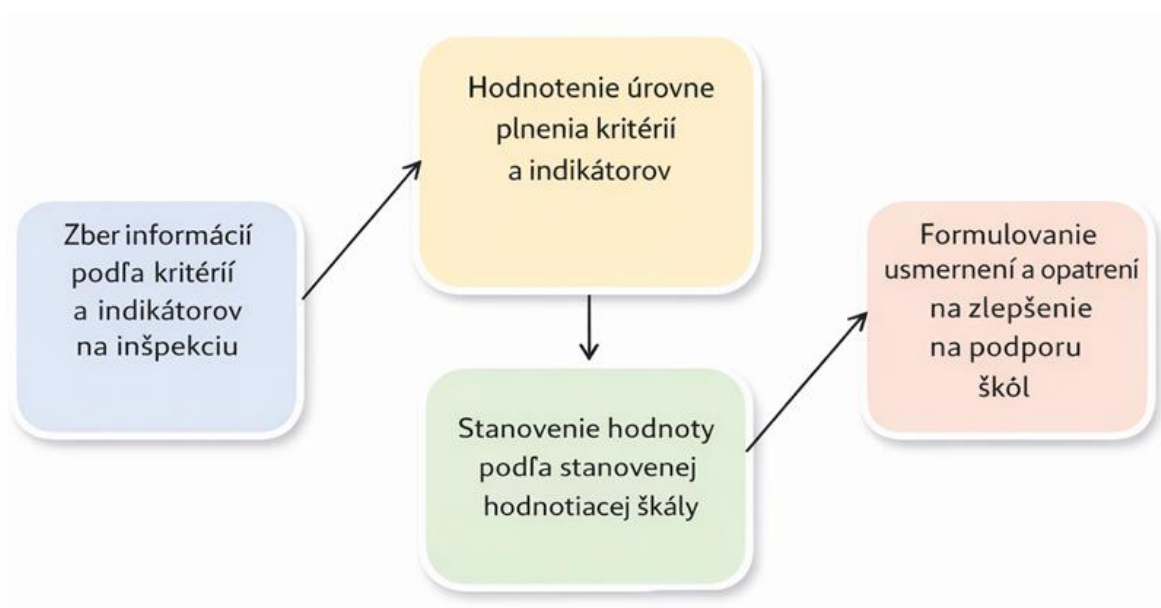
2.4 Postup externého hodnotenia kvality škôl a školských zariadení

Inšpekcia je **proces vypracovania komplexného nezávislého odborného hodnotenia kvality vzdelávania** poskytovaného materskou, základnou alebo strednou školou v konkrétnom momente jej činnosti a stanovenia smerníc na zlepšenie zo strany národného inšpektorátu.

Predmetom externého hodnotenia sú všetky činnosti vykonávané vzdelávacou inštitúciou. Inšpekcia prebieha spôsobom, ktorý nenaruša bežnú činnosť školy.

Inšpekcia sa realizuje prostredníctvom postupnej a cielenej spolupráce a interakcie všetkých účastníkov výchovno-vzdelávacieho procesu a zainteresovaných strán. Zohľadňuje sa vplyv vonkajšieho prostredia na dosahovanie cieľov školy.

Obrázok č. 2 Súbor navzájom prepojených činností inšpekcie

Zdroj: НАЦИОНАЛЕН ИНСПЕКТОРАТ ПО ОБРАЗОВАНИЕТО. *Ръководство за инспектиране*. [online]. 2024. [cit. 2026-02-13]. Dostupné na internete: <nio.government.bg/wp-content/uploads/2024/10/Ръководство-за-инспектиране-2024.pdf>, vlastné spracovanie.

Obrázok č. 3 Metódy zberu informácií pre výsledné hodnotenie podľa kritérií a indikátorov

Zdroj: НАЦИОНАЛЕН ИНСПЕКТОРАТ ПО ОБРАЗОВАНИЕТО. *Ръководство за инспектиране*. [online]. 2024. [cit. 2026-02-13]. Dostupné na internete: <nio.government.bg/wp-content/uploads/2024/10/Ръководство-за-инспектиране-2024.pdf>, vlastné spracovanie.

Počas inšpekcie sa:

- ✓ študujú a analyzujú dokumenty školy,
- ✓ posudzuje portfólio školy a informácie z jej webového sídla,
- ✓ realizuje pozorovanie školy a výchovno-vzdelávacieho procesu,
- ✓ prostredníctvom dotazníkového zisťovania zisťujú názory žiakov, rodičov a pedagogických zamestnancov na kvalitu poskytovaného vzdelávania,
- ✓ uskutočňujú stretnutia s fokusovými skupinami účastníkov výchovno-vzdelávacieho procesu.

Výsledky analýz dokumentov, pozorovaní, dotazníkov a stretnutí sa zaznamenávajú do schválených formulárov v rámci **Elektronického systému riadenia inšpekcií**, ktorý je bližšie opísaný v nasledujúcich častiach.

Priebeh inšpekcie

Inšpekcia sa vzťahuje na obdobie **od poslednej vykonanej inšpekcie po aktuálnu inšpekciu**. Realizuje sa v **troch na seba nadväzujúcich etapách**, ktorých dĺžka je rámcovo stanovená nasledovne.

Obrázok č. 4 Etapy inšpekcie

Prípravná etapa do 20 dní

Prípravná etapa vytvára organizačný a obsahový základ celej inšpekcie. Zahŕňa najmä tieto činnosti:

1. Oznámenie riaditeľovi školy o pripravovanej inšpekcii.

2. Poskytnutie informácií zo strany inštitúcie v oblastiach hodnotenia, a to v prípadoch, keď informácie nie sú verejne dostupné alebo ich nemožno získať z iných inštitúcií úradnou cestou. Informácie sa poskytujú za celé obdobie, ktoré inšpekcia pokrýva. Súčasťou je aj **súčinnosť pri vyplňaní dotazníkov** zo strany žiakov, pedagogických zamestnancov, rodičov, riaditeľa a ďalších zainteresovaných strán.

3. Štúdium a analýza zhromaždených údajov, so zameraním na výsledky činnosti vzdelávacej inštitúcie a žiakov.

4. Spoločné vypracovanie harmonogramu realizačnej etapy inšpekcie v spolupráci s riaditeľom.

V tejto etape sa začína **systematická spolupráca a komunikácia medzi školou a koordinátorom inšpekčného tímu**. Pedagogický a riadiaci tím školy je informovaný o cieľoch, priebehu a význame inšpekcie.

Zabezpečuje sa:

- plánovanie a organizácia činností vo všetkých etapách inšpekcie,
- administrácia dotazníkov,
- príprava a organizácia štruktúrovaných stretnutí s jednotlivými cieľovými skupinami.

Inšpekčný tím spracúva a analyzuje údaje z:

- Elektronického systému riadenia inšpekcí,
- národných informačných systémov,
- dokumentácie školy,
- webového sídla školy,
- dotazníkov pre rodičov, žiakov, pedagogických zamestnancov a riaditeľa.

Tieto informácie tvoria **referenčný základ** na overovanie a porovnávanie údajov v realizačnej etape inšpekcie.

Poskytované informácie musia byť **aktuálne, vecne správne a dostatočne podrobné**, aby ich bolo možné relevantne vzťahovať ku kritériám a indikátorom hodnotenia kvality vzdelávania.

Kľúčovým predpokladom plynulého priebehu inšpekcie je **včasné a presné plnenie úloh zo strany školy**, ktoré sú uvedené v metodickom usmernení „[Pripravení na inšpekciu](#)“. V prípade otázok alebo nejasností sa riaditeľ môže priebežne obracať na vedúceho alebo koordinátora inšpekčného tímu.

Realizačná (terénna) etapa do 5 dní

Realizačná etapa inšpekcie zahŕňa **návštevu školy, priame pozorovanie** vzdelávacieho procesu a **realizáciu stretnutí** s účastníkmi vzdelávania a ďalšími zainteresovanými osobami.

Jej dĺžka sa určuje podľa: typu inštitúcie, jej veľkosti, počtu tried/skupín a územnej dostupnosti.

V mimoriadnych situáciách (napr. prerušenie prezenčného vyučovania) môže byť časť alebo celý priebeh realizačnej etapy realizovaný **v online prostredí**.

V rámci tejto etapy sa vykonávajú **najmä tieto činnosti:**

- **Úvodné organizačné stretnutie** medzi inšpekčným tímom a riaditeľom školy.
- **Pozorovanie pedagogických situácií a vyučovacích hodín**, určených vedúcim inšpekčného tímu, a zaznamenanie zistení do príslušných hodnotiacich kariet v Elektronickom systéme riadenia inšpekcií.
- **Pozorovanie budovy a príslušných priestorov inštitúcie**. Ak škola pôsobí vo viacerých budovách, pozorovanie sa vykonáva vo všetkých objektoch; výsledky sa zaznamenávajú do jednej spoločnej hodnotiacej karty.
- **Realizácia štruktúrovaných stretnutí** s cieľovými skupinami, diskusia o zisteniach a vypracovanie záznamov po dosiahnutí konsenzu v rámci inšpekčného tímu.
- **Pracovné porady inšpekčného tímu** zamerané na priebežnú analýzu, vyplňovanie hodnotiacich nástrojov a organizačné otázky.

Riaditeľ školy poskytuje **súčinnosť** koordinátorovi a vedúcemu inšpekčného tímu pri realizácii plánu návštevy na mieste.

Zhromaždené údaje sa v tejto fáze **dopĺňajú a spresňujú**, riešia sa prípadné rozpory a identifikujú sa konkrétne príklady a dôkazy potrebné na hodnotenie podľa kritérií a indikátorov.

Na zabezpečenie efektívneho výkonu inšpekcie musia byť dodržané **zásady bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci**, zabezpečené vhodné priestory na stretnutia a pracovné podmienky pre inšpekčný tím. Inšpektori rešpektujú hygienické a preventívne opatrenia platné v danej inštitúcii.

Závěrečná etapa

do 20 dní

Závěrečná etapa je zameraná na **vyhodnotenie výsledkov inšpekcie** a formulovanie záverov.

Zahŕňa najmä:

- **Komplexnú analýzu získaných informácií** zo všetkých etáp inšpekcie.
- **Vypracovanie celkového nezávislého odborného hodnotenia** kvality poskytovaného vzdelávania.
- **Identifikáciu silných stránok a určenie oblastí a smerov na zlepšenie** v jednotlivých oblastiach inšpekcie.
- **Vypracovanie predbežnej správy z inšpekcie** a jej prerokovanie s riaditeľom školy.
- **Vypracovanie a doručenie záverečnej správy** riaditeľovi a vedúcemu príslušného regionálneho orgánu riadenia vzdelávania, vrátane odporúčaní na konkrétne opatrenia.
- **Zverejnenie zhrnutia správy** na webovom sídle národného inšpektorátu.

Inšpekčný tím porovnáva údaje z portfólia školy, dotazníkov a rozhovorov s výsledkami pozorovaní vyučovania a prostredia. Na tomto základe **hodnotí mieru plnenia štátnych vzdelávacích štandardov** a formuluje výslednú kvalitatívnu evaluáciu.

Pre každú oblasť inšpekcie sa:

- určujú **oblasti s najnižším hodnotením**, ktoré si vyžadujú **bezodkladné opatrenia**,
- formulujú **konkrétne odporúčania** na podporu zlepšovania,
- identifikujú **silné stránky**, ktoré zabezpečujú stabilitu a udržateľný rozvoj inštitúcie.

Predbežná správa sa poskytuje riaditeľovi na vyjadrenie. Pripomienky riaditeľa môžu viesť len k odstráneniu **technických alebo formálnych nepresností**; nemenia samotné hodnotenie ani odporúčania.

Závěrečná správa sa registruje v Elektronickom systéme riadenia inšpekcií a do **7 dní** sa zasiela príslušným adresátom. Spôsob oboznámenia školskej komunity s výsledkami určuje riaditeľ inštitúcie.³³

Zloženie a ustanovenie inšpekčného tímu

Na vykonanie inšpekcie v škole **riaditeľ národného inšpektorátu** vydáva rozhodnutie, ktorým ustanovuje **inšpekčný tím**. Za vedúceho inšpekčného tímu môže byť určený **interný inšpektor národného inšpektorátu** alebo **externý inšpektor**. Funkciu koordinátora tímu vždy vykonáva **interný inšpektor národného inšpektorátu**.

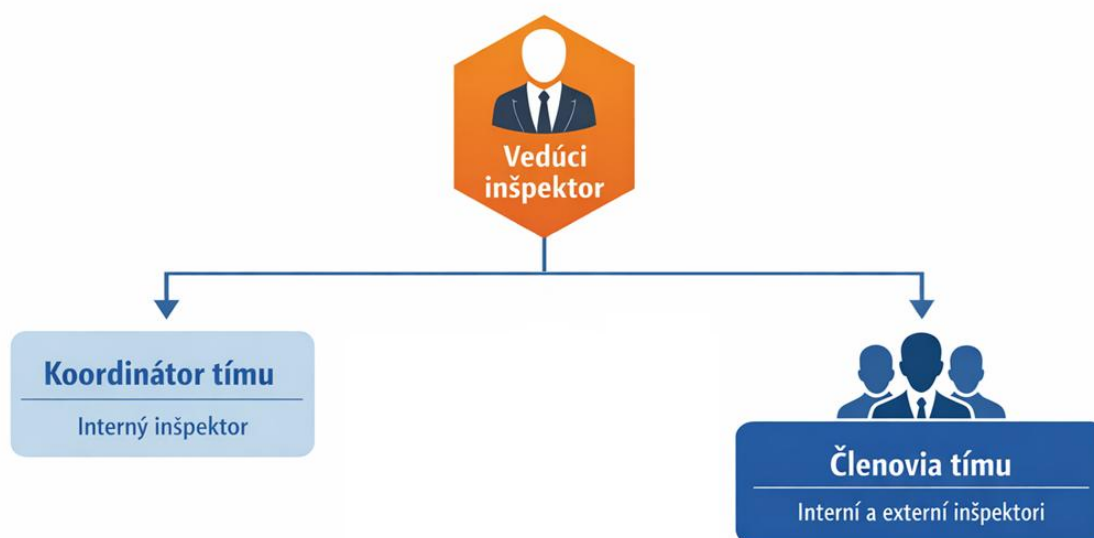
Interní inšpektori sú **štátni zamestnanci** národného inšpektorátu. Externí inšpektori sú vyberaní z **databázy osôb, ktoré úspešne absolvovali špecializované vzdelávanie** a spĺňajú stanovené kvalifikačné predpoklady.

³³ НАЦИОН+АЛЕН ИНСПЕКТОРАТ ПО ОБРАЗОВАНИЕТО. *Правилник на дейността*. [online]. 2019. [cit. 2026-02-13]. Dostupné na internete: <<https://nio.government.bg/правилник-на-дейността/>>.

Výber externého inšpektora zohľadňuje:

- typ a špecifiká inštitúcie, ktorá je predmetom inšpekcie,
- dosiahnuté vysokoškolské vzdelanie v odbore relevantnom k predprimárnemu alebo školskému vzdelávaniu,
- odbornú a pedagogickú prax.

Obrázok č. 5 Zloženie inšpekčného tímu

Uplatňujú sa tri modely práce tímu:

- inšpekčný tím pozostávajúci z koordinátora – interného inšpektora národného inšpektorátu, vedúceho tímu (externého inšpektora, ktorý absolvoval špecializované vzdelávanie) a členov inšpekčného tímu – externých inšpektorov;
- inšpekčný tím pozostávajúci z vedúceho tímu – interného inšpektora národného inšpektorátu a členov – interných a externých inšpektorov;
- dva inšpekčné tímy s jedným vedúcim, ktorých členmi sú externí inšpektori.

Kordinátor organizuje a koordinuje celkový priebeh a vyhodnotenie inšpekcie; zodpovedá za vypracovanie záverečnej správy z inšpekcie; zabezpečuje komunikáciu s riaditeľom školy a s inšpekčným tímom; vypracúva časový harmonogram inšpekcie a plán hlavnej fázy inšpekcie.

Vedúci tímu riadi a zúčastňuje sa na inšpekcii a na vypracovaní predbežnej a záverečnej správy z inšpekcie; udržiava nepretržitý kontakt s inšpekčným tímom a s koordinátorom inšpekcie a bezodkladne ho informuje o všetkých potrebných zmenách a vzniknutých ťažkostiach.

Zapojenie externých inšpektorov

Riaditeľ národného inšpektorátu zasiela externým inšpektorom **pozvánku na účasť v konkrétnej inšpekcii** (vedúci aj členovia tímu). V stanovenej lehote externí inšpektori potvrdzujú svoju účasť prostredníctvom **Elektronického systému riadenia inšpekcí**.

Po schválení účasti dostávají vedúci a členovia inšpekčného tímu **automatické potvrdenie** na nimi uvedené e-mailové adresy. Externým inšpektorom, ktorí sú zahrnutí v rozhodnutí o vykonaní inšpekcie, je následne **udelený prístup do elektronického systému**.

Nezlučiteľnosť a predchádzanie konfliktu záujmov

Za vedúceho ani člena inšpekčného tímu **nemôže** byť pre konkrétnu inšpekciu určená osoba, ktorá:

- 1) v minulosti pôsobila v inšpektovanej inštitúcii,
- 2) je v manželskom vzťahu s osobou, ktorej činnosť je predmetom inšpekcie,
- 3) je v pracovnom alebo služobnom pomere na území administratívneho regiónu, v ktorom sa nachádza inšpektovaná inštitúcia,
- 4) mala v období jedného roka pred inšpekciou uložené disciplinárne opatrenie podľa pracovnoprávných alebo služobných predpisov.

Tieto skutočnosti sa preukazujú **čestným vyhlásením podľa stanoveného vzoru**.

Kompetenčný profil inšpektora

Kvalita inšpekčnej činnosti je vo výraznej miere podmienená **kompetenčným profilom inšpektorov**. Úloha inšpektora je kľúčová pri zabezpečovaní **objektívneho, nestranného a rozvojovo orientovaného hodnotenia**, ako aj pri identifikácii pridanej hodnoty vzdelávacieho procesu a formulovaní odporúčaní na zlepšenie.

Kompetencie inšpektora predstavujú **kombináciu vedomostí, zručností a postojov**, ktoré zahŕňajú najmä:

- analytickú a hodnotiacu kompetenciu,
- komunikačné zručnosti,
- orientáciu na výsledky,
- schopnosť tímovej spolupráce a prístup orientovaný na „klienta“ (školu),
- odbornú a digitálnu kompetenciu.

Podrobný profil úspešného inšpektora je rozpracovaný v samostatnom **Manuáli inšpektora**, ktorý vypracoval národný inšpektorát. Tento dokument slúži ako interný metodický nástroj na podporu práce a odborného rozvoja inšpektorov a nie je verejne dostupný.

Vzdelávanie a príprava externých inšpektorov

Vzdelávanie externých inšpektorov sa uskutočňuje v súlade s **pravidlami schválenými riaditeľom národného inšpektorátu**, ktoré sú zverejnené na jeho webovom sídle³⁴. Zaujímavosťou o pôsobenie ako externí inšpektori absolvujú **špecializované vzdelávanie**, ktorého úspešné ukončenie je podmienkou zaradenia do inšpekčných tímov.

Rozlišujú sa **dva typy vzdelávania**:

- vzdelávanie **kandidátov na externých inšpektorov**,

³⁴ Oficiálna webová stránka národného inšpektorátu o vzdelávaní externých inšpektorov:
<https://nio.government.bg/раздел/външни-инспектори/>

- vzdelávanie **kandidátov na externých inšpektorov – vedúcich inšpekčných tímov**.

Pred začiatkom vzdelávania podpisujú kandidáti **vyhlásenie o mlčanlivosti**, ktorým sa zaväzujú chrániť dôverné informácie získané počas vzdelávania a výkonu činnosti. Povinnosť zachovávať dôvernosť nie je časovo ani územne obmedzená.

Štruktúra vzdelávania externých inšpektorov

Vzdelávanie externých inšpektorov prebieha v **dvoch fázach**:

- ❖ **prvá fáza** je zameraná na teoretickú a praktickú prípravu pre jednotlivé činnosti externého inšpektora,
- ❖ **druhá fáza** je orientovaná na prehĺbenie a uplatnenie získaných zručností v praxi, pričom kandidáti sa aktívne zapájajú do inšpekcie.

Vzdelávanie je charakteristické **vysokou odbornou náročnosťou a intenzitou**.

Vzdelávanie kandidátov na vedúcich inšpekčných tímov má výlučne **praktický charakter**, je realizované v jednej fáze a zahŕňa simulácie činnosti inšpekčného tímu, hodnotenie oblastí inšpekcie a spracovanie inšpekčnej správy. Dôraz sa kladie na rozvoj analytických, digitálnych, komunikačných a manažérskych kompetencií.

Priebežná a nadväzujúca kvalifikácia inšpektorov

Inšpektori si **priebežne aktualizujú a prehľbujú svoje odborné vedomosti** prostredníctvom pokračujúceho vzdelávania a profesionálnej reflexie vlastnej praxe. Národný inšpektorát organizuje rôzne **formy nadväzujúcej kvalifikácie**, najmä:

- webinára,
- online vzdelávanie a konzultácie.

Rozvoj externých inšpektorov je systematicky sledovaný a podporovaný prostredníctvom zapájania do ďalších činností v rámci inšpekcií a poskytovaním kontinuálnej metodologickej podpory. Interní inšpektori sa zúčastňujú aj na vzdelávaní organizovanom **Inštitútom verejnej správy**.

Účasť školského tímu na inšpekcii

Tím školy sa aktívne zapája do inšpekcie tým, že vytvára **podmienky na vypracovanie objektívneho hodnotenia kvality poskytovaného vzdelávania** a prijíma proces inšpekcie ako **príležitosť na zmenu, rozvoj a zlepšovanie**.

Úloha riaditeľa školy

Riaditeľ má **klúčovú a vedúcu úlohu** v procese zapájania a motivovania tímu školy k aktívnej účasti na inšpekcii. Zodpovedá za informovanie, vysvetľovanie a podporu všetkých účastníkov vzdelávacieho procesu – detí/žiacov, rodičov aj pedagogických zamestnancov.

Od prístupu riaditeľa závisí, či školská komunita prijme inšpekciu ako **spoločný cieľ**, v rámci ktorého:

- sa identifikujú a zviditeľnia **osvedčené postupy a funkčné modely vzdelávacieho prostredia**,
- odhalia sa **nedostatky**,

- pomenúvajú sa **možné riešenia a smery ďalšieho rozvoja a skvalitňovania činnosti inštitúcie**.

Na podporu riaditeľa je vypracované metodické usmernenie „**Pripravení na inšpekciu**“, ktoré poskytuje informácie o organizácii inšpekcie, ako aj o úlohách a zodpovednostiach riaditeľa v jednotlivých etapách inšpekčného procesu.

Riaditeľ zabezpečuje poskytovanie:

- **štatistických údajov,**
- **aktuálnych, podrobných a spoľahlivých informácií a podkladov,** ktoré umožňujú identifikovať špecifiká a dosiahnuté výsledky inštitúcie, a ktoré nemožno v plnom rozsahu získať z verejne dostupných zdrojov.

Spolupráca s inšpekčným tímom

Efektívna a kontinuálna **spolupráca medzi riaditeľom a koordinátorom alebo vedúcim inšpekčného tímu** je nevyhnutná počas všetkých etáp inšpekcie.

Školský tím:

- sa **zapája do diskusií** o otázkach otvorených inšpekčným tímom,
- poskytuje **presné, dôveryhodné a overiteľné údaje,** štatistiky a vysvetlenia,
- vytvára podmienky na to, aby inšpektori mohli objektívne posúdiť kvalitu vzdelávania a naplniť **diagnostickú a analytickú funkciu hodnotenia,**
- poskytuje súčinnosť pri výkone právomocí inšpektorov,
- zabezpečuje **zdravé a bezpečné podmienky** pre všetkých účastníkov procesu inšpekcie.

Dotazníky a zber názorov

Pedagogickí zamestnanci, rodičia a žiaci vyplňajú **anonymné dotazníky,** pričom o spôsobe a podmienkach ich vyplnenia sú informovaní riaditeľom. Na zabezpečenie objektívnosti a reprezentatívnosti získaných údajov je potrebné, aby sa do dotazníkového zisťovania zapojilo **minimálne 50 % účastníkov z každej cieľovej skupiny.** Dotazník vyplňa aj riaditeľ inštitúcie.

Pozorovanie vyučovania a pedagogických situácií

Inšpektori realizujú **pozorovanie pedagogických situácií a vyučovacích hodín,** pričom dĺžka pozorovania sa pohybuje v rozmedzí **20 až 45 minút.** Ak pozorovanie netrvá počas celej vyučovacej hodiny, môže prebiehať na jej začiatku, v strede alebo na konci.

V prípade vyučovania realizovaného **v online prostredí sa hodiny pozorujú v celej ich dĺžke,** pričom pozorovanie môže vykonávať aj viac ako jeden inšpektor. Počas pozorovania nie je potrebné, aby učiteľ prerušoval svoju činnosť alebo poskytoval dodatočné vysvetlenia inšpektorom.

Štruktúrované stretnutia

Zástupcovia pedagogických zamestnancov, žiakov a rodičov poskytujú v rámci štruktúrovaných stretnutí **aktuálne, objektívne a úplné informácie,** ktoré sa týkajú:

- sociálnej zodpovednosti tímov,
- riadenia a využívania zdrojov,
- potrieb, záujmov a miery spokojnosti účastníkov vzdelávacieho procesu s kvalitou poskytovaného vzdelávania.

Stretnutia so žiakmi, rodičmi a pedagogickými zamestnancami sa uskutočňujú **bez prítomnosti riaditeľa alebo vedenia školy**. Na stretnutí so žiakmi môže byť prítomný školský psychológ alebo pedagogický poradca.

Na stretnutí s **tímom riadenia** sa zúčastňuje riaditeľ, zástupca alebo zástupcovia riaditeľa a účtovník (s výnimkou súkromných škôl). V prípade súkromných škôl sa môže zúčastniť aj zástupca subjektu, ktorý školu riadi alebo zastupuje.

Podľa rozhodnutia vedúceho alebo koordinátora inšpekčného tímu môžu byť štruktúrované stretnutia realizované **osobne počas návštevy na mieste alebo v online prostredí**.

Prístupy uplatňované pri inšpekcii

V Bulharsku sú pri externom hodnotení (inšpekcii) kvality škôl metodicky uplatňované **reflexívny, kompetenčný, procesný, systémový prístup a prístup pozitívnej motivácie**; jednotlivé prístupy sa v praxi premietajú do spôsobu práce inšpektorov, zberu a interpretácie dôkazov, ako aj do formulovania hodnotenia a odporúčaní pre školy.

Tabuľka č. 8 Prístupy uplatňované pri externom hodnotení kvality škôl

<p>Reflexívny prístup</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Reflexia je v súčasných európskych strategických dokumentoch vnímaná ako súčasť „kľúčových kompetencií“ nevyhnutných na fungovanie v znalostnej spoločnosti. Predstavuje proces zameraný na uvedomovanie si vlastných myšlienok, emócií a konania a zohráva zásadnú úlohu v práci inšpektora ako hodnotiteľa kvality. ▪ Reflexia sa uplatňuje v rôznych formách – intelektuálnej, osobnostnej, komunikačnej a kooperatívnej. Inšpektor prostredníctvom reflexie analyzuje vlastné hodnotiace postupy, posudzuje ich primeranosť vo vzťahu k cieľom inšpekcie a zohľadňuje pohľady a postoje hodnotených aktérov. Reflexívny prístup umožňuje priebežnú kontrolu hodnotiacich rozhodnutí a ich zosúladenie s podmienkami a cieľmi inšpekcie. ▪ Reflexívny model inšpekcie prebieha v štyroch etapách: <ol style="list-style-type: none"> 1) identifikácia aktuálneho stavu kvality („tu a teraz“), 2) reflexívne pozorovanie a zber údajov, 3) analytická interpretácia a formulovanie hodnotenia, 4) aktívne pôsobenie prostredníctvom odporúčaní na zlepšenie kvality.
<p>Kompetenčný prístup</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kompetenčný prístup v inšpekcii je zameraný na správanie a profesionálne konanie inšpektora v konkrétnych situáciách. Kompetencie sú chápané ako kombinácia vedomostí, zručností, postojov a hodnôt, ktoré sú rozvíjané prostredníctvom vzdelávania a praktických skúseností. ▪ Tento prístup zdôrazňuje, že rozhodujúce nie sú samotné vedomosti, ale ich uplatnenie v profesionálnom správaní počas výkonu inšpekcie. Kompetenčný prístup umožňuje inšpektorom lepšie riadiť svoje úlohy, udržiavať vysokú mieru motivácie a profesijnej angažovanosti, identifikovať vlastné rozvojové potreby a zosúladiť svoje pôsobenie s cieľmi a hodnotami národného inšpektorátu.

Procesný prístup	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Procesný prístup vychádza z predpokladu, že kvalita výsledkov závisí od kvality jednotlivých procesov, ktoré k nim vedú. Inšpekcia sa preto zameriava na identifikáciu, sledovanie a hodnotenie kľúčových procesov v činnosti škôl. ▪ Procesy sú analyzované prostredníctvom cyklu PDCA³⁵ (plánovanie – realizácia – meranie a hodnotenie – prijímanie opatrení na zlepšenie). Posudzujú sa vstupné podmienky (strategické ciele, programy, projekty), priebeh procesov (výchovno-vzdelávacia činnosť) aj výstupy (výsledky vzdelávania, účinky riadiacich rozhodnutí). Tento prístup umožňuje identifikovať slabé miesta ešte pred vznikom negatívnych dôsledkov a poskytuje podklad pre cieľnú podporu inštitúcií.
Systémový prístup	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Systémový prístup nadväzuje na procesný prístup a vníma školu ako komplexný systém vzájomne prepojených prvkov. Inšpekcia sa zameriava na vzťahy medzi cieľmi, riadiacimi mechanizmami, pedagogickými postupmi, organizačnou štruktúrou a spokojnosťou účastníkov vzdelávacieho procesu. ▪ Cieľom systémového prístupu je identifikovať súvislosti a zákonitosti vo fungovaní inštitúcie a využiť ich pri formulovaní odporúčaní na zlepšenie kvality vzdelávania.
Prístup pozitívnej motivácie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pozitívna motivácia je chápaná ako hnacia sila podporujúca zodpovedné a angažované správanie. Vychádza z teórie Y Douglasa McGregora, ktorá predpokladá, že jednotlivci sú schopní prevziať zodpovednosť a tvorivo riešiť problémy, ak majú vytvorené vhodné podmienky. ▪ V kontexte inšpekcie tento prístup podporuje motivovaných inšpektorov, ktorí poskytujú školám konštruktívnu spätnú väzbu, príklady dobrej praxe a odporúčania zamerané na rozvoj. Súčasťou tohto prístupu je aj systematické zisťovanie spokojnosti rodičov, žiakov, učiteľov a zamestnancov národného inšpektorátu.

Metódy a nástroje inšpekcie

V procese inšpekcie sa uplatňujú rôzne **metódy, ktoré vo vzájomnej kombinácii vedú k odbornému stanoveniu hodnotenia:**

- ❖ **metódy zberu informácií a spätnej väzby** (štúdium a analýza dokumentácie a portfólia školy, pozorovanie školy a pedagogických procesov, stretnutia s vedením, pedagogickými zamestnancami, rodičmi a žiakmi, dotazníkové zisťovanie),
- ❖ **metódy merania faktického stavu** (registrácia a spracovanie údajov, porovnávanie so stanovenými kritériami a indikátormi),
- ❖ **analytické metódy** uplatňované v prípravnej, realizačnej a záverečnej fáze inšpekcie.

Na spracovanie údajov a hodnotenie kvality sa používajú štandardizované nástroje – **hodnotiace karty a dotazníky schválené národným inšpektorátom.**

³⁵ Skratka štyroch anglických slov – Plan, Do, Check a Act.

Hodnotiace karty v procese inšpekcie

Nástrojmi spracovania informácií a hodnotenia kvality vzdelávania sú v Bulharsku štandardizované **hodnotiace karty** (sedem typov, vrátane kariet zo stretnutí s jednotlivými skupinami aktérov) a štyri typy **dotazníkov** určené pre riaditeľa, pedagogických zamestnancov, rodičov a žiakov.

Karty sú štandardizované hodnotiace nástroje, ktoré používajú inšpektori národného inšpektorátu pri externom hodnotení kvality.

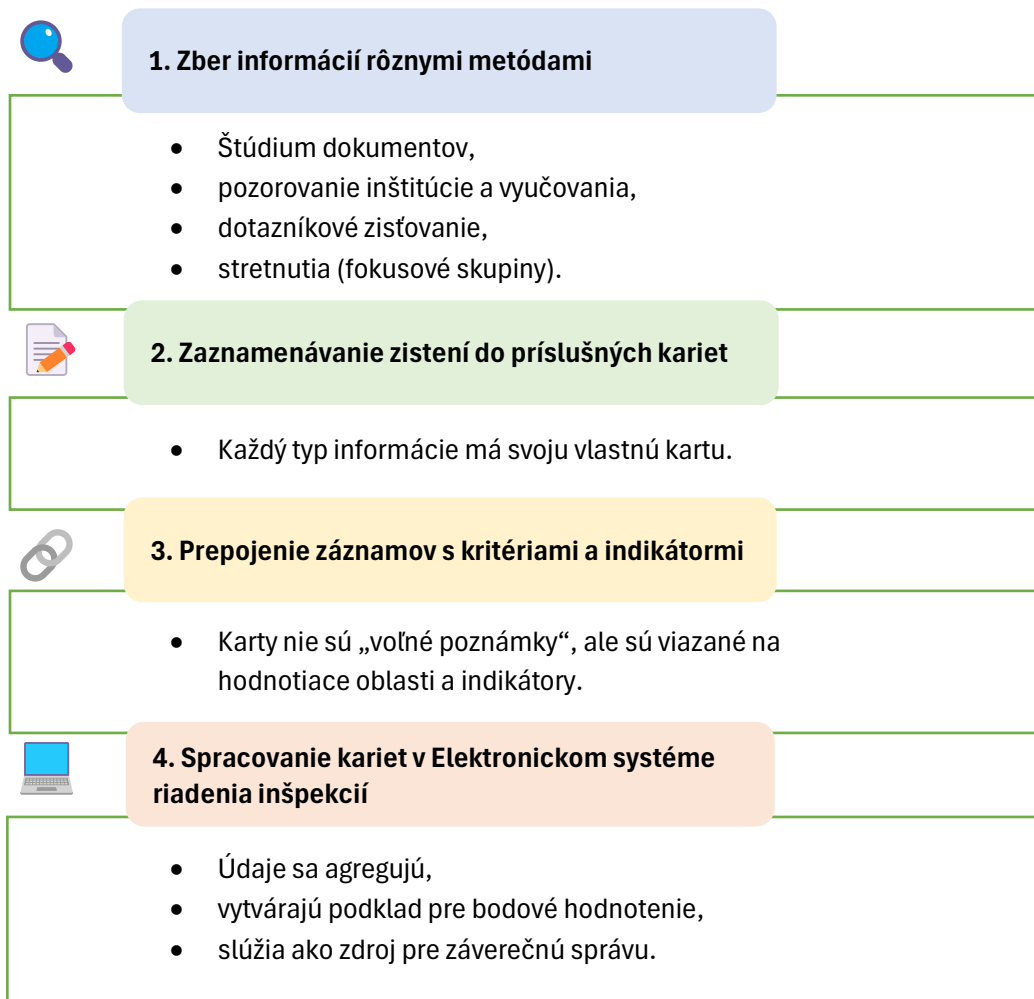
Nejde o „karty“ v zmysle metodických pomôcok, ale o **štruktúrované záznamové formuláre**, do ktorých sa systematicky zapisujú zistenia z jednotlivých metód inšpekcie.

Ich hlavná funkcia je:

- ✓ zabezpečiť **objektivitu, porovnateľnosť a preukázateľnosť hodnotenia**,
- ✓ prepojiť **empirické zistenia** (pozorovania, rozhovory, dokumenty) s **kritériami a indikátormi**,
- ✓ vytvoriť **dôkaznú bázu** pre výsledné hodnotenie a odporúčania.

V bulharskom modeli prebieha inšpekcia v troch etapách (prípravná – realizačná – záverečná) a **karty sa používajú najmä počas realizačnej inšpekcie**, ale spracúvajú sa elektronicky aj následne.

Obrázok č. 6 Úloha hodnotiacich kariet v procese inšpekcie

Zdroj: НАЦИОНАЛЕН ИНСПЕКТОРАТ ПО ОБРАЗОВАНИЕТО. *Ръководство за инспектиране*. [online]. 2024. [cit. 2026-02-13]. Dostupné na internete: <nio.government.bg/wp-content/uploads/2024/10/Ръководство-за-инспектиране-2024.pdf>, vlastné spracovanie.

Tabuľka č. 9 Druhy hodnotiacich kariet

<p>1. Karta pre všeobecné informácie</p>	<p>Slúži na:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ základnú charakteristiku školy, ○ kontextové údaje (veľkosť, špecifiká, prostredie), ○ rámcové informácie dôležité pre interpretáciu výsledkov. <p>➔ Dáva kontext hodnoteniu, aby nebolo „odtrhnuté od reality“.</p>
<p>2. Karta na pozorovanie školy</p>	<p>Používa sa pri:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ prehliadke školy, ○ hodnotení materiálneho, organizačného a psychosociálneho prostredia, ○ posudzovaní riadenia a klímy.

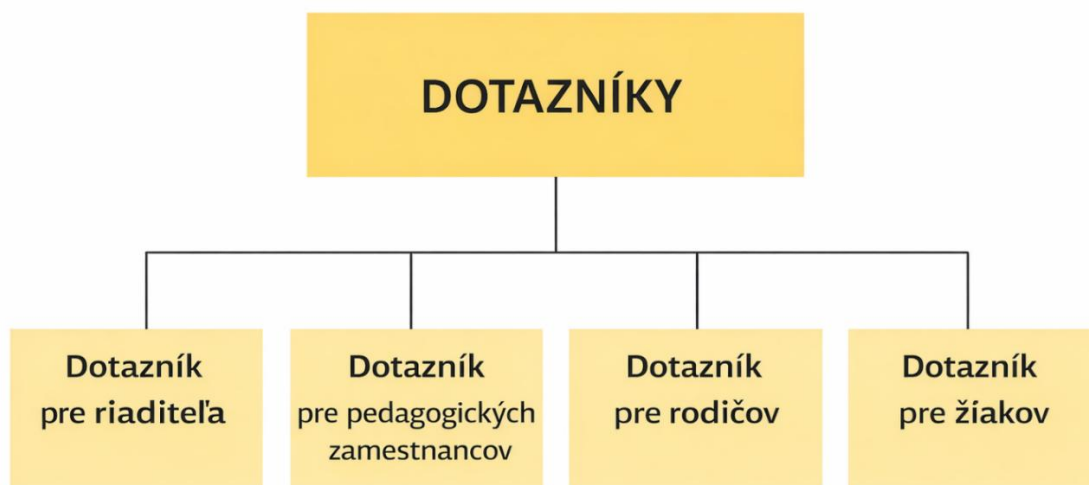
	<p>➔ Zachytáva fungovanie školy ako celku, nie jednotlivé vyučovacie hodiny.</p>
<p>3. Karta na pozorovanie pedagogickej situácie / vyučovacej hodiny</p>	<p>Je jadrom hodnotenia vzdelávacieho procesu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ sleduje priebeh vyučovania, ○ interakciu učiteľ – žiaci, ○ uplatňované metódy a hodnotenie. <p>➔ Umožňuje empiricky podložené hodnotenie kvality vyučovania, nie len deklarácie školy.</p>
<p>Fokusové skupiny</p> <p>4. Karty zo stretnutí s pedagogickými zamestnancami</p> <p>5. Karty zo stretnutí so žiakmi</p> <p>6. Karty zo stretnutí s rodičmi</p> <p>7. Karty zo stretnutí s vedením školy</p>	<p>Používajú sa pri stretnutiach s:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ učiteľmi, ○ žiakmi, ○ rodičmi, ○ vedením školy (riaditeľom). <p>Nejde o voľné rozhovory, stretnutia sú štruktúrované a viazané na hodnotené oblasti.</p> <p>➔ Zachytávajú vnímanie kvality „očami aktérov“, ich skúsenosti, spokojnosť, problémy.</p>

Zdroj: НАЦИОНАЛЕН ИНСПЕКТОРАТ ПО ОБРАЗОВАНИЕТО. *Ръководство за инспектиране*. [online]. 2024. [cit. 2026-02-13]. Dostupné na internete: <nio.government.bg/wp-content/uploads/2024/10/Ръководство-за-инспектиране-2024.pdf>.

Dotazníky v procese inšpekcie

Súčasťou inšpekčných nástrojov sú **štyri typy dotazníkov** určené pre riaditeľa, pedagogických zamestnancov, rodičov a žiakov. Dotazníky sú realizované výlučne v rámci Elektronického systému riadenia inšpekcií a nie sú verejne publikované ako samostatné dokumenty. Slúžia na systematické získavanie spätnej väzby k oblastiam hodnotenia a ich výsledky sú spracúvané elektronicky.

Obrázok č. 7 Druhy dotazníkov

Zdroj: НАЦИОНАЛЕН ИНСПЕКТОРАТ ПО ОБРАЗОВАНИЕТО. Ръководство за инспектиране. [online]. 2024. [cit. 2026-02-16]. Dostupné na internete: <nio.government.bg/wp-content/uploads/2024/10/Ръководство-за-инспектиране-2024.pdf>, vlastné spracovanie.

vypracované **osobitné metodické usmernenie**, ktoré je zverejnené na webovom sídle národného inšpektorátu³⁶.

Elektronický systém slúži ako **jednotná platforma** pre všetkých účastníkov inšpekčného procesu a zabezpečuje prepojenie administratívnych, hodnotiacich a analytických činností počas celej inšpekcie.

Elektronický systém riadenia inšpekcií zabezpečuje:

- **transparentnosť inšpekčného procesu**,
- jednotný spôsob zberu a spracovania údajov,
- prepojenie hodnotiacich nástrojov s dátami o škole,
- podporu analytického vyhodnocovania výsledkov,
- efektívnu komunikáciu medzi inšpekčným tímom a inštitúciou, ktorá je predmetom inšpekcie.

Systém tak predstavuje **klúčový nástroj digitalizácie inšpekčnej činnosti** a významne prispieva k zvyšovaniu kvality, porovnateľnosti a objektivity externého hodnotenia.

Štruktúra elektronického systému

Pre každú školu, ktorá je predmetom inšpekcie, sú v elektronickom systéme dostupné tieto **základné sekcie**:

Úvod

- Obsahuje **všeobecné informácie a metodické usmernenia** k priebehu inšpekcie.

Inšpekcie

- Sekcia obsahuje **oficiálne rozhodnutie o vykonaní inšpekcie** (ako prílohu), časový rámec inšpekcie a informácie o zložení inšpekčného tímu.

Vyplňovanie hodnotiacich kariet

- V tejto časti sa **vytvárajú a vyplňajú hodnotiace karty** pre všetky oblasti, kritériá a indikátory hodnotenia. Prístup k jednotlivým kartám majú len účastníci inšpekčného procesu s príslušnou úrovňou oprávnenia, ktorá zodpovedá ich funkcii alebo pracovnému zaradeniu.

Portfólio školy

- Sekcia obsahuje:
 - **statické údaje**, ktoré sa automaticky prenášajú z *Národného elektronického informačného systému pre predprimárne a školské vzdelávanie*³⁷ pri otvorení inšpekcie,
 - **doplňujúce údaje**, ktoré vkladajú samotné inštitúcie prostredníctvom voľných polí.
- Portfólio zahŕňa najmä **tieto oblasti**:
 - základné údaje o škole,
 - údaje o zamestnancoch,
 - údaje o deťoch a žiakoch,
 - výsledky národného externého hodnotenia a štátnych maturitných skúšok,
 - dokumentáciu školy,

³⁶ Pokyny na prácu s Elektronickým systémom riadenia inšpekcií sú k dispozícii na stránke:

<https://nio.government.bg/wp-content/uploads/2022/08/Указание-на-работа-в-ЕЦВИ-22-23-г.pdf>

³⁷ Tento portál slúži ako centrálna štátna elektronická platforma pre evidenciu a správu údajov o: žiakoch a deťoch, pedagogických a nepedagogických zamestnancoch, školách a vzdelávacích inštitúciách, výsledkoch vzdelávania a pod. Portál je k dispozícii na stránke: <https://neispuo.mon.bg/>

- ďalšie relevantné dokumenty.

Výsledky

- Táto sekcia poskytuje **sumarizované výstupy z inšpekcie**, najmä:
 - výsledné hodnotenia podľa oblastí, kritérií a indikátorov,
 - informácie o percentuálnom plnení jednotlivých indikátorov,
 - porovnávacie grafy podľa oblastí a kritérií, ktoré umožňujú analytický pohľad na dosiahnuté výsledky.

Obrázok č. 8 Ukážka domovskej stránky systému (<https://insp.mon.bg/>)³⁸

Informačná bezpečnosť a archivácia dokumentov z inšpekcií

Na účely inšpekčnej činnosti sa informáciami rozumejú najmä všetky údaje zhromaždené a vytvorené v priebehu inšpekcie, vrátane údajov o vzdelávacích inštitúciách, rozhodnutí o vykonaní inšpekcie, plánov jej realizácie a inšpekčných správ s uvedenými výsledkami hodnotenia.

Podstatná časť týchto informácií sa spracúva prostredníctvom **Elektronického systému riadenia inšpekcií**. Na zabezpečenie ochrany údajov sú v systéme nastavené **viacúrovňové prístupové práva**, ktoré zodpovedajú úlohám jednotlivých účastníkov inšpekčného procesu. Prístup do systému je riadený prostredníctvom **používateľského mena a hesla**.

Úrovne prístupu do systému

- **Úroveň 1**

Prístup má **administrátor systému a riaditeľ národného inšpektorátu**. Táto úroveň umožňuje prístup ku všetkým údajom o hodnotených inštitúciách, k výsledkom dotazníkov a hodnotiacich kariet. Riaditeľ zároveň prideluje prístupové práva ostatným účastníkom inšpekcie vrátane koordinátora inšpekčného tímu.

- **Úroveň 2**

³⁸ Texty sú automaticky preložené cez Google Translate.

Prístup má **vedúci inšpekčného tímu**, ktorý má počas obdobia trvania inšpekcie prístup ku všetkým údajom a výsledkom dotazníkov a pozorovaní týkajúcich sa ním kontrolovanej inštitúcie.

- **Úroveň 3**

Prístup má **externý inšpektor**, a to výlučne k údajom tej inštitúcie, v ktorej inšpekčnom tíme pôsobí, a len počas obdobia vykonávania inšpekcie.

- **Úroveň 4**

Prístup má **riaditeľ kontrolovanej vzdelávacej inštitúcie**, ktorý má prístup len k údajom vlastnej inštitúcie a len počas obdobia inšpekcie.

Archivácia a ochrana údajov

Údaje zhromaždené prostredníctvom systému sa archivujú **za každý školský rok** na serveroch národného inšpektorátu a uchovávajú sa v súlade s jeho vnútornými predpismi o archivácii.

Externí inšpektori pred začiatkom každej inšpekcie podpisujú **inštruktáž a čestné vyhlásenie o mlčanlivosti** podľa platnej právnej úpravy. Zaväzujú sa nezverejňovať informácie, ktoré sa dozvedia v priebehu inšpekcie. Národný inšpektorát zároveň **nespracúva, neuchováva ani nemá prístup k osobným údajom respondentov**, ktorí sa zúčastňujú na zisťovaniach počas inšpekcie.

Informačné aktíva, vrátane štatistických údajov, výsledkov a dokumentov vytvorených alebo zhromaždených počas inšpekcie konkrétnej inštitúcie, sa archivujú **v elektronickej aj listinnej forme**.

Výber škôl na zaradenie do plánu inšpekcií

Na zabezpečenie **primeraného a vyváženého rozsahu inšpekčnej činnosti** uplatňuje národný inšpektorát súbor princípov a metód na výber materských, základných a stredných škôl, ktoré budú zaradené do plánu inšpekcií.

Základné princípy a metódy výberu

Pri zostavovaní plánu inšpekcií sa uplatňujú najmä **tieto prístupy**:

- **Metóda analýzy rizika**,
- **územný (teritoriálny) princíp** – výber inštitúcií podľa sídla (obec, mesto, administratívny región, plánovací región),
- **výber podľa typu školy** – napr. spádové alebo chránené školy, obecné, súkromné a štátne školy; zároveň sa zohľadňuje, či ide o školy špecializované, nešpecializované, špeciálne alebo inovatívne,
- **výber škôl zapojených do projektov, inovatívnych prístupov alebo sietí spolupráce**, s cieľom identifikovať a šíriť príklady dobrej praxe,
- **dobrovoľný princíp** – riaditeľ školy môže požiadať o vykonanie inšpekcie na základe vlastnej iniciatívy.

Žiadosť o dobrovoľnú inšpekciu sa podáva riaditeľovi národného inšpektorátu spolu s odôvodnením potreby vykonania inšpekcie, spravidla **do konca júla**, aby mohla byť posúdená možnosť jej zaradenia do ročného plánu inšpekcií.

V praxi je možné uplatniť aj **kombinovaný prístup**, napríklad výber škôl súčasne podľa typu a územného princípu.

Osobitné zadania zo strany štátnych orgánov

Minister školstva a vedy, ako aj vláda, môžu **uložiť riaditeľovi národného inšpektorátu** vykonanie inšpekcií v materských, základných a stredných školách vo **vopred určenom rozsahu alebo segmente**, napríklad v reakcii na systémové výzvy alebo strategické priority.

Analýza rizika ako kľúčový nástroj výberu

Analýza rizika je súčasťou širšieho procesu riadenia rizík a predstavuje základný nástroj na identifikáciu inštitúcií, pri ktorých je zvýšená pravdepodobnosť ohrozenia kvality vzdelávania. **Rizikové faktory samy o sebe neznamenajú, že škola poskytuje nekvalitné vzdelávanie**, zvyšujú však pravdepodobnosť vzniku problémov, ktoré si vyžadujú odbornú pozornosť.

Analýza rizika zahŕňa posudzovanie:

- príčin a zdrojov rizík,
- faktorov ovplyvňujúcich pravdepodobnosť ich výskytu,
- možných dôsledkov pre kvalitu vzdelávania.

Na **identifikáciu rizikových faktorov** sa využívajú rôzne zdroje informácií, najmä:

- údaje z predchádzajúcich období,
- skúsenosti z minulých inšpekcií,
- spätná väzba od zainteresovaných strán,
- výsledky pozorovania a analýz,
- odborné a expertné posúdenia.

Výsledkom analýzy je určenie úrovne rizika, ktorá je rozhodujúcim kritériom pre zaradenie školy do plánu inšpekcií.

Úloha inšpekcie pri riadení rizík

Externé hodnotenie predstavuje **nástroj na zmierňovanie identifikovaných rizík**. Prostredníctvom inšpekcie sa:

- určujú priority intervencie,
- identifikujú rozvojové potreby,
- formulujú odporúčania na zlepšenie konkrétnych oblastí činnosti.

Inšpektori zároveň **podporujú vedenie školy** pri lepšom riadení rizikových faktorov tým, že navrhujú konkrétne opatrenia a odporúčanú postupnosť krokov na minimalizáciu ich negatívnych dôsledkov.

Kritériá používané pri analýze rizika

Na uplatňovanie metódy analýzy rizika vypracoval národný inšpektorát **model, ktorý zahŕňa najmä tieto kritériá:**

- **neuspokojivé hodnotenia z predchádzajúcej inšpekcie,**
- **špecifické charakteristiky školy**, napríklad:
 - vysoký podiel detí a žiakov zo zraniteľných skupín,
 - viacročné alebo zmiešané triedy,
 - triedy s počtom detí alebo žiakov pod normatívne stanoveným limitom,
 - vyšší podiel žiakov opakujúcich ročník pre neuspokojivé výsledky,

- **dlhodobo nízke vzdelávacie výsledky**, vrátane slabých výsledkov národných externých hodnotení a štátnych maturitných skúšok za posledné štyri roky,
- **podiel absolventov stredného vzdelania** v pomere k celkovému počtu maturantov.

Počas školského roka **2025/2026** bude skontrolovaných **130 škôl** zo 14 okresov. Zoznamy škôl zaradených do inšpekcie sú **pravidelne zverejňované na oficiálnej webovej stránke národného inšpektorátu**, čím sa zabezpečuje transparentnosť a verejná kontrola procesu výberu.³⁹

Zohľadňovanie vplyvu faktorov vonkajšieho prostredia

Pri vykonávaní inšpekcie sa systematicky **zohľadňuje vplyv faktorov vonkajšieho prostredia** na dosahovanie cieľov školy. Tieto faktory môžu mať **pozitívny alebo negatívny (rizikový) charakter**, pričom v oboch prípadoch poskytujú dôležité informácie o tom, **ako ovplyvňujú kvalitu vzdelávania v inštitúcii**.

Analýza vplyvu faktorov vonkajšieho prostredia na kvalitu vzdelávania má viacero cieľov:

- podporiť **orgány miestnej samosprávy** pri zabezpečovaní kvality vzdelávania na lokálnej úrovni,
- prispieť k **tvorbe komunálnych vzdelávacích politík**,
- identifikovať a zohľadniť **prínos miestnej samosprávy k zvyšovaniu kvality vzdelávania**.

Zdroje informácií o vonkajšom prostredí

Informácie potrebné na identifikáciu a hodnotenie faktorov vonkajšieho prostredia sa získavajú prostredníctvom **kombinácie viacerých zdrojov a metód, najmä:**

- analýzy webovej stránky a portfólia vzdelávacej inštitúcie,
- zhromažďovania, štúdiá a analýzy dokumentov a dostupných informácií (vrátane spätnej väzby od zainteresovaných strán),
- posúdenia vzdelanostného a sociálneho statusu rodín detí a žiakov,
- realizácie a vyhodnocovania dotazníkových zisťovaní (pre pedagogických zamestnancov, žiakov, rodičov a riaditeľa),
- zisťovania názorov zástupcov žiakov, rodičov, pedagogických zamestnancov, vedenia školy a ďalších zainteresovaných strán,
- priameho pozorovania činnosti školy,
- pozorovania vzdelávacieho procesu,
- využívania ďalších externých zdrojov (napr. webové stránky obce, regionálna tlač a iné verejne dostupné informácie).

³⁹ Zoznam škôl, ktoré budú inšpektované v školskom roku 2025/2026: <https://nio.government.bg/wp-content/uploads/2025/08/Списък-на-училищата-за-инспектиране-през-2025-2026-учебна-година.pdf>

Tabuľka č. 10 Typy faktorov vonkajšieho prostredia

<p>1. Demografické faktory</p>	<p>Zahŕňajú najmä:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vnútornú a vonkajšiu migráciu obyvateľstva (vrátane sezónnej pracovnej migrácie), • populačný vývoj a mechanický pohyb obyvateľstva, • počet detí a žiakov podliehajúcich povinnému predprimárnemu a školskému vzdelávaniu, • podiel detí a žiakov z rôznych etnických skupín a sociálnych prostredí.
<p>2. Ekonomické faktory</p>	<p>Týkajú sa najmä:</p> <ul style="list-style-type: none"> • životnej úrovne a zamestnanosti obyvateľstva v regióne, • prepojenia vzdelávacieho systému s trhom práce, • prebytku alebo nedostatku učiteľov niektorých predmetov na regionálnej alebo lokálnej úrovni, • odmeňovania pedagogických zamestnancov, • finančnej podpory zo strany zainteresovaných subjektov a mimovládneho sektora.
<p>3. Sociálne faktory</p>	<p>Zahŕňajú:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sociálne politiky zamerané na rovný prístup ku vzdelávaniu a zvyšovanie dochádzky detí a žiakov, • sociálne a životné podmienky rodín, • vplyv rodinného a sociálneho prostredia na výchovu detí a žiakov, • sociálne nerovnosti medzi deťmi a žiakmi, • postoje rodičov k vzdelávaniu a význam školy pre miestnu komunitu, • etnické, náboženské a jazykové rozdiely, • riziká sekundárnej segregácie, vznik zmiešaných alebo viacročných tried, prípadne tried s nižším počtom žiakov, než stanovujú normatívy.
<p>4. Vzdelávacie faktory</p>	<p>Sledujú najmä:</p> <ul style="list-style-type: none"> • úroveň vzdelávacích výsledkov a kompetencií detí a žiakov pri nástupe do školy (školská pripravenosť), • mieru digitalizácie vzdelávacieho procesu vrátane využívania online vzdelávania.
<p>5. Inštitucionálne faktory</p>	<p>Zahŕňajú:</p> <ul style="list-style-type: none"> • geografickú polohu vzdelávacej inštitúcie a kvalitu jej infraštruktúry, • opatrenia na podporu rovného prístupu ku vzdelávaniu (napr. znižovanie alebo odpúšťanie poplatkov v predprimárnom vzdelávaní), • konkurenciu medzi vzdelávacími inštitúciami, • spoluprácu a sieťovanie medzi školami, • spoluprácu so štátnou správou, samosprávou, regionálnymi štruktúrami a sociálnymi partnermi.
<p>6. Technologické faktory</p>	<p>Týkajú sa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostupnosti technologickej infraštruktúry vrátane internetového pripojenia v obci alebo regióne, • investícií do informačno-technologických zdrojov,

	<ul style="list-style-type: none"> • očakávaní a postojev digitálnej generácie detí a žiakov, ako aj rodičov, • využívania informačných a komunikačných technológií a moderných didaktických modelov vo vzdelávacom procese.
--	--

Zdroj: НАЦИОНАЛЕН ИНСПЕКТОРАТ ПО ОБРАЗОВАНИЕТО. *Ръководство за инспектиране*. [online]. 2024. [cit. 2026-02-16]. Dostupné na internete: <nio.government.bg/wp-content/uploads/2024/10/Ръководство-за-инспектиране-2024.pdf>.

Zohľadňovanie faktorov vonkajšieho prostredia umožňuje hodnotenie kvality vzdelávania zohľadňujúce podmienky, v ktorých škola pôsobí, lepšie pochopenie dosahovaných výsledkov a identifikáciu systémových príčin silných stránok alebo problémov školy. **Tento prístup podporuje spravodlivé hodnotenie, tvorbu cielenejších odporúčaní a prepájanie inšpekčných zistení s lokálnymi a regionálnymi vzdelávacími politikami.**

2.5 Oblasti/kritériá hodnotenia kvality škôl a školských zariadení (okrem VŠ)

V súlade s vyhláškou č. 18 z 9. septembra 2021 o inšpekcii materských škôl a škôl sú oblasti inšpekcie nasledovné:

1. Vzdelávací proces

2. Riadenie

3. Inštitucionálne prostredie

Hodnotiaca škála

Na zabezpečenie **objektívneho a transparentného hodnotenia** škôl sa uplatňuje **kombinovaný model hodnotenia**, ktorý zohľadňuje:

- **hodnotenia všetkých účastníkov** vzdelávacieho procesu (riaditeľa, pedagogických zamestnancov, žiakov a rodičov),
- **nezávislé externé hodnotenie** realizované inšpekčným tímom pre každý indikátor.

Pri hodnotení **stupňa plnenia jednotlivých podindikátorov**⁴⁰ sa uplatňuje systematická analýza a interpretácia získaných údajov a výsledkov. Na ich základe inšpektori formulujú **empiricky podložené zovšeobecnenia a závery**. Každý zaznamenaný stupeň plnenia podindikátora je podložený **konkrétnymi a reálne pozorovanými faktami**, prípadne dokumentárnymi alebo štatistickými údajmi.

Hodnotenie **indikátorov** vychádza zo syntézy informácií získaných prostredníctvom viacerých **nástrojov používaných počas inšpekcie**, najmä:

- pozorovania pedagogických situácií a vyučovacích hodín,
- pozorovania celkového inštitucionálneho prostredia školy,
- údajov z hodnotiacej karty pre všeobecné informácie,
- záznamov zo štruktúrovaných stretnutí (fokusových skupín),
- výsledkov dotazníkov pre pedagogických zamestnancov, žiakov, rodičov a riaditeľa.

Výsledná miera plnenia indikátora, zaznamenaná inšpekčným tímom, predstavuje **výsledok integrácie a syntézy údajov** z rôznych zdrojov, posudzovaných v súlade s mechanizmom hodnotenia.

Všetky hodnotiace nástroje sa používajú prostredníctvom **Elektronického systému riadenia inšpekcií**, ktorý podporuje jednotný a štandardizovaný postup hodnotenia.

Postup tvorby hodnotenia

Hodnotenie sa vytvára prostredníctvom **nasledujúcich krokov**.

Tabuľka č. 11 Postup tvorby hodnotenia

1. Individuálne hodnotenie pozorovaní	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Každý člen inšpekčného tímu vyplní karty na pozorovanie pedagogických situácií alebo vyučovacích hodín a hodnotí jednotlivé indikátory podľa zistených faktov ako stupeň ich plnenia.
2. Hodnotenie štruktúrovaných stretnutí	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Inšpekčný tím po dosiahnutí spoločného konsenzu vyplní hodnotiacu kartu ku každej realizovanej štruktúrovanej diskusii (fokusové skupiny). Pri hodnotení sa zohľadňujú konkrétne príklady z činnosti inštitúcie prezentované účastníkmi.
3. Spoločné hodnotenie inštitúcie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Inšpekčný tím spoločne a na základe konsenzu vypracuje kartu pre všeobecné informácie a kartu na pozorovanie školy. Hodnotenie vychádza z dokumentácie poskytnutej v prípravnej etape a z pozorovaní uskutočnených v realizačnej etape inšpekcie.
4. Určenie stupňa plnenia indikátorov	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Po spoločnej diskusii inšpekčný tím zaznamená v Elektronickom systéme riadenia inšpekcií stupeň plnenia jednotlivých indikátorov v

⁴⁰ Podindikátory predstavujú konkrétne, merateľné a pozorovateľné prejavy kvality, na základe ktorých sa určuje stupeň plnenia indikátora, pričom indikátor vyjadruje syntetické hodnotenie splnenia príslušného aspektu kritéria. Podindikátory nie sú súčasťou dokumentu [Kritériá a indikátory inšpekcie pre školský rok 2025/2026](#). Sú definované v samostatnom bodovacom materiáli [Body podľa kritérií, indikátorov a podindikátorov](#), ktorý určuje podindikátory a spôsob prepočtu bodov na výsledné percentá.

	štyroch úrovniach , v súlade s Mechanizmom tvorby hodnotenia kvality , ktorý je opísaný v ďalšej časti.
5. Automatický výpočet hodnotení	<ul style="list-style-type: none"> Hodnotenia kritérií a oblastí inšpekcie sú následne automaticky vypočítané elektronickým systémom.

Mechanizmus tvorby hodnotenia kvality vzdelávania

Mechanizmus predstavuje **štandardizovaný postup**, prostredníctvom ktorého sa údaje získané počas inšpekcie systematicky spracúvajú, bodovo vyhodnocujú a premieňajú na **kvalitatívne hodnotenie** vzdelávacej inštitúcie.

Mechanizmus zabezpečuje:

- jednotnosť hodnotenia medzi inšpekčnými tímami,
- transparentnosť a porovnateľnosť výsledkov,
- prepojenie kvalitatívnych zistení s kvantifikovaným výstupom.

Obrázok č. 9 Mechanizmus tvorby hodnotenia kvality vzdelávania

Zdroj: НАЦИОНАЛЕН ИНСПЕКТОРАТ ПО ОБРАЗОВАНИЕТО. *Механизъм за формиране на оценка*. [online]. 2021. [cit. 2026-02-16]. Dostupné na internete: <<https://nio.government.bg/wp-content/uploads/2021/12/Механизъм-за-формиране-на-оценка.pdf>>, vlastné spracovanie.

Hodnotenie podindikátorov

Základnou úrovňou hodnotenia sú **podindikátory**. Každý podindikátor sa hodnotí na základe:

- pozorovaných faktov,
- dokumentovaných dôkazov,
- štatistických údajov,
- informácií získaných z dotazníkov a štruktúrovaných stretnutí.

Inšpektori analyzujú a interpretujú získané údaje a formulujú **empiricky podložený záver o miere plnenia podindikátora**. Hodnotenie musí byť vždy opreté o **konkrétne dôkazy**.

Každý podindikátor sa bodovo hodnotí na škále **1 – 4 body**, pričom vyšší počet bodov vyjadruje vyššiu mieru naplnenia.

Hodnotenie indikátorov

Hodnotenie **indikátora** vzniká ako **syntéza hodnotení jeho podindikátorov**.

- Body pridelené jednotlivým podindikátorom sa spriemerujú.
- Výsledkom je bodové hodnotenie indikátora (**1 – 4 body**).
- Hodnotenie indikátora reflektuje **celkovú mieru naplnenia požiadaviek** v danej oblasti činnosti školy.

Tabuľka č. 4 Štyri stupne plnenia na úrovni indikátora⁴¹

 4 – veľmi dobrá úroveň plnenia	Indikátor je napĺňaný v plnom rozsahu. Zistenia sú systematické, udržateľné a založené na dostatočných, jednoznačných a spoľahlivých dôkazoch. Prejavujú sa stabilné osvedčené postupy (dobrá prax) a dosahujú sa očakávané výsledky.
 3 – dobrá úroveň plnenia	Indikátor je napĺňaný vo veľkej miere. Existujú dôkazy o realizácii požiadaviek, avšak nie vo všetkých aspektoch alebo nie dostatočne systematicky. Výsledky sú prevažne pozitívne, s priestorom na zlepšenie.
 2 – uspokojivá úroveň plnenia	Indikátor je napĺňaný čiastočne. Zistenia sú nesúrodé, nesystematické alebo založené na obmedzených dôkazoch. Dosahované výsledky sú nestabilné a vyžadujú cielené opatrenia na zlepšenie.
 1 – neuspokojivá úroveň plnenia	Indikátor nie je napĺňaný alebo je napĺňaný v minimálnej miere. Chýbajú dôkazy alebo sú nedostatočné. Výsledky nezodpovedajú stanoveným požiadavkám a je potrebný okamžitý zásah.

Zdroj: НАЦИОНАЛЕН ИНСПЕКТОРАТ ПО ОБРАЗОВАНИЕТО. *Механизъм за формиране на оценка*. [online]. 2021. [cit. 2026-02-16]. Dostupné na internete: <<https://nio.government.bg/wp-content/uploads/2021/12/Механизъм-за-формиране-на-оценка.pdf>>.

⁴¹ Opis stupňov plnenia (1 – 4) sa vzťahuje výlučne na hodnotenie jednotlivých indikátorov, zatiaľ čo percentuálne rozpätia a im priradené kvalitatívne úrovne („veľmi dobrá“, „dobrá“, „uspokojivá“, „neuspokojivá“) sa uplatňujú pri hodnotení oblastí inšpekcie.

Hodnotenie kritérií

Každé **kritérium** je tvorené súborom indikátorov.

- Hodnotenie kritéria je **súčtom bodov** všetkých jeho indikátorov.
- Maximálny počet bodov pre každé kritérium, ako aj rozdelenie bodov medzi indikátory, **určuje riaditeľ národného inšpektorátu**.
- Výpočet hodnotenia kritéria prebieha **automaticky v Elektronickom systéme riadenia inšpekcií** po zadaní hodnotení indikátorov.

Hodnotenie oblastí inšpekcie

Hodnotenie každej **oblasti** sa určuje ako **percentuálny pomer súčtu bodov získaných za kritériá k maximálnemu možnému počtu bodov danej oblasti**

Výpočet zabezpečuje **elektronický systém automaticky**.

Výsledné percento sa následne **transformuje na kvalitatívne hodnotenie** podľa stanovenej škály.

Kvalitatívna hodnotiaci škála

Percentuálne hodnotenie oblasti sa prevádza na slovné hodnotenie, ktoré je uvedená na obrázku. Tieto kvalitatívne hodnotenia sa používajú v inšpekčnej správe a tvoria súčasť **celkovej nezávislej odbornej evaluácie kvality vzdelávania**.

Obrázok č. 10 Hodnotiaci stupnica oblastí inšpekcie (úrovne)

Zdroj: НАЦИОНАЛЕН ИНСПЕКТОРАТ ПО ОБРАЗОВАНИЕТО. *Ръководство за инспектиране*. [online]. 2024. [cit. 2026-02-17]. Dostupné na internete: <nio.government.bg/wp-content/uploads/2024/10/Ръководство-за-инспектиране-2024.pdf>, vlastné spracovanie.

Kritériá a indikátory inšpekcie

Objektivita hodnotenia kvality vzdelávania je zabezpečená prostredníctvom **jasne definovaných a merateľných kritérií a indikátorov**. Boli vypracované na základe podrobnej analýzy ich použiteľnosti tak pri prezenčnom vzdelávaní, ako aj pri realizácii vzdelávania na diaľku v online prostredí, a prešli verejnou diskusiou. Schválil ich **riaditeľ národného inšpektorátu**. Kritériá a indikátory sú každoročne zverejňované pred začiatkom príslušného školského roka.

Kritériá predstavujú znaky a/alebo pravidlá hodnotenia jednotlivých oblastí činnosti vzdelávacej inštitúcie. Určujú súbor očakávaní a slúžia ako formálny aj obsahový rámec hodnotenia.

Indikátory vyjadrujú mieru naplnenia kritérií v danej oblasti. Sú **kvantitatívne** alebo **kvalitatívne** a umožňujú:

- meranie dosiahnutých výsledkov,
- hodnotenie funkčnej kvality činnosti školy,
- sledovanie trendov a porovnávanie údajov z rôznych zdrojov.

Rozlišujú sa tri typy indikátorov:

- **Indikátory vstupov (politik)** – hodnotia existenciu a súlad vzdelávacej politiky so zákonom a štátnymi vzdelávacími štandardmi.
- **Indikátory realizácie (procesov)** – hodnotia spôsob uplatňovania vzdelávacích politik, metódy, nástroje a formy spolupráce.
- **Indikátory výsledkov** – posudzujú účinnosť realizovaných politik vzhľadom na ciele rozvoja inštitúcie.

Na porovnanie stav hodnotiaceho rámca platného v predchádzajúcom školskom roku 2024/2025 je uvedený v **prílohe č. 1**.

Tabuľka č. 12 Kritériá a indikátory inšpekcie pre školský rok 2025/2026

 1. oblasť inšpekcie: Vzdelávací proces	
Kritériá	Indikátory
1. Interakcia v procese vyučovania	1. Očakávané výsledky, stanovenie cieľov a organizácia didaktickej práce
	2. Vyučovanie zamerané na individualitu a potreby detí a žiakov
	3. Tímová práca žiakov
	4. Zručnosti detí a žiakov v oblasti sebahodnotenia
	5. Riadenie skupiny/triedy
2. Kompetenčný prístup	1. Kompetencie v oblasti bulharského jazyka
	2. Matematická kompetencia a základné kompetencie v oblasti prírodných vied a technológií (STEM zručnosti) ⁴²
	3. Digitálna kompetencia
	4. Motivácia a zručnosti pre učenie
	5. Iniciatívnosť a podnikavosť
3. Kľúčové zručnosti a postoje pre súčasný svet	1. Sociálne a občianske kompetencie
	2. Kultúrna kompetencia a zručnosti vyjadrovania prostredníctvom tvorivosti
	3. Zručnosti na podporu udržateľného rozvoja a zdravého životného štýlu a športu
4. Inkluzívne vzdelávanie	1. Všeobecná podpora osobnostného rozvoja detí a žiakov
	2. Dodatočná podpora osobnostného rozvoja detí a žiakov
	3. Spolupráca pri podpore osobnostného rozvoja detí a žiakov
5. Vzdelávacie výsledky	1. Monitorovanie pokroku detí a žiakov
	2. Súlad vzdelávacích výsledkov žiakov pri ukončení stupňa vzdelania
	3. Trendy vo výsledkoch národných externých hodnotení
	4. Trendy vo výsledkoch štátnych maturitných skúšok na získanie stredného vzdelania

⁴² Rozvoj STEM zručností označuje systematické rozvíjanie vedomostí a zručností v oblastiach prírodných vied (Science), technológií (Technology), inžinierstva (Engineering) a matematiky (Mathematics), so zameraním na prepájanie teórie s praxou, riešenie problémov, kritické myslenie, experimentovanie a uplatňovanie poznatkov v reálnych situáciách.

2. oblasť inšpekcie: Riadenie

Kritériá	Indikátory
1. Strategické riadenie a líderstvo	1. Strategické plánovanie a implementácia
	2. Opatrenia na zvyšovanie kvality vzdelávania
	3. Líderstvo v školskej komunite
	4. Riadenie partnerstiev na rozvoj vzdelávacej inštitúcie
2. Autonómia vzdelávacej inštitúcie	1. Operatívne riadenie
	2. Uplatňovanie princípu autonómie vo vzdelávacej inštitúcii
3. Riadenie ľudských zdrojov	1. Zabezpečenie vzdelávacieho procesu kvalifikovanými pedagogickými zamestnancami
	2. Spolupráca a profesionálna komunikácia v školskom tíme
	3. Kvalifikačné a rozvojové aktivity
4. Riadenie finančných a informačno-technologických zdrojov	1. Riadenie finančných zdrojov
	2. Riadenie informačných a technologických zdrojov

3. oblasť inšpekcie: Inštitucionálne prostredie

Kritériá	Indikátory
1. Organizačná kultúra školy	1. Riadenie zmeny
	2. Prostredie pre riadenie vedomostí / rozvoj „učiacej sa organizácie“
	3. Transparentnosť činnosti inštitúcie
2. Pozitívne prostredie vo vzdelávacej inštitúcii	1. Inkluzívna klíma v škole
	2. Riadenie konfliktov
3. Interakcia v školskej komunite a so zainteresovanými stranami	1. Prevencia predčasného ukončenia školskej dochádzky
	2. Interakcia v školskej komunite a so zainteresovanými stranami
4. Fyzické prostredie a knižnično-informačné zabezpečenie	1. Funkčné, bezpečné a zdravé fyzické prostredie
	2. Prístupné a podporujúce fyzické prostredie
	3. Knižnično-informačné prostredie
5. Spokojnosť žiakov a pedagogických zamestnancov	1. Spokojnosť žiakov
	2. Spokojnosť pedagogických zamestnancov
	3. Spokojnosť účastníkov vzdelávacieho procesu

Zdroj: НАЦИОНАЛЕН ИНСПЕКТОРАТ ПО ОБРАЗОВАНИЕТО. *Критерии и индикатори за инспектиране – учебна 2025–2026 г.* [online]. 2025. [cit. 2026-02-17]. Dostupné na internete: https://nio.government.bg/wp-content/uploads/2025/09/Критерии-и-индикатори-за-инспектиране-учебна-2025-2026-г_.pdf

Výsledky inšpekcií v Bulharsku za školský rok 2024/2025⁴³

Národný inšpektorát zverejňuje **agregované výsledky inšpekcií** za jednotlivé školské roky vo forme [súhrnnej správy](#), ktorá poskytuje prehľad o **percentuálnych výsledkoch hodnotenia oblastí inšpekcie**, ako aj o **rozsahu realizovaných inšpekcií**.

Oblasť inšpekcie	Priemerný výsledok v %	Kvalitatívne hodnotenie
Vzdelávací proces	65,00 %	Dobrá
Riadenie	65,28 %	Dobrá
Inštitucionálne prostredie	73,03 %	Dobrá

Rozsah inšpekčnej činnosti

V školskom roku **2024/2025** národný inšpektorát:

- vykonal **130 inšpekcií** v školách a iných vzdelávacích inštitúciách,
- realizoval inšpekcie prostredníctvom **inšpekčných tímov zložených z interných a externých inšpektorov**.

Inšpekcie zahŕňali rôzne typy škôl:

- **2 začiatkové školy⁴⁴**,
- **58 základných škôl**,
- **30 stredných škôl**,
- **40 gymnázií**.

Do inšpekčnej činnosti sa zapojilo **320 externých inšpektorov**, ktorí:

- vykonávali úlohy ako členovia alebo vedúci inšpekčných tímov,
- pričom **88 externých inšpektorov** pôsobilo na funkcii vedúci inšpekčných tímov.

V školskom roku 2024/2025 sa do **dotazníkového zisťovania** zapojili nasledovné subjekty:

- 128 riaditeľov škôl,
- 4 016 pedagogických zamestnancov,
- 23 654 rodičov,
- 18 860 žiakov.

2.6 Výstupy z hodnotenia kvality škôl a školských zariadení

Inšpekčný tím vypracúva **správu z inšpekcie**, ktorá sumarizuje hlavné zistenia týkajúce sa **miery plnenia kritérií a indikátorov inšpekcie** a zohľadňuje **špecifiká hodnotenej vzdelávacej inštitúcie**.

Správa kladie dôraz na výsledky inšpekcie v jednotlivých **oblastiach hodnotenia**:

- Vzdelávací proces
- Riadenie
- Inštitucionálne prostredie

Pre každú oblasť obsahuje:

- identifikované **silné stránky** činnosti inštitúcie,
- **kroky** k ďalšiemu rozvoju,
- **usmernenia a odporúčania** na zlepšenie.

Fázy vypracovania správy z inšpekcie

Vypracovanie správy z inšpekcie prebieha v **niekoľkých navzájom nadväzujúcich fázach**.

Obrázok č. 11 Fázy vypracovania správy z inšpekcie

Tabuľka č. 13 Opis jednotlivých fáz vypracovania správy z inšpekcie

<p>① Vypracovanie pracovnej správy</p>	<p>V súlade s rozdelením úloh a časovým harmonogramom inšpekcie vypracúvajú vedúci a členovia inšpekčného tímu pracovnú správu v zdieľanom elektronickom prostredí.</p> <p>Cieľom pracovnej správy je:</p> <ul style="list-style-type: none">• podporiť zhromažďovanie a systematizáciu dôkazov o plnení kritérií a indikátorov,• vytvoriť podklad pre objektívne hodnotenie kvality vzdelávania.
---	---

⁴³ НАЦИОНАЛЕН ИНСПЕКТОРАТ ПО ОБРАЗОВАНИЕТО. *Обобщена информация за оценките и за насоките – учебна 2024–2025 година*. [online]. 2025. [cit. 2026-02-17]. Dostupné na internete: <https://nio.government.bg/wp-content/uploads/2025/08/ОБООБЩЕНА-ИНФОРМАЦИЯ-ЗА-ОЦЕНКИТЕ-И-ЗА-НАСОКИТЕ-УЧЕБНА-2024-2025-ГОДИНА.pdf>

⁴⁴ Začiatkové školy sú samostatný typ základnej školy, ktoré zabezpečujú len prvý stupeň základného vzdelávania.

	<p>Pracovná správa zachytáva výsledky činností realizovaných:</p> <ul style="list-style-type: none"> • v prípravnej fáze inšpekcie, • v realizačnej (terénnej) fáze inšpekcie.
<p>② Vypracovanie predbežnej správy</p>	<p>V záverečnej časti inšpekčného procesu inšpekčný tím vypracúva predbežnú správu z inšpekcie, v ktorej sú prehľadne zhrnuté výsledky hodnotenia každého kritéria.</p> <p>Každé kritérium je:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hodnotené bodovým skóre (súčet bodov za príslušné indikátory), • porovnávané s maximálnym možným počtom bodov. <p>Pri hodnotení sa využívajú:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dôkazy uvedené v pracovnej správe, • údaje zo všetkých použitých hodnotiacich nástrojov. <p>Pre každú oblasť inšpekcie sa v predbežnej správe uvádzajú:</p> <ul style="list-style-type: none"> • silné stránky, • usmernenia a odporúčania na zlepšenie. <p>Silné stránky sú formulované tak, aby pôsobili ako motivačný prvok podporujúci udržateľné zvyšovanie kvality vzdelávania.</p> <p>Na základe výsledkov z Elektronického systému riadenia inšpekcií sa určujú oblasti s najnižším hodnotením. Na ich základe sa formulujú:</p> <ul style="list-style-type: none"> • konkrétne usmernenia na zlepšenie, • ku každému usmerneniu konkrétne odporúčaná aktivita, • určenie zodpovedných realizátorov odporúčaní. <p>Odporúčania sú spracované vecne, konkrétne a zrozumiteľne a môžu slúžiť ako plán zlepšenia činnosti inštitúcie.</p> <p>Za vypracovanie predbežnej správy v stanovených lehotách zodpovedá vedúci inšpekčného tímu, ktorý ju:</p> <ul style="list-style-type: none"> • predkladá koordinátorovi inšpekcie (ak je určený), • zapracúva pripomienky a doplnenia. <p>V závislosti od organizácie inšpekcie je predbežná správa následne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zaslaná riaditeľovi hodnotenej inštitúcie, • spolu s výzvou na poskytnutie pripomienok v určenom termíne.
<p>③ Vypracovanie záverečnej správy z inšpekcie</p>	<p>Vedúci inšpekčného tímu sa oboznámi s pripomienkami riaditeľa hodnotenej inštitúcie a po dohode s koordinátorom:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vypracuje záverečnú správu z inšpekcie, • zapracuje odôvodnené technické pripomienky. <p>Záverečnú správu podpisuje interný inšpektor národného inšpektorátu, ktorý:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vyhotoví sprievodný list pre riaditeľa inštitúcie s uvedením prijatých a neprijatých pripomienok,

	<ul style="list-style-type: none"> • zabezpečí registráciu správy v Elektronickom systéme riadenia inšpekcií. <p>Správa z inšpekcie sa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zasiela riaditeľovi hodnotenej inštitúcie do siedmich dní od jej registrácie, • v rovnakom termíne sa poskytuje aj príslušnému regionálnemu orgánu riadenia vzdelávania. <p>Správy z inšpekcie nie sú verejne publikované v plnom rozsahu. Národný inšpektorát zverejňuje na svojom webovom sídle len zhrnutia správ z inšpekcie, ktoré poskytujú základnú informáciu o výsledkoch hodnotenia bez prístupnosti úplného obsahu dokumentu.</p> <p>Tento prístup zdôrazňuje podporný a rozvojový charakter inšpekcie, pričom správa v plnej verzii slúži predovšetkým ako nástroj interného zlepšovania činnosti hodnotenej inštitúcie.</p> <p>Súhrnné informácie z inšpekcií slúžia národnému inšpektorátu ako podklad pre analytickú činnosť, identifikáciu systémových trendov a formulovanie odporúčaní pre vzdelávaciu politiku na regionálnej a národnej úrovni.</p> <p>Plnenie odporúčaní a prijatých opatrení je predmetom následného sledovania pri ďalšej inšpekcii, pričom interval opakovanej inšpekcie závisí od dosiahnutej kvalitatívnej úrovne.</p>
--	--

	<p>Súhrnné informácie o hodnoteniach a usmerneniach na zlepšenie v oblastiach inšpekcie: https://nio.government.bg/доклади/годишни-доклади/</p> <p>Súhrnné správy jednotlivých škôl: https://nio.government.bg/доклади/резюме-на-доклади/</p>
---	---

Úlohy národného inšpektorátu v oblasti výsledkov hodnotenia

Národný inšpektorát v nadväznosti na realizované inšpekcie:

- poskytuje ministrovi školstva a vedy a Rade ministrov **analytické správy o kvalite vzdelávania v školách**, a to za určené obdobie, región alebo na celoštátnej úrovni,
- každoročne do 1. septembra predkladá ministrovi školstva a vedy a Rade ministrov **analýzu kvality vzdelávania za uplynulý školský rok**,
- do 1. septembra zverejňuje na svojom oficiálnom webovom sídle **súhrnné informácie o hodnoteniach a usmerneniach na zlepšenie v oblastiach inšpekcie** za predchádzajúci školský rok.

Používatelia výsledkov inšpekcie a ich využitie

Výsledky hodnotenia a rozvojové usmernenia z inšpekcie **využívajú rôzne skupiny aktérov:**

Na úrovni vzdelávacej inštitúcie

- **Riaditeľ školy** – na strategické rozhodovanie, riadenie rozvoja inštitúcie a systematické zvyšovanie kvality vzdelávania.
- **Pedagogické tímy** – na spoločnú reflexiu, zlepšovanie vyučovania a vnútorné hodnotenie.
- **Jednotliví pedagogickí zamestnanci** – na zvyšovanie efektívnosti vyučovania a vlastný profesijný a osobnostný rozvoj.
- **Komisia pre riadenie kvality a atestačné komisie** – na prepojenie výsledkov vonkajšieho a vnútorného hodnotenia a využitie výsledkov inšpekcie v procese atestácie riaditeľov.

Na úrovni školskej komunity

- **Rada školy / verejná rada** – pri tvorbe politík a opatrení na zlepšovanie kvality vzdelávacieho procesu.
- **Rodičia** – na posilnenie ich zapojenia do vzdelávacieho procesu.
- **Žiaci** – na podporu ich aktívnej účasti na vzdelávaní a živote školy.

Na regionálnej a miestnej úrovni

- **Regionálne riaditeľstvá vzdelávania** – na metodickú podporu škôl a spoluprácu pri realizácii odporúčaní z inšpekcie.
- **Obce a miestna samospráva** – na tvorbu miestnych politík zameraných na zvyšovanie kvality vzdelávania, využívanie pozitívnych faktorov prostredia a prevenciu rizík ohrozujúcich kvalitu.

Na národnej úrovni

- **Ministerstvo školstva a vedy** – na tvorbu vzdelávacích politík na národnej úrovni.
- **Rada ministrov** – na realizáciu štátnej politiky v oblasti predprimárneho a školského vzdelávania.

2.7 Iné hodnotenia kvality škôl

Systém hodnotenia kvality vzdelávania v Bulharsku je koncipovaný ako **centralizovaný a metodicky jednotný model**, v ktorom zohráva kľúčovú úlohu národný inšpektorát. Jadrom systému je externé hodnotenie realizované prostredníctvom inšpekcií a autonómne vnútorné hodnotenie škôl (sebahodnotenie). Na rozdiel od niektorých iných európskych krajín národný inšpektorát **nevykonáva širšie spektrum paralelných hodnotiacich alebo auditných činností**, ktoré by samostatne hodnotili kvalitu škôl mimo rámca inšpekcie.

Popri inšpekčnej činnosti však existujú aj **ďalšie formy hodnotenia, monitorovania a analytického spracovania údajov**, ktoré nepriamo dopĺňajú systém zabezpečovania kvality vzdelávania a vytvárajú kontext pre inšpekčné hodnotenie.

Tematické analýzy a monitorovanie výsledkov inšpekcií

Národný inšpektorát spracúva **tematické a súhrnné analýzy** vychádzajúce z výsledkov uskutočnených inšpekcií. Tieto analýzy sú zamerané napríklad na:

- vybrané oblasti inšpekcie (vzdelávací proces, riadenie, inštitucionálne prostredie),
- typy škôl alebo regióny,
- identifikáciu opakujúcich sa silných stránok, slabých miest a systémových rizík.

Nejde o samostatné hodnotenie jednotlivých škôl, ale o **agregované analytické výstupy**, ktoré slúžia na informovanie Ministerstva školstva a vedy, vlády a verejnosti a na podporu tvorby vzdelávacích politík.

Národné hodnotenia a testovania žiakov

Významným zdrojom údajov o výsledkoch vzdelávania sú **národné externé hodnotenia a štátne maturitné skúšky**, ktoré realizujú iné orgány vzdelávacej správy. Tieto nástroje:

- neposkytujú komplexné hodnotenie kvality školy,
- slúžia ako **kontextový a analytický zdroj informácií** o vzdelávacích výsledkoch žiakov,
- sú zohľadňované v rámci inšpekčného hodnotenia ako jeden z podkladov pri posudzovaní oblasti „vzdelávací proces“.

Metodická a podporná činnosť regionálnych orgánov

Regionálne riaditeľstvá vzdelávania nevykonávajú samostatné hodnotenie kvality škôl v zmysle externého hodnotenia. Ich úloha spočíva najmä v:

- metodickej podpore škôl,
- spolupráci pri realizácii odporúčaní z inšpekcií,
- monitorovaní plnenia opatrení v nadväznosti na zistenia národného inšpektorátu.

Tieto aktivity majú **podporný a implementačný charakter** a nenahrádzajú ani neduplikujú inšpekčné hodnotenie.

2.8 Aktivity školy po inšpekčnej činnosti

Po ukončení inšpekčnej činnosti v Bulharsku nadväzuje na externé hodnotenie **jasne definovaný proces následných krokov**, ktorého cieľom je **zabezpečiť odstránenie identifikovaných nedostatkov** a podporiť zlepšovanie kvality poskytovaného vzdelávania. Národný inšpektorát v tomto procese nevystupuje len ako hodnotiaci orgán, ale aj ako **inštitúcia poskytujúca metodické usmernenia a spätnú väzbu** pre ďalší rozvoj školy.⁴⁵

Základným výstupom inšpekcie je **záverečná hodnotiacia správa**, ktorá obsahuje:

- kvalitatívne hodnotenie jednotlivých oblastí inšpekcie,

⁴⁵ Bližšie opísané v [Príručke pre inšpekciu \(2024\)](#).

- identifikáciu silných stránok školy,
- **konkrétne odporúčania a nasmerovania** na zlepšenie činnosti školy.

Na základe tejto správy je riaditeľ školy zodpovedný za **oboznámenie školského kolektívu s výsledkami inšpekcie** a za využitie odporúčaní a nasmerovaní ako podkladu pre ďalšie riadiace a rozvojové procesy školy. Odporúčania inšpekcie slúžia najmä ako podklad pre:

- aktualizáciu stratégie rozvoja školy,
- plánovanie opatrení na zlepšenie kvality vzdelávacieho procesu, riadenia a inštitucionálnej kultúry,
- prepojenie externého hodnotenia s vnútorným hodnotením (sebahodnotením) školy.

V prípadoch, keď škola dosiahne **nižšie hodnotenie (najmä „uspokojivá“ alebo „neuspokojivá“ úroveň)** v jednej alebo viacerých oblastiach, je proces následných aktivít výrazne intenzívnejší. Škola je v zmysle vyhlášky č. 18 o inšpekcii materských škôl a škôl povinná:

- realizovať ciele opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov,
- preukazovať pokrok pri ďalšej inšpekcii,
- spolupracovať s regionálnym riaditeľstvom vzdelávania, ktoré poskytuje metodickú a odbornú podporu.

Frekvencia následnej inšpekcie je **priamo viazaná na dosiahnutú úroveň hodnotenia**, čo vytvára motivačný a zároveň kontrolný mechanizmus:

- pri veľmi dobrej úrovni sa ďalšia inšpekcia realizuje **po piatich rokoch**,
- pri dobrej úrovni **po troch až štyroch rokoch**,
- pri uspokojivej úrovni **po jednom až dvoch rokoch**,
- pri neuspokojivej úrovni už **po šiestich až dvanástich mesiacoch**.⁴⁶

Bulharský model následných aktivít po inšpekcii tak kladie dôraz na **zodpovednosť školy za realizáciu odporúčaní**, systematické sledovanie pokroku a prepojenie hodnotenia s plánovaním rozvoja. Externé hodnotenie sa v tomto kontexte stáva **nástrojom riadenia kvality**, ktorý kombinuje rozvojový rozmer s jasne stanovenými povinnosťami a časovým rámcom na nápravu zistených nedostatkov.

2.9 Identifikácia zúčastnených aktérov (stakeholderov) na hodnotení kvality škôl a školských zariadení

Hodnotenie kvality škôl a školských zariadení v Bulharsku je systematický proces, na ktorom sa podieľa viacero aktérov s jasne vymedzenými úlohami a zodpovednosťami. Kľúčovým orgánom externého

⁴⁶ НАЦИОНАЛЕН ИНСПЕКТОРАТ ПО ОБРАЗОВАНИЕТО. *Правилник на дейността*. [online]. 2019. [cit. 2026-02-18]. Dostupné na internete: <<https://nio.government.bg/правилник-на-дейността/>>.

hodnotenia je **národný inšpektorát**, ktorý zabezpečuje plánovanie, realizáciu a vyhodnocovanie inšpekcií v materských, základných a stredných školách.

Na samotnom procese inšpekcie sa okrem **interných inšpektorov** národného inšpektorátu aktívne podieľajú aj **externí inšpektori – odborníci z praxe**, ktorí sú členmi inšpekčných tímov. Významnú úlohu zohrávajú samotné **školy a školské zariadenia**, ich vedenie a zamestnanci, ako aj **žiaci a rodičia**, ktorých názory sú systematicky zisťované prostredníctvom dotazníkov a štruktúrovaných stretnutí.

Súčasťou systému sú aj **regionálne riaditeľstvá vzdelávania**, ktoré nadväzujú na výsledky inšpekcií poskytovaním metodologickej podpory školám, ako aj **Ministerstvo školstva a vedy**, ktoré využíva výstupy z inšpekcií na tvorbu a úpravu vzdelávacích politík. Proces hodnotenia je tak založený na spolupráci viacerých aktérov a na kombinácii hodnotiacich, podporných a analytických funkcií.

Tabuľka č. 14 Zoznam aktérov na hodnotení kvality škôl a školských zariadení

Národný inšpektorát	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hlavný orgán zodpovedný za externé hodnotenie kvality vzdelávania v školách. ▪ Plánuje, organizuje a realizuje inšpekcie. ▪ Vypracúva inšpekčné správy, určuje silné stránky, vypracúva návrhy na zlepšenie a odporúčania. ▪ Spracúva súhrnné analýzy a predkladá ich Rade ministrov a ministrom školstva a vedy.
Interní inšpektori	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zamestnanci národného inšpektorátu. ▪ Vedú alebo koordinujú inšpekčné tímy. ▪ Zodpovedajú za odbornú správnosť hodnotenia a spracovanie výsledných správ.
Externí inšpektori (odborní experti)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Skúsení pedagogickí odborníci (riaditelia, učitelia, odborní špecialisti). ▪ Sú členmi inšpekčných tímov. ▪ Podieľajú sa na zbere dôkazov, pozorovaní, rozhovoroch a hodnotení podľa kritérií a indikátorov.
Školy a školské zariadenia	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Riaditeľ, pedagogickí a nepedagogickí zamestnanci poskytujú dokumentáciu a informácie. ▪ Zúčastňujú sa rozhovorov, fokusových skupín a prezentácie činnosti školy. ▪ Zabezpečujú spoluprácu pri dotazníkových zisťovaniach.
Žiaci	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zúčastňujú sa dotazníkového zisťovania. ▪ Vyjadrujú svoje skúsenosti s vyučovaním, školskou klímou a podporou.
Rodičia / zákonní zástupcovia	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zúčastňujú sa dotazníkov a štruktúrovaných stretnutí. ▪ Poskytujú spätnú väzbu o kvalite vzdelávania, komunikácii školy a školskom prostredí.
Regionálne riaditeľstvá vzdelávania	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prijímajú správy z inšpekcií. ▪ Poskytujú metodickú a odbornú podporu školám pri realizácii odporúčaní. ▪ Sledujú napĺňanie nápravných a rozvojových opatrení.

Ministerstvo školstva a vedy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Využíva výstupy z inšpekcií na tvorbu a úpravu národných vzdelávacích politík. ▪ Môže poveriť národný inšpektorát vykonaním tematických inšpekcií.
Rada ministrov	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prijíma výročné správy o kvalite vzdelávania. ▪ Využíva ich ako podklad pre strategické rozhodovanie na úrovni štátu.

2.10 Plánované reformy v oblasti hodnotenia kvality škôl a školských zariadení

Bulharský systém externého hodnotenia kvality škôl a školských zariadení sa nevyznačuje jednorazovou zásadnou reformou, ale skôr **postupným metodickým a inštitucionálnym rozvojom existujúceho modelu inšpekcie**. Tento vývoj je rámcovaný najmä [Stratégiou rozvoja Národného inšpektorátu vzdelávania na roky 2024 – 2026](#), ako aj každoročnou aktualizáciou kritérií a indikátorov hodnotenia. Smerovanie systému možno zhrnúť do nasledujúcich oblastí.

Priebežná aktualizácia hodnotiaceho rámca

Národný inšpektorát **každoročne schvaľuje a zverejňuje kritériá a indikátory pre nasledujúci školský rok**. Táto prax umožňuje flexibilne reagovať na vývoj vzdelávacej politiky a premietiť zistenia z inšpekcií do metodiky hodnotenia.

V poslednom období je badateľný dôraz najmä na:

- kompetenčný prístup vo vzdelávaní,
- inkluzívne vzdelávanie,
- wellbeing detí a žiakov,
- kvalitu spolupráce v školskej komunite.

Ide o postupné precizovanie hodnotiacich očakávaní, nie o zmenu samotného modelu inšpekcie.

Posilnenie analytickej a systémovej funkcie inšpekcie

Stratégia zdôrazňuje využívanie výsledkov inšpekcií nielen na hodnotenie jednotlivých škôl, ale aj na:

- identifikáciu systémových trendov,
- analýzu opakujúcich sa slabých miest,
- formulovanie odporúčaní pre regionálnu a národnú úroveň riadenia vzdelávania.

Súhrnné správy z inšpekcií obsahujú agregované výsledky podľa oblastí a kritérií, identifikované silné stránky a nasmerovania na zlepšenie. Tým sa posilňuje hodnotiacia funkcia systému vo vzťahu k tvorbe vzdelávacej politiky.

Rozvojový charakter inšpekcie

Výstupy z inšpekcie sú koncipované ako **nástroj podpory zlepšovania kvality**.

Správy obsahujú:

- identifikáciu silných stránok,
- konkrétne usmernenia na zlepšenie,
- odporúčania priradené k realizátorom.

Odporúčania sú formulované vecne, konkrétne a zrozumiteľne a v praxi môžu slúžiť ako rámec alebo plán zlepšenia činnosti školy.

Stratégia zároveň predpokladá systematickejšie sledovanie plnenia odporúčaní pri následných inšpekciách.

Digitalizácia procesov

Externé hodnotenie je plne podporované **Elektronickým systémom riadenia inšpekcií**, ktorý slúži na:

- zber a spracovanie údajov,
- výpočet bodového hodnotenia,
- tvorbu výstupov a analytických prehľadov.

Rozvoj systému smeruje k ďalšiemu posilňovaniu dátovej podpory, transparentnosti a efektívnosti procesov hodnotenia.

Profesionalizácia inšpekčných kapacít

Strategické smerovanie národného inšpektorátu zahŕňa aj:

- kontinuálne vzdelávanie interných a externých inšpektorov,
- rozvoj analytických, digitálnych a komunikačných kompetencií,
- metodické zosúladovanie s európskymi trendmi hodnotenia kvality,
- budovanie národného inšpektorátu ako „učiacej sa organizácie“.

Plánované smerovanie systému hodnotenia kvality v Bulharsku predstavuje **evolučný rozvoj existujúceho modelu inšpekcie**, založený na:

- priebežnej aktualizácii hodnotiaceho rámca,
- posilňovaní analytickej práce s dátami,
- dôraze na rozvojový charakter odporúčaní,
- ďalšej digitalizácii procesov,
- profesionalizácii inšpekčných tímov.

Nejde teda o zásadnú reformu systému, ale o jeho systematické metodické a inštitucionálne zdokonaľovanie.

3. SWOT ANALÝZA HODNOTENIA KVALITY ŠKÔL A ŠKOLSKÝCH ZARIADENÍ

Nasledujúca SWOT analýza vychádza z preskúmania platnej legislatívy, metodických dokumentov národného inšpektorátu, rámca a mechanizmu hodnotenia kvality, ako aj zo súhrnných správ z inšpekčnej činnosti. Významným podkladom na jej spracovanie bola aj [Stratégia rozvoja Národného inšpektorátu vzdelávania na obdobie 2024 – 2026](#), ktorá obsahuje oficiálne identifikované silné a slabé stránky, príležitosti a ohrozenia fungovania systému inšpekcie v Bulharsku.

Tabuľka č. 15 SWOT analýza hodnotenia kvality škôl a školských zariadení

(S) Silné stránky	(W) Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jasné riadenie a metodická „opora“ systému hodnotenia – existuje súbor vnútroinštitucionálnych dokumentov a postupov (rámec, príručky, usmernenia, vzory dokumentov), ktoré podporujú jednotnosť procesu a sú pravidelne zverejňované na webovom sídle národného inšpektorátu. ▪ Nezávislé postavenie národného inšpektorátu ako externého hodnotiaceho orgánu – zabezpečuje objektivitu a oddelenie hodnotenia od riadiacich a výkonných štruktúr školského systému. ▪ Digitalizácia procesu – Elektronický systém riadenia inšpekcií ako kľúčová infraštruktúra na zber, spracovanie a administráciu hodnotenia. ▪ Štandardizovaný hodnotiaci mechanizmus – hodnotenie sa skladá z podindikátorov → indikátorov → kritérií → oblastí; výpočty (kritériá/oblasti) sú v elektronickom systéme automatizované, čo zvyšuje porovnateľnosť výsledkov. ▪ Viaczdrojový zber dôkazov a zapojenie aktérov – hodnotenie sa opiera o pozorovania, dokumentáciu, štruktúrované stretnutia a dotazníky pre rôzne cieľové skupiny; podporuje trianguláciu a diagnosticko-analytickú funkciu hodnotenia. ▪ Jasne nastavená periodicita inšpekcií – prepojenie výsledku hodnotenia s frekvenciou ďalšej inšpekcie a následným monitorovaním. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedostatočná propagácia významu inšpekcie a hodnotenia ako nástroja riadenia kvality – riziko slabšej akceptácie verejnosťou a školami. ▪ Personálne a kapacitné limity – nedostatočný počet zamestnancov národného inšpektorátu, dlhodobo neobsadené miesta v inšpekčnej časti, vyšší priemerný vek inšpektorov. ▪ Rozpočtové obmedzenia na efektívnu realizáciu inšpekcií a zavádzanie inovácií. ▪ Slabšie rozvinutá spätná väzba a spolupráca so systémovými partnermi (napr. Ministerstvo školstva a vedy/regionálne raditeľstvá vzdelávania) a tiež interná spätná väzba o spokojnosti zamestnancov. ▪ Elektronický systém riadenia inšpekcií je „preťažený informáciami“, čo môže znižovať používateľskú prívetivosť a efektívnosť práce. ▪ Konzervatívne spoločenské prostredie a limitovaná podpora ďalšieho rozvoja nezávislého externého hodnotenia.

(S) Silné stránky	(W) Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rozvojový rozmer hodnotenia – dôraz na pomenovanie silných stránok a formulovanie usmernení/odporúčaní na zlepšenie (ako podklad pre rozvoj školy). ▪ Medzinárodná spolupráca a výmena skúseností v rámci Stálej medzinárodnej konferencie inšpektorátov (SICI) – porovnávanie prístupov k externému hodnoteniu. ▪ Zamestnanci národného inšpektorátu sa podieľajú na jeho ročnom plánovaní a stanovovaní cieľov, ktoré zodpovedajú verejným politikám a potrebám zainteresovaných strán. ▪ Stabilné personálne zabezpečenie a systematická príprava externých inšpektorov – inšpekčná činnosť je zabezpečená dostatočným počtom externých inšpektorov vrátane vedúcich inšpekčných tímov. Výber a príprava kandidátov prebieha systematicky a zahŕňa inovatívne formy vzdelávania (napr. simulácie inšpekčných situácií a využívanie technologických nástrojov). Súčasťou systému je aj priebežné a nadstavbové vzdelávanie externých inšpektorov, ukončené certifikáciou, ktorého cieľom je pravidelná aktualizácia odborných vedomostí a hodnotiacich zručností. ▪ Kultúra zdieľania a vzájomného učenia sa – systematické interné prezentovanie skúseností z konferencií, školení a projektov podporuje princípy učiacej sa organizácie a zvyšovanie kvality práce. 	

(O) Príležitosti	(T) Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Modernizácia Elektronického systému riadenia inšpekcií a ďalšia digitalizácia – potenciál rozšírenia/aktualizácie systému (vrátane využitia AI) na zefektívnenie inšpekcií. ▪ Lepšie vysvetľovanie úlohy hodnotenia (komunikácia, fóra, konferencie) – posilnenie dôvery a prijatia hodnotenia ako nástroja zlepšovania kvality. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nesúlad zákonodarnej a výkonnej moci pri aktualizácii normatívnej bázy a zabezpečení podmienok/zdrojov pre inšpekcie (termíny, kapacity, personálne posilnenie). ▪ Absencia konsenzu výkonnej moci o rozšírení rozpočtového rámca – priamy dopad na počet a kvalitu realizovaných inšpekcií.

(O) Príležitosti	(T) Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cielenejšia spolupráca so štátnymi orgánmi a účinnejšia spätná väzba (napr. o metodickej podpore škôl na regionálnej úrovni) – zosúladienie hodnotenia s opatreniami podpory. ▪ Systematickejšie využitie výstupov (súhrnné informácie, trendy, usmernenia na zlepšenie) pre politiky a rozvoj škôl – posilnenie prepojenia hodnotenia na riadenie kvality. ▪ Zavedenie pravidelného merania spokojnosti zamestnancov národného inšpektorátu a externých inšpektorov – systematické využívanie dotazníkov a poskytovanie spätnej väzby môže podporiť profesijný rozvoj, motiváciu a zvyšovanie kvality inšpekčnej činnosti. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Odpor sociálnych partnerov voči externému nezávislému hodnoteniu a/alebo voči sebahodnoteniu – riziko znižovania legitimacy a implementácie odporúčaní. ▪ Pretrvávajúca kapacitná „medzera“ (personál + financie) môže viesť k znižovaniu pokrytia škôl a k tlaku na skrátenie/„formalizáciu“ procesu hodnotenia.

4. ODPORÚČANIA DO SLOVENSKEHO KONTEXTU

4.1 Odporúčania pre slovenský inšpekčný systém vyplývajúce z analýzy bulharskej praxe

Štátna školská inšpekcia (ďalej len „ŠŠI“) aj bulharský národný inšpektorát pracujú s kombináciou:

- plánovania inšpekčnej činnosti na školský rok (na Slovensku zverejneného v Pláne inšpekčnej činnosti),
- jasne publikovaného rámca hodnotenia kvality (kritériá, indikátory),
- štandardných oprávnení inšpektorov (vstup do priestorov školy, hospitácie, rozhovory, vyžiadanie dokumentácie, overovanie vedomostí žiakov),
- zverejňovania výstupov z inšpekcií (správy z jednotlivých škôl a súhrnné informácie).

Rozdiel spočíva v konštrukcii hodnotiaceho rámca: kým **ŠŠI má kritériá rozpracované osobitne podľa typu školy** (materské, základné, stredné odborné školy, gymnáziá), v Bulharsku je vytvorený **jeden spoločný rámec hodnotenia**, ktorý je univerzálne aplikovaný na materské aj základné a stredné školy, pričom špecifiká typu školy sa zohľadňujú v samotnej realizácii inšpekcie. **Bulharský model sa vyznačuje vyššou mierou centralizácie** a jednotnosti metodických nástrojov, čo vytvára predpoklady pre vyššiu mieru konzistentnosti hodnotenia medzi jednotlivými inšpekčnými tímami.

Ďalší rozdiel (a zároveň priestor na inšpiráciu) spočíva v miere **metodickej a technologickej formalizácie bulharského modelu** – od zberu dôkazov, cez bodovanie až po následné analytické spracovanie výsledkov cez **jednotný elektronický systém**.

V Bulharsku sa **nezverejňujú plné verzie hodnotiacich správ**, ale len ich **zhrnutia**; na Slovensku sa zverejňujú správy zo škôl vo formáte PDF. Bulharsko viac akcentuje **rozvojový (interný) charakter správy**, Slovensko zasa **transparentnosť**.

Odporúčanie č. 1: Zaviesť integrovaný elektronický systém riadenia inšpekcie

V bulharskom modeli je výrazne silná orientácia na **jednotný Elektronický systém riadenia inšpekcií** (nie len ako úložisko správ, ale ako *pracovné prostredie* pre tím = centrálna platforma na plánovanie, realizáciu, dokumentovanie a vyhodnocovanie).

Odporúča sa **vytvoriť jednotný digitálny proces dokumentovania a hodnotenia zistení**, ktorý by zabezpečil, aby:

- každý dôkaz bol priradený ku konkrétnemu indikátoru/podindikátoru,
- bolo jasné „čo sme videli/kde/koľkokrát/ako to dokazuje hodnotenie“,
- tím vedel pracovať na spoločnej pracovnej správe a mať prehľad o pokrytí indikátorov,
- systém automaticky kontroloval úplnosť hodnotenia a súlad medzi dôkazmi a výslednou úrovňou, čím by sa podporila jednotnosť hodnotenia medzi jednotlivými inšpekčnými tímami.

V slovenskom prostredí je dokumentácia zistení realizovaná kombináciou pracovných poznámok, interných nástrojov a spracovania správy. Na rozdiel od bulharského modelu však nejde o plne integrovaný elektronický systém, ktorý by prepojil zber dôkazov, hodnotenie podindikátorov a automatické generovanie výsledkov do jedného pracovného prostredia.

Bulharský model umožňuje:

- porovnávať výsledky medzi regiónmi,
- identifikovať slabé podindikátory naprieč systémom,
- generovať systémové analýzy automaticky.

Zavedenie plne integrovaného digitálneho pracovného prostredia by na Slovensku umožnilo:

- jednoduchšie porovnávanie výsledkov medzi krajinami,
- rýchle vyhľadávanie opakujúcich sa nedostatkov,
- podklad pre strategické rozhodovanie.

Odporúčanie č. 2: Posilniť bodovací mechanizmus – zvýšiť predvídateľnosť a konzistentnosť hodnotenia

Bulharský model je konštruovaný ako **uzavretý hodnotiaci reťazec**:

podindikátor → body → indikátor → oblasť → celková úroveň kvality

To znamená, že:

1. Každý podindikátor má presne definované bodové rozpätie.
2. Body sa sčítavajú podľa vopred určeného mechanizmu.
3. Výsledná úroveň (napr. veľmi dobrá/dobrá/uspokojivá/neuspokojivá) je priamo odvodená z bodového výsledku.
4. Každé bodové rozhodnutie musí byť podložené konkrétnym dôkazom zaznamenaným v systéme.

Výsledok:

- Škola presne vie, **z čoho vznikla jej úroveň hodnotenia**.
- Inšpektor vie obhájiť hodnotenie cez konkrétnu bodovú logiku.
- Rozdiely medzi tímami sú výrazne menšie, pretože „priestor na interpretáciu“ je zúžený jasnou hodnotiacou stupnicou.

Slovenský systém má jasne definované percentuálne intervaly úrovni hodnotenia. Priestor na zlepšenie je najmä v jednotnom a transparentnom prepojení medzi zisteniami (dôkazmi) a tým, ako sa premetnu do výsledného percenta – najmä pri zložitejších indikátoroch, kde môže vzniknúť vyššia variabilita medzi tímami. Bulharský model je v tomto viac „mechanizovaný“ cez podindikátory a bodovanie, čo zvyšuje predvídateľnosť a obhájiteľnosť výsledku.

Odporúčanie č. 3: Zaviesť periodicitu komplexnej inšpekcie viazanú na výsledok hodnotenia

V bulharskom modeli je **termín ďalšej komplexnej inšpekcie priamo naviazaný na dosiahnutú úroveň kvality – najmä na najnižšie hodnotenú oblasť**. To znamená, že školy so slabším výsledkom sú zaradené na ďalšiu inšpekciu skôr, zatiaľ čo školy s veľmi dobrým výsledkom v dlhšom časovom intervale.

Odporúča sa doplniť k existujúcemu plánovaniu (ktoré je na Slovensku prevažne plánové a tematicky orientované) aj princíp **periodicity založenej na výsledkoch hodnotenia**, a to tak, aby:

- existovalo transparentné pravidlo, prečo je škola zaradená do skoršieho termínu komplexnej inšpekcie,
- priority inšpekčnej činnosti boli systematicky odôvodnené na základe dosiahnutej úrovne kvality,

- kapacity inšpekcie boli smerované prednostne do škôl s vyšším rizikom pretrvávania alebo zhoršovania nedostatkov.

Slovenský systém už využíva následné inšpekcie pri zistení nedostatkov; navrhované opatrenie by však znamenalo systematické a transparentné naviazanie periodicity komplexnej inšpekcie na dosiahnutú úroveň kvality.

Odporúčanie č. 4: Posilniť metodické prepojenie dotazníkových zisťovaní s hodnotením indikátorov

ŠŠI už využíva dotazníkové zisťovania (žiaci, učitelia, rodičia, vedenie školy) ako súčasť inšpekčnej činnosti. V bulharskom modeli je však zber spätnej väzby ešte viac **systemovo previazaný s hodnotiacim mechanizmom**.

V bulharskom systéme:

- existuje jednotná sada štandardizovaných formulárov (tzv. hodnotiace karty),
- používajú sa 4 typy dotazníkov (riaditeľ, učitelia, rodičia, žiaci),
- výsledky dotazníkov sú explicitne prepojené s konkrétnymi indikátormi,
- výstupy tvoria súčasť dôkazovej bázy pri určovaní úrovne hodnotenia.

Dotazníky teda nie sú len podporným zdrojom informácií, ale **integrovaným prvkom dôkazovej logiky hodnotenia**. V bulharskom modeli sa dotazníky realizujú **výlučne cez elektronický systém** a nie sú verejne publikované ako samostatné dokumenty. **To podporuje štandardizáciu a spracovanie dát.**

V slovenskej praxi sú dotazníky:

- významným zdrojom informácií o klíme školy, riadení či kvalite vyučovania,
- avšak ich metodické premietnutie do výsledného hodnotenia nie je vždy explicitne definované.

Môže vzniknúť situácia, keď:

- dotazníkové zistenia sú uvedené v správe,
- ale nie je úplne jasné, **ako sa premietli do konkrétneho indikátora alebo percentuálneho hodnotenia**.

Rozhodovanie tak zostáva viac na odbornej interpretácii tímu než na metodicky pevne stanovenom prepojení.

Odporúčanie č. 5: Posilniť systémové prepojenie externého hodnotenia so sebahodnotením školy

V bulharskom systéme je **rámec externého hodnotenia zároveň prirodzeným rámcom pre sebahodnotenie**. Kritériá a indikátory používané inšpekciou sú koncipované tak, aby ich školy mohli používať ako vlastný nástroj autoevalvácie. Vzniká tak jednotný hodnotiaci rámec a terminológia medzi školou a inšpekciou.

Externé hodnotenie potom nenahrádza sebahodnotenie, ale naň nadväzuje a overuje ho.

Na Slovensku existuje prepojenie medzi externým hodnotením a autoevalváciou – ŠŠI poskytuje školám metodické materiály a podporu pre proces sebahodnotenia. Kritériá externého hodnotenia sú verejne dostupné a školy sa o ne môžu opierať pri vlastnom hodnotení.

Priestor na posilnenie však spočíva v tom, aby bolo toto prepojenie:

- systematickejšie,

- jednotnejšie naprieč školami,
- metodicky pevnejšie zakotvené v procese komplexnej inšpekcie.

Odporúčanie č. 6: Posilniť systematické spracovanie a prezentáciu trendov z inšpekčných zistení

V bulharskom modeli sú **výstupy z inšpekcií systematicky agregované a analyzované z hľadiska trendov** (naprieč regiónmi, typmi škôl, problémami) a slúžia ako vstup pre riadenie kvality na úrovni štátu.

Slovenský systém už disponuje kvalitnými tematickými a súhrnnými správami; ďalším krokom môže byť systematickejšie sledovanie trendov v čase a ich silnejšie využívanie pri formulovaní systémových odporúčaní.

Bulharsko okrem ročných súhrnných výstupov vytvára aj tematické dokumenty typu „**Usmernenia na zlepšenie**“ podľa oblastí – syntetizujú odporúčania zo zistení a tvoria stabilné rozvojové priority, ktoré sa následne premietajú do metodiky a zamerania hodnotenia.

Výstupy inšpekcie v Bulharsku sú explicitne koncipované ako podklad pre riadenie vzdelávacej politiky na národnej úrovni.

Odporúčanie č. 7: Posilniť jednotné procesné usporiadanie pracovnej správy počas priebehu inšpekcie

V bulharskom systéme vzniká **pracovná správa priamo v elektronickom prostredí ako štruktúrovaný dokument** naviazaný na jednotlivé oblasti, kritériá a podindikátory.

Každý priebežný záver je:

- explicitne priradený ku konkrétnemu indikátoru alebo podindikátoru,
- podložený zaznamenaným dôkazom,
- zapracovaný do hodnotiaceho mechanizmu ešte pred finalizáciou správy.

Systém zároveň obsahuje kontrolné prvky, ktoré upozorňujú na prípadný nesúlad (napr. neprimerane vysoké hodnotenie bez dostatočného dôkazového podkladu).

Slovenský systém disponuje jednotnou štruktúrou finálnych správ. Ďalším krokom môže byť **systematickejšie procesné a technologické usporiadanie tvorby pracovnej správy** tak, aby už počas priebehu inšpekcie boli všetky závery jednoznačne naviazané na príslušné indikátory a dôkazy.

V bulharskom modeli je jasne pomenované, že pripomienky riaditeľa k predbežnej správe môžu viesť len k **odstráneniu technických/formálnych nepresností**, nie k zmene hodnotenia ani odporúčaní.

Odporúčanie č. 8: Zaviesť/rozšíriť systém kvalifikovaných externých expertov

V Bulharsku predstavuje významnú systémovú výhodu **zapojenie externých inšpektorov (odborníkov z praxe) do inšpekčných tímov**. Externí inšpektori majú definované roly (koordinátor, vedúci tímu, členovia) a ich zapojenie je procesne riadené prostredníctvom elektronického systému (pozvánky, potvrdenia účasti, prístup do systému).

Odporúča sa zaviesť alebo rozšíriť systém kvalifikovaných externých expertov (s jasnými rolami, školením a pravidlami predchádzania konfliktu záujmov) a **procesne ich integrovať do digitálneho prostredia**

inšpekcie. Prínosom by bolo posilnenie kapacity tímov, vyššia odbornosť pri špecifických oblastiach a jednotnejšie riadenie práce inšpekčných tímov.

4.2 Porovnanie hodnotiacich kritérií a indikátorov kvality – identifikácia prvkov bulharského rámca nad rámec slovenského systému

OBLASŤ HODNOTENIA: VZDELÁVACÍ PROCES

Bulharský rámec za školsky rok 2024/2025 obsahuje **6 kritérií a 21 indikátorov**. Väčšina indikátorov má v slovenskom rámci svoj ekvivalent (napr. riadenie vyučovania, aktivizujúce metódy, rozvoj kognitívnych a sociálnych kompetencií, sebahodnotenie žiakov či podporné opatrenia).

Analýza však identifikovala **niekoľko indikátorov, ktoré slovenská ŠŠI explicitne nesleduje**.

Indikátory nad rámec slovenského rámca:

1. Hodnotenie rizika vzdelávacích ťažkostí

- Bulharská inšpekcia sleduje systematické **identifikovanie rizika vzdelávacích ťažkostí žiakov** ako súčasť riadenia pedagogického procesu.
- V slovenskom rámci sa sleduje poskytovanie podpory žiakom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami alebo žiakom vyžadujúcim podporné opatrenia, **nie však systematické hodnotenie rizika vzdelávacích ťažkostí ako samostatný indikátor**.

2. Rozvíjanie podnikavosti a praktickej orientácie vzdelávania

- Bulharský rámec explicitne hodnotí, či vzdelávací proces rozvíja **podnikavosť, iniciatívnosť a praktickú orientáciu učenia**.
- V slovenskom rámci sa síce sleduje rozvoj poznávacích, sociálnych a občianskych kompetencií, avšak **kompetencia podnikavosti alebo praktickej orientácie vzdelávania nie je explicitným indikátorom inšpekčného hodnotenia**.

3. Rozvíjanie kompetencií súvisiacich so zdravím, športom a udržateľným životným prostredím

- Bulharská inšpekcia sleduje rozvoj kompetencií v oblasti **zdravého životného štýlu a environmentálnej zodpovednosti**.
- Slovenský rámec síce hodnotí bezpečné prostredie školy a niektoré sociálne kompetencie žiakov, avšak **environmentálne a zdravotné kompetencie žiakov nie sú explicitne hodnoteným indikátorom vzdelávacieho procesu**.

4. Efektívnosť tímovej práce pri zabezpečovaní podpory osobnostného rozvoja žiakov

- Bulharský rámec hodnotí tímovú spoluprácu pedagogických a odborných zamestnancov pri podpore osobnostného rozvoja žiakov.
- V slovenskom rámci sa sleduje existencia poradenských služieb a podporných opatrení, **nie však efektívnosť interdisciplinárnej tímovej spolupráce ako samostatný indikátor kvality vzdelávacieho procesu**.

5. Opatrenia na systematické sledovanie pokroku žiakov zo zraniteľných skupín

- Bulharský rámec explicitne sleduje systematické monitorovanie pokroku žiakov zo zraniteľných skupín.
- V slovenskom rámci sa sleduje informovanie zákonných zástupcov o zhoršení prospechu a podporné opatrenia, nie však systematické sledovanie pokroku konkrétnych zraniteľných skupín žiakov.

6. Udržateľnosť alebo zlepšovanie výsledkov externých hodnotení

- Bulharská inšpekcia sleduje trend výsledkov **národných testovaní a maturitných skúšok**.
- Slovenský rámec hodnotí proces učenia a vyučovania, **nie však trend výsledkov externých hodnotení ako samostatný indikátor kvality školy**.

OBLASŤ HODNOTENIA: RIADENIE

Bulharský rámec obsahuje **5 kritérií a 19 indikátorov**. Slovenský rámec sleduje pedagogické riadenie, dokumentáciu školy, kontrolnú činnosť vedenia a profesijný rozvoj pedagogických zamestnancov.

Bulharský model však výraznejšie zdôrazňuje **strategické, finančné a organizačné aspekty riadenia školy**.

Kritériá a indikátory nad rámec slovenského rámca:

Strategické riadenie

- Líderstvo v školskej komunite
- Efektívna komunikácia v školskej komunite zameraná na realizáciu stratégie
- Monitorovanie výsledkov strategického riadenia a opatrení na zvyšovanie kvality

Slovenský rámec sleduje riadenie školy najmä prostredníctvom pedagogických dokumentov a kontrolnej činnosti, **nie však explicitne líderstvo riaditeľa ani implementáciu stratégie školy**.

Operatívne riadenie

- Autonómia a samospráva inštitúcie
- Partnerstvá na dosiahnutie cieľov inštitúcie
- Organizačné štruktúry na realizáciu stratégie

V slovenskom rámci sa hodnotí činnosť orgánov školy, ale **nie využívanie autonómie školy alebo strategických partnerstiev ako nástroja riadenia školy**.

Riadenie ľudských zdrojov

- Hodnotenie pracovného výkonu pedagogických a nepedagogických zamestnancov
- Politiky riadenia ľudských zdrojov

Slovenský rámec sleduje profesijný rozvoj pedagogických zamestnancov, **nie však komplexné riadenie ľudských zdrojov ani hodnotenie výkonu nepedagogických zamestnancov**.

Riadenie finančných zdrojov

Bulharská inšpekcia hodnotí:

- využívanie rozpočtu na podporu rovnakého prístupu ku vzdelávaniu,
- získavanie dodatočných finančných zdrojov,
- efektívnosť využívania finančných zdrojov,
- transparentnosť riadenia rozpočtu.

Finančné riadenie školy sa v aktuálnych kritériách ŠŠI SR prakticky nehodnotí.

Riadenie informačno-technologických zdrojov

- znižovanie administratívnej záťaže pedagogických zamestnancov pomocou digitálnych nástrojov

Slovenský rámec sleduje využívanie IKT vo vyučovaní a dostupnosť digitálnej techniky, **nie však využitie technológií na zefektívnenie riadenia školy alebo redukciu administratívy.**

OBLASŤ HODNOTENIA: INŠTITUCIONÁLNE PROSTREDIE

Bulharský rámec obsahuje **5 kritérií a 19 indikátorov**. Slovenský rámec sa venuje klíme školy, bezpečnosti, materiálno-technickým podmienkam a poradenským službám.

Niektoré prvky bulharského rámca sú však širšie.

Kritériá a indikátory nad rámec slovenského rámca:

Organizačná kultúra školy

- riadenie zmien zamerané na organizačný rozvoj školy
- prostredie podporujúce rozvoj „učiacej sa organizácie“
- politika prevencie predčasného ukončenia školskej dochádzky

Slovenský rámec sleduje klímu školy a prevenciu rizikového správania, **nie však riadenie organizačných zmien ani politiku prevencie predčasného ukončenia vzdelávania.**

Efektívna spolupráca so zainteresovanými stranami

- prínos zainteresovaných strán k zvyšovaniu kvality vzdelávania

Slovenský rámec sleduje spoluprácu školy s rodičmi, **nie však hodnotenie reálneho prínosu partnerstiev k rozvoju školy.**

Knižnično-informačné zabezpečenie vzdelávacieho procesu

- využívanie knižničných a informačných zdrojov na podporu kvality vzdelávania
- prostredie a zdroje pre knižnično-informačné služby

Slovenský rámec hodnotí materiálno-technické vybavenie školy, **nie však samostatne knižnično-informačné služby školy.**

Spokojnosť účastníkov vzdelávacieho procesu

Bulharská inšpekcia sleduje:

- blahobyt žiakov
- atraktivitu školy pre žiakov
- profesijnú realizáciu pedagogických zamestnancov
- kvalitu vzdelávania z pohľadu účastníkov

Slovenský rámec sleduje klímu školy, **nie však systematické zisťovanie spokojnosti účastníkov vzdelávania ako samostatné kritérium hodnotenia školy.**

ZOZNAM ZDROJOV

EUROPEAN EDUCATION INFORMATION NETWORK – EURYDICE. *Bulgaria: Administration and governance at local and/or institutional level*. [online]. 2023. [cit. 2026-02-11]. Dostupné na internete:

<<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/eurypedia/bulgaria/administration-and-governance-local-and-or-institutional-level>>.

EUROPEAN EDUCATION INFORMATION NETWORK – EURYDICE. *Bulgaria: Assessment in general upper secondary education*. [online]. 2023. [cit. 2026-02-02]. Dostupné na internete:

<<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/eurypedia/bulgaria/assessment-general-upper-secondary-education>>.

EUROPEAN EDUCATION INFORMATION NETWORK – EURYDICE. *Bulgaria: Early childhood education and care*. [online]. 2023. [cit. 2026-02-02]. Dostupné na internete:

<<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/eurypedia/bulgaria/early-childhood-education-and-care>>.

EUROPEAN EDUCATION INFORMATION NETWORK – EURYDICE. *Bulgaria: Funding in education*. [online]. 2023. [cit. 2026-02-10]. Dostupné na internete:

<<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/eurypedia/bulgaria/funding-education>>.

EUROPEAN EDUCATION INFORMATION NETWORK – EURYDICE. *Bulgaria: Higher education*. [online]. 2023. [cit. 2026-02-03]. Dostupné na internete:

<<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/eurypedia/bulgaria/higher-education>>.

EUROPEAN EDUCATION INFORMATION NETWORK – EURYDICE. *Bulgaria: Organisation of the education system and of its structure*. [online]. 2023. [cit. 2026-02-02]. Dostupné na internete:

<<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/eurypedia/bulgaria/organisation-education-system-and-its-structure>>.

EUROPEAN EDUCATION INFORMATION NETWORK – EURYDICE. *Bulgaria: Overview*. [online]. 2025. [cit. 2026-02-02]. Dostupné na internete:

<<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/eurypedia/bulgaria/overview>>.

NATIONAL STATISTICAL INSTITUTE OF BULGARIA. *Pupils and students by level of International Standard Classification of Education (ISCED 2011)*. [online databáza]. 2025. [cit. 2026-02-12]. Dostupné na internete: <<https://www.nsi.bg/en/statistical-data/182/575>>.

NATIONAL STATISTICAL INSTITUTE OF BULGARIA. *Schools by type, statistical zones, regions and districts*. [online databáza]. 2025. [cit. 2026-02-12]. Dostupné na internete: <<https://www.nsi.bg/en/statistical-data/196/612>>.

THE STANDING INTERNATIONAL CONFERENCE OF INSPECTORATES. *Bulgaria: Country Profile*. [online]. 2020. [cit. 2026-02-11]. Dostupné na internete:

<<https://www.sici-inspectorates.eu/swfiles/files/Country-Profile-Bulgaria-2020.pdf>>.

ДЪРЖАВЕН ВЕСТНИК. *Закон за изменение на Закона за корпоративното подоходно облагане*. ДВ, бр. 17 от 01.03.2022 г. [online]. 2022. [cit. 2026-02-11]. Dostupné na internete:

<<https://dv.parliament.bg/DVWeb/showMaterialDV.jsp?idMat=169756>>.

НАРОДНО СЪБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ. *Закон за предучилищното и училищното образование. Обн. ДВ, бр. 79 от 13.10.2015 г., изм. и доп.* [online]. 2015. [cit. 2026-02-12]. Dostupné na internete: <<https://legislation.apis.bg/doc/2669543/0#27811068>>.

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА. *Наредба № 10 от 1 септември 2016 г. за организация на дейностите в училищното образование. Обн. ДВ, бр. 73 от 16.09.2016 г., изм. и доп.* [online]. 2016. [cit. 2026-02-04]. Dostupné na internete: <https://riokyustendil.bg/images/normativni-aktove/naredba_10_01.09.2016_organizacia_dejnosti_obr.pdf>.

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА. *Ваканции* [online]. 2026. [cit. 2026-02-09]. Dostupné na internete: <<https://www.mon.bg/dyasno-menu/vakantsii/>>.

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА. *Наредба № 11 от 01.09.2016 г. за оценяване на резултатите от обучението на учениците. Обн. ДВ, бр. 74 от 20.09.2016 г., изм. и доп.* [online]. 2016. [cit. 2026-02-10]. Dostupné na internete: <https://ruo.mon.bg/sofia-grad/files/sites/2/2024/04/nar_11_0.pdf>.

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА. *Наредба № 18 от 9 септември 2021 г. за инспектирането на детските градини и училищата. Обн. ДВ, бр. 77 от 16.09.2021 г., изм. и доп.* [online]. 2021. [cit. 2026-02-13]. Dostupné na internete: <<https://www.ciela.net/svobodna-zona-darjaven-vestnik/document/2137214541/issue/6470/naredba-%E2%84%96-18-ot-9-septemvri-2021-g-za-inspektiraneto-na-detskite-gradini-i-uchilishtata>>.

НАЦИОНАЛЕН ИНСПЕКТОРАТ ПО ОБРАЗОВАНИЕТО. *Ръководство за инспектиране.* [online]. 2024. [cit. 2026-02-16]. Dostupné na internete: <nio.government.bg/wp-content/uploads/2024/10/Ръководство-за-инспектиране-2024.pdf>.

НАЦИОНАЛЕН ИНСПЕКТОРАТ ПО ОБРАЗОВАНИЕТО. *Външни инспектори.* [online]. 2026. [cit. 2026-02-13]. Dostupné na internete: <<https://nio.government.bg/инспектори/външни-инспектори/>>.

НАЦИОНАЛЕН ИНСПЕКТОРАТ ПО ОБРАЗОВАНИЕТО. *Рамка за оценяване на качеството на образованието.* [online]. 2022. [cit. 2026-02-16]. Dostupné na internete: <<https://nio.government.bg/wp-content/uploads/2022/10/Рамка-за-оценяване-на-качеството-на-образованието-НИО.pdf>>.

НАЦИОНАЛЕН ИНСПЕКТОРАТ ПО ОБРАЗОВАНИЕТО. *Рамка за инспектиране.* [online]. 2024. [cit. 2026-02-13]. Dostupné na internete: <<https://nio.government.bg/инспектиране/рамка-за-инспектиране/>>.

НАЦИОНАЛЕН ИНСПЕКТОРАТ ПО ОБРАЗОВАНИЕТО. *Правилник на дейността.* [online]. 2019. [cit. 2026-02-13]. Dostupné na internete: <<https://nio.government.bg/правилник-на-дейността/>>.

НАЦИОНАЛЕН ИНСПЕКТОРАТ ПО ОБРАЗОВАНИЕТО. *Механизъм за формиране на оценка.* [online]. 2021. [cit. 2026-02-16]. Dostupné na internete: <<https://nio.government.bg/wp-content/uploads/2021/12/Механизъм-за-формиране-на-оценка.pdf>>.

НАЦИОНАЛЕН ИНСПЕКТОРАТ ПО ОБРАЗОВАНИЕТО. *Критерии и индикатори за инспектиране – учебна 2025–2026 г.* [online]. 2025. [cit. 2026-02-17]. Dostupné na internete: <https://nio.government.bg/wp-content/uploads/2025/09/Критерии-и-индикатори-за-инспектиране-учебна-2025-2026-г_.pdf>.

НАЦИОНАЛЕН ИНСПЕКТОРАТ ПО ОБРАЗОВАНИЕТО. *Обобщена информация за оценките и за насоките – учебна 2024–2025 година.* [online]. 2025. [cit. 2026-02-17]. Dostupné na internete: <<https://nio.government.bg/wp-content/uploads/2025/08/ОБОБЩЕНА-ИНФОРМАЦИЯ-ЗА-ОЦЕНКИТЕ-И-ЗА-НАСОКИТЕ-УЧЕБНА-2024-2025-ГОДИНА.pdf>>.

НАЦИОНАЛЕН ИНСПЕКТОРАТ ПО ОБРАЗОВАНИЕТО. *Стратегия за развитие на Националния инспекторат по образованието за периода 2024–2026 г.* [online]. 2025. [cit. 2026-02-23]. Dostupné na internete: <<https://nio.government.bg/wp-content/uploads/2025/02/Стратегия-за-развитие-на-ННО-за-периода-2024-2026-г.pdf>>.

Príloha č. 1: Oblasti, kritériá a indikátory inšpekcie pre školský rok 2024/2025

Kritériá a indikátory sú každoročne schvaľované riaditeľom národného inšpektorátu a zverejňované pred začiatkom príslušného školského roka. Tvoria základ hodnotenia kvality vzdelávania v jednotlivých oblastiach inšpekcie a sú záväzné pre činnosť inšpekčných tímov v danom období.

Na porovnanie uvádzame stav hodnotiaceho rámca platného v predchádzajúcom školskom roku 2024/2025.

Kritériá podľa oblastí inšpekcie

 Vzdelávací proces	 Riadenie	 Inštitucionálne prostredie
1. Efektívnosť interakcie vo vzdelávacom procese	1. Strategické riadenie a líderstvo	1. Organizačná kultúra školy
2. Uplatňovanie kompetenčného prístupu vo vzdelávacom procese	2. Operatívne riadenie	2. Efektívna spolupráca so zainteresovanými stranami
3. Uplatňovanie kompetenčného prístupu vo výchove a socializácii detí/žiacov	3. Riadenie ľudských zdrojov	3. Riadenie a rozvoj fyzického prostredia
4. Zabezpečenie podpory osobnostného rozvoja detí a žiakov	4. Riadenie finančných zdrojov	4. Knižnično-informačné zabezpečenie vzdelávacieho procesu
5. Uplatňovanie kompetenčného prístupu v procese hodnotenia	5. Riadenie informačno-technologických zdrojov	5. Spokojnosť účastníkov vzdelávacieho procesu
6. Výsledky vzdelávania		

Zdroj: НАЦИОНАЛЕН ИНСПЕКТОРАТ ПО ОБРАЗОВАНИЕТО. *Ръководство за инспектиране*. [online]. 2024. [cit. 2026-02-12]. Dostupné na internete: <nio.government.bg/wp-content/uploads/2024/10/Ръководство-за-инспектиране-2024.pdf>.

Z metodologického hľadiska kvalita vzdelávania závisí od troch vzájomne prepojených a dynamických premenných – **vytvorených podmienok, procesov prebiehajúcich v inštitúcii a dosiahnutých výsledkov**, ktoré sú dôsledkom plánovaných a realizovaných činností.

Táto metodika bola použitá pri tvorbe kritérií a indikátorov a uplatňuje sa pri skúmaní zabezpečenej kvality vzdelávania na školách. Každé kritérium v rámci troch schválených oblastí inšpekcie preto obsahuje indikátory, ktoré súčasne merajú **podmienky, procesy aj výsledky**.

Vytvorené podmienky na zabezpečenie kvalitného vzdelávacieho procesu, kvalitného riadenia a kvalitného inštitucionálneho prostredia zahŕňajú **11 kritérií a 19 indikátorov**.

Kritériá a indikátory sledujúce vytvorené podmienky pre kvalitu vzdelávacieho procesu, riadenia a prostredia

1. oblasť: Vzdelávací proces	
Kritériá	Indikátory
1. Efektívnosť interakcie vo vzdelávacom procese	Organizácia pedagogickej situácie, vyučovacej hodiny a odbornej praxe
4. Zabezpečenie podpory osobnostného rozvoja detí a žiakov	Hodnotenie rizika vzdelávacích ťažkostí
	Efektívnosť tímovej práce pri zabezpečovaní podpory osobnostného rozvoja detí a žiakov
2. oblasť: Riadenie	
1. Strategické riadenie a líderstvo	Strategické riadenie
	Proaktívny prístup riaditeľa pri vytváraní partnerstiev na dosiahnutie cieľov inštitúcie
2. Operatívne riadenie	Organizačné štruktúry v inštitúcii na realizáciu stratégie
	Operatívne plánovanie a organizovanie činnosti
3. Riadenie ľudských zdrojov	Politiky riadenia ľudských zdrojov
4. Riadenie finančných zdrojov	Rozpočtové prostriedky na podporu rovnakého prístupu a zabezpečenie podpory osobnostného rozvoja
	Zabezpečenie dodatočných prostriedkov na rozvoj školy
5. Riadenie informačno-technologických zdrojov	Zabezpečenie informačno-technologických zdrojov pre vzdelávací proces
	Znižovanie administratívnej záťaže pedagogických zamestnancov
3. oblasť: Inštitucionálne prostredie	
1. Organizačná kultúra školy	Vytvorené prostredie pre riadenie vedomostí/rozvoj „učiacej sa organizácie“
2. Efektívna interakcia so zainteresovanými stranami	Vytvorené podmienky na podporu interakcie medzi účastníkmi vzdelávacieho procesu
	Vytvorené podmienky na efektívnu spoluprácu so zainteresovanými stranami
3. Riadenie a rozvoj fyzického prostredia	Bezpečné a zdravé fyzické prostredie
	Funkčné a udržiavané fyzické prostredie
	Dostupné a podporujúce vzdelávacie prostredie
4. Knižnično-informačné zabezpečenie vzdelávacieho procesu	Prostredie a zdroje pre knižnično-informačné služby

Zdroj: НАЦИОНАЛЕН ИНСПЕКТОРАТ ПО ОБРАЗОВАНИЕТО. *Ръководство за инспектиране*. [online]. 2024. [cit. 2026-02-12]. Dostupné na internete: <nio.government.bg/wp-content/uploads/2024/10/Ръководство-за-инспектиране-2024.pdf>.

Na zabezpečenie kvality procesu vyučovania je nevyhnutné **efektívne plánovanie a organizácia vzdelávania**, ktoré sa posudzujú v rámci kritéria *Efektívnosť interakcie vo vzdelávacom procese*. Významným predpokladom vytvárania podmienok pre účinnú podporu žiakov je **tímová spolupráca pri zabezpečovaní podpory osobnostného rozvoja**, ako aj **hodnotenie rizika vzdelávacích ťažkostí**, ktoré slúži na identifikáciu učebných problémov alebo iných špecifických vývinových osobitostí detí a na určenie potreby cielenej podpory.

Pri hodnotení kritéria *Strategické riadenie a líderstvo* sa inšpektori zameriavajú na **efektívnosť strategického plánovania** a na **aktivitu riaditeľa pri rozvíjaní partnerstiev** na dosahovanie cieľov inštitúcie. Posudzuje sa jeho vedúca úloha pri rozširovaní partnerských sietí a pri ich účelnom využívaní na zvyšovanie kvality vzdelávania v škole.

Dôležitými indikátormi kvalitného operatívneho riadenia sú **existencia a funkčnosť organizačných štruktúr vytvorených na realizáciu stratégie a celkové operatívne plánovanie a organizácia činnosti inštitúcie**. Na vysoké hodnotenie tohto kritéria je potrebné, aby mala inštitúcia vypracované a reálne uplatňované vnútorné predpisy, plány, programy a ďalšie riadiace dokumenty, pričom je zabezpečený účinný manažérsky dohľad zo strany riaditeľa a zástupcov vedenia. Činnosť pedagogickej rady a odborných profesijných spoločenstiev má byť jednoznačne orientovaná na realizáciu stratégie rozvoja školy.

Školská autonómia má byť zreteľne prejavovaná nielen v školských dokumentoch, ale aj pri určovaní vzdelávacích profilov alebo odborov, učebných plánov a programov, ako aj v organizácii, metódach a prostriedkoch vyučovania. Významnú úlohu zohrávajú **politiky riadenia ľudských zdrojov**, ktoré zahŕňajú zabezpečenie pedagogických zamestnancov a nepedagogického personálu, procesy ich výberu, prijímania, rozvoja a motivácie v súlade s nastavenou personálnou politikou.

Plánovanie finančných zdrojov sa vzťahuje najmä na **rozpočtové prostriedky určené na podporu rovnakého prístupu ku vzdelávaniu a na zabezpečenie podpory osobnostného rozvoja**, ako aj na **dodatočné zdroje určené na rozvoj školy**. Toto hodnotenie sa nevzťahuje na súkromné školy, ktoré v Elektronickom systéme riadenia inšpekcii neposkytujú údaje o hospodárení s finančnými zdrojmi. Na vysoké hodnotenie tohto kritéria je potrebné, aby škola plánovala finančné prostriedky na zlepšovanie fyzického prostredia, prevenciu vzdelávacích ťažkostí, knižnično-informačné zabezpečenie, moderné didaktické pomôcky, záujmové vzdelávanie, dopravu žiakov, efektívnu organizáciu celodenného vzdelávania, štipendiá a materiálne ocenenia žiakov, podporu detí a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a prácu s deťmi a žiakmi z ohrozených skupín.

Škola by mala aktívne využívať **projektové a programové financovanie** na získavanie dodatočných zdrojov. Nevyhnutným predpokladom kvality je aj **dostatočné zabezpečenie informačno-technologických zdrojov** pre vzdelávací proces a administratívne činnosti vrátane opatrení na **zníženie administratívnej záťaže pedagogických zamestnancov**. Na vysoké hodnotenie tohto kritéria je potrebné zabezpečiť primeranú techniku, licencie, predplatné a ďalšie technologické riešenia. Účastníci vzdelávacieho procesu by mali aktívne využívať elektronický triedny denník na administráciu, komunikáciu a hodnotenie. Pre efektívne administratívne fungovanie je potrebný prístup k bezdrôtovej internetovej sieti, moderným technológiám a softvérovým riešeniam. Inštitúcia má zároveň zabezpečiť dostupnosť informačných materiálov a vzorov dokumentov, vrátane ich zverejnenia na vlastnej webovej stránke.

Významným aspektom kvality vzdelávacieho prostredia je **organizačná kultúra školy**, ktorá zahŕňa vytvorené podmienky na vzájomné učenie sa pedagogických zamestnancov, na realizáciu spoločných vyučovacích hodín, spoluprácu v sieťach a s partnerskými organizáciami s cieľom zlepšovať výsledky školy. Dôležité sú aj podmienky na podporu interakcie medzi účastníkmi vzdelávacieho procesu a na efektívnu spoluprácu so zainteresovanými stranami.

Pri hodnotení kritéria *Riadenie a rozvoj fyzického prostredia* sa inšpekčný tím zameriava na to, do akej miery je fyzické prostredie školy **dostupné, bezpečné, zdravé, modernizované a funkčné**. Na vysoké hodnotenie tohto kritéria je potrebné zabezpečiť bezbariérové architektonické riešenia, priestory a vzdelávacie zdroje pre deti a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, systém kontroly vstupu a prvky bezpečnosti vrátane kamerového systému. Deti a žiaci musia mať zabezpečený prístup k

zdravotnej starostlivosti. Všetky priestory využívané na vzdelávanie majú byť bezpečné, moderné, funkčné a ergonomicky vybavené, vrátane priestorov na šport, stravovanie a záujmové činnosti. Posudzuje sa aj úroveň prostredia a zdrojov pre **knížično-informačné služby**.

Nasledujúca skupina kritérií uvedená v tabuľke je zameraná na **efektívnosť procesov prebiehajúcich v inštitúcii**, ktoré smerujú k zabezpečeniu kvality vzdelávania.

Kritériá a indikátory sledujúce procesy zabezpečovania kvality vzdelávacieho procesu, riadenia a prostredia

1. oblasť: Vzdelávací proces	
<i>Kritériá</i>	<i>Indikátory</i>
1. Efektívnosť interakcie vo vzdelávacom procese	Efektívne riadenie skupiny/triedy Uplatňovanie prístupov podporujúcich aktívne zapájanie detí a žiakov
2. Uplatňovanie kompetenčného prístupu vo vzdelávacom procese	Rozvíjanie kompetencií v oblasti osvojovania a používania spisovného jazyka
	Rozvíjanie digitálnych kompetencií
	Uplatňovanie inovatívnych prístupov, techník, technológií a metód; rozvoj STEM zručností
3. Uplatňovanie kompetenčného prístupu vo výchove a socializácii detí a žiakov	Rozvíjanie podnikavosti a praktickej orientácie vzdelávania
	Rozvíjanie zručností pre učenie
	Rozvíjanie schopnosti detí a žiakov pracovať v tíme
	Formovanie a rozvíjanie schopností sebahodnotenia, sebareflexie a sebarozvoja
4. Zabezpečenie podpory osobnostného rozvoja detí a žiakov	Formovanie a rozvíjanie demokratickej kultúry v škole
	Rozvíjanie kompetencií súvisiacich so zdravím, športom a udržateľným životným prostredím
5. Uplatňovanie kompetenčného prístupu v procese hodnotenia	Zabezpečenie všeobecnej podpory osobnostného rozvoja detí a žiakov
	Zabezpečenie cielenej (dodatočnej) podpory osobnostného rozvoja detí a žiakov
2. oblasť: Riadenie	
1. Strategické riadenie a líderstvo	Efektívna komunikácia v školskej komunite zameraná na realizáciu stratégie
	Monitorovanie výsledkov strategického riadenia a opatrení na zvyšovanie kvality
4. Riadenie finančných zdrojov	Efektívne a účelné rozdeľovanie a využívanie finančných zdrojov na rozvoj školy
	Transparentné riadenie rozpočtu
5. Riadenie informačno-technologických zdrojov	Využívanie informačno-technologických zdrojov vo vzdelávacom procese
3. oblasť: Inštitucionálne prostredie	
1. Organizačná kultúra školy	Riadenie zmien zamerané na organizačný rozvoj a skvalitňovanie činnosti školy
	Zabezpečenie transparentnosti a zverejňovanie činnosti školy

4. Knižnično-informačné zabezpečenie vzdelávacieho procesu	Využívanie knižničných, informačných a vzdelávacích zdrojov na zvyšovanie kvality vzdelávania
--	---

Zdroj: НАЦИОНАЛЕН ИНСПЕКТОРАТ ПО ОБРАЗОВАНИЕТО. *Ръководство за инспектиране*. [online]. 2024. [cit. 2026-02-12]. Dostupné na internete: <nio.government.bg/wp-content/uploads/2024/10/Ръководство-за-инспектиране-2024.pdf>.

Efektívne riadenie skupiny alebo triedy významne prispieva k dosahovaniu očakávaných výsledkov vzdelávania. Na vysoké hodnotenie tohto indikátora je potrebné, aby boli činnosti realizované v pedagogickej situácii, vyučovacej hodine alebo v odbornej praxi zamerané na **motivovanie detí a žiakov k aktívnej účasti**, vytvárali **pozitívne a podporné prostredie** a umožňovali uplatňovanie **inovatívnych prístupov, diferencovaného vyučovania a integrovaného medziodborového prepájania učiva**.

Premena vedomostí na zručnosti je kľúčovým predpokladom osobnostného rozvoja detí a žiakov. **Kompetenčný prístup** tvorí základ vzdelávania, ako aj výchovy a socializácie. V tomto kontexte sa sleduje formovanie a rozvoj **jazykových, digitálnych a podnikateľských kompetencií**, ako aj **nadobúdanie STEM zručností**.

Na vysoké hodnotenie kritéria v oblasti uplatňovania kompetenčného prístupu je potrebné, aby škola realizovala účinné aktivity podporujúce **správne a kultivované používanie spisovného jazyka**. Učitelia zároveň rozvíjajú u detí a žiakov **zručnosti bezpečného pohybu v digitálnom prostredí** a nadväzujúce zručnosti tvorby digitálneho obsahu. Činnosti realizované počas vyučovania majú rozvíjať **praktické zručnosti, iniciatívnosť, podnikavosť, tvorivé a kritické myslenie**, pričom učitelia využívajú **inovatívne metódy, techniky a technológie** a rozmanité vzdelávacie zdroje vrátane digitálnych. Tieto prístupy majú deti a žiakov viesť k pochopeniu **príčinno-následných vzťahov skúmaných javov a procesov** a k používaniu modelov pri riešení vzdelávacích úloh.

Hodnotenie indikátorov v rámci kritéria *Kompetenčný prístup pri výchove a socializácii detí a žiakov* zahŕňa činnosti zamerané na **rozvoj demokratickej kultúry v inštitúcii**, rozvíjanie **zručností učenia sa, schopnosti pracovať v tíme, sebahodnotenia a sebarozvoja**, ako aj na podporu **zdravého životného štýlu a environmentálnej zodpovednosti**. Kultúra školy má vytvárať podmienky na rozvoj **občianskych, sociálnych a interkultúrnych kompetencií** detí a žiakov.

Významným aspektom kvality sú aj procesy spojené so **zabezpečením všeobecnej a dodatočnej podpory osobnostného rozvoja detí a žiakov**. Posudzuje sa rozsah a rozmanitosť činností vyplývajúcich zo štátneho vzdelávacieho štandardu pre inkluzívne vzdelávanie, ktoré zahŕňajú najmä **doplnkové vzdelávanie** (vrátane podpory detí a žiakov, ktorí neovládajú vyučovací jazyk alebo pre ktorých nie je materinským jazykom), **poradenstvo, logopedickú starostlivosť, kariérové poradenstvo, záujmové vzdelávanie**, ako aj **materiálne a morálne oceňovanie detí a žiakov**. Dodatočná podpora sa poskytuje všetkým cieľovým skupinám podľa identifikovaných potrieb.

V rámci kritéria *Kompetenčný prístup v procese hodnotenia* inšpektori posudzujú **účelnosť, efektívnosť a rozmanitosť používaných foriem a metód hodnotenia**, so zameraním na rozvoj zručností žiakov, nielen na overovanie vedomostí.

Činnosti súvisiace s riadením inštitúcie sa týkajú **strategického riadenia a líderstva**, ako aj **riadenia finančných a informačno-technologických zdrojov**. Inšpektori analyzujú **efektívnosť komunikácie v školskej komunite** v súvislosti s realizáciou stratégie rozvoja a s opatreniami zameranými na zlepšovanie alebo nadväzovanie dosiahnutých výsledkov. Na vysoké hodnotenie tohto kritéria je nevyhnutná **aktívna angažovanosť celej školskej komunity** na plnení strategických cieľov.

Vnútná aj vonkajšia komunikácia školy má podporovať zapojenie čo najširšieho okruhu partnerov a podporovateľov stratégie. Analýza napĺňania strategických cieľov sa využíva na zavádzanie zlepšení a na tvorbu opatrení na zvyšovanie kvality vzdelávania. Škola má vytvárať podmienky na **rozvoj riadiacich a líderských kompetencií pedagogických zamestnancov aj žiakov**.

Efektívne a účelné rozdeľovanie a využívanie finančných zdrojov na rozvoj školy, spolu s **transparentným riadením rozpočtu** a aktívnou úlohou **rady školy** pri dohľade nad hospodárením, predstavujú dôležitý predpoklad zabezpečenia dostatočných zdrojov a transparentnosti ich využívania.

Pri hodnotení **organizačnej kultúry školy** sa analyzujú výsledky činností zameraných na **prezentáciu školy navonok** a na **riadenie zmien smerujúcich k organizačnému rozvoju a zvyšovaniu kvality**. Na vysoké hodnotenie tohto kritéria je potrebné, aby bola v škole vytvorená kultúra iniciovania, podpory a udržateľnosti zmien. Školská komunita je zjednotená spoločnými hodnotami podporujúcimi pozitívne prostredie, ktoré sa prejavujú aj prostredníctvom školských symbolov a rituálov. Tím školy aktívne prezentuje svoju činnosť prostredníctvom dostupných mediálnych a komunikačných kanálov.

Prostredníctvom kritéria *Knižnično-informačné zabezpečenie vzdelávacieho procesu* sa hodnotí úroveň vytvoreného prostredia a dostupných zdrojov pre knižnično-informačné služby a ich využívanie na zvyšovanie kvality vzdelávania. Na vysoké hodnotenie tohto kritéria je potrebné **efektívne využívanie školskej knižnice alebo čitateľských kútikov**, ako aj spolupráca s miestnou knižnicou alebo kultúrnym zariadením. Kvalitné informačné zabezpečenie umožňuje využívať priestory školy na vzdelávacie účely vrátane individuálnej a skupinovej práce, podpory čitateľskej gramotnosti a samostatného učenia sa.

Cielené plánovanie a realizácia činností za účasti širokého spektra zainteresovaných strán vedú k dosahovaniu pozitívnych výsledkov, ktoré sa sledujú vo všetkých troch oblastiach inšpekcie. Vo vzdelávacom procese sa osobitne hodnotí **proces hodnotenia dosiahnutých výsledkov detí a pokroku žiakov**, ako aj **výsledky vzdelávania** (nasledujúca tabuľka).

Kritériá a indikátory sledujúce výsledky dosiahnutej kvality vzdelávania podľa oblastí inšpekcie

1. oblasť: Vzdelávací proces	
Kritériá	Indikátory
5. Uplatňovanie kompetenčného prístupu v procese hodnotenia	Pokrok detí a žiakov
	Opatrenia na systematické sledovanie pokroku detí a žiakov zo zraniteľných skupín
6. Výsledky vzdelávania	Udržateľnosť a/alebo zlepšovanie výsledkov národných externých hodnotení
	Udržateľnosť a/alebo zlepšovanie výsledkov štátnych maturitných skúšok vedúcich k získaniu stredného vzdelania
2. oblasť: Riadenie	
1. Strategické riadenie a líderstvo	Líderstvo v školskej komunite
2. Operatívne riadenie	Autonómia a samospráva inštitúcie
3. Riadenie ľudských zdrojov	Efektívnosť ďalšieho vzdelávania a profesijného rozvoja zamestnancov
	Hodnotenie dosiahnutých pracovných výsledkov a výkonu pedagogických a nepedagogických zamestnancov
3. oblasť: Inštitucionálne prostredie	

1. Organizačná kultúra školy	Vytvorené pozitívne prostredie v škole
	Efektívna školská politika na prevenciu šikanovania a násilia
	Efektívna školská politika na prevenciu predčasného ukončenia školskej dochádzky
2. Efektívna spolupráca so zainteresovanými stranami	Prínos zainteresovaných stránok k zvyšovaniu kvality vzdelávania
5. Spokojnosť účastníkov vzdelávacieho procesu	Blahobyt žiakov
	Škola ako atraktívne a podnetné miesto pre žiakov
	Úspešná osobnostná a profesijná realizácia pedagogických zamestnancov v škole
	Vytvorené podmienky v škole na rozvoj a úspechy dieťaťa a žiaka
	Kvalita poskytovaného vzdelávania

Zdroj: НАЦИОНАЛЕН ИНСПЕКТОРАТ ПО ОБРАЗОВАНИЕТО. *Ръководство за инспектиране*. [online]. 2024. [cit. 2026-02-12]. Dostupné na internete: <nio.government.bg/wp-content/uploads/2024/10/Ръководство-за-инспектиране-2024.pdf>.

Pri kritériu *Kompetenčný prístup v procese hodnotenia* inšpektori sledujú **dosiahnutý pokrok detí a žiakov**, vrátane žiakov zo zraniteľných skupín, ako aj **výsledky národných externých hodnotení**. Na vysoké hodnotenie tohto kritéria je potrebné, aby školy uplatňovali **efektívne formy pravidelného monitorovania pokroku**, zabezpečovali **transparentnosť a objektívnosť hodnotenia**, systematicky analyzovali dosiahnuté výsledky a prijímali **opatrenia na podporu pokroku každého dieťaťa a žiaka**.

Zabezpečená kvalita vzdelávania predpokladá **kontinuálne zvyšovanie vzdelávacích výsledkov žiakov**. V tejto súvislosti sa sleduje zvyšovanie, znižovanie alebo stabilita priemerných výsledkov **národných externých hodnotení v 4., 7. a 10. ročníku** z bulharského jazyka a literatúry a z matematiky, ako aj výsledky **povinných maturitných skúšok** z bulharského jazyka a literatúry a druhého povinného predmetu.

Výsledkom kvalitného riadenia školy je **vytvorená líderská komunita a efektívne využívanie možností školskej autonómie**. Na vysoké hodnotenie výsledkov strategického a operatívneho riadenia je nevyhnutné vytvárať podmienky na **rozvoj líderstva**, s aktívnou úlohou riaditeľa, a rozvíjať líderské kompetencie **pedagogických zamestnancov aj žiakov**. Uplatňovanie princípov autonómie sa považuje za stratégiu zmeny, ktorá vedie k **spoluriadeniu školy účastníkmi vzdelávacieho procesu**.

Spolupráca so zainteresovanými stranami vytvára priestor na **tvorbu programov a plánov zohľadňujúcich špecifiká inštitúcie**, ako aj na uspokojovanie potrieb detí, žiakov a rodičov. Kvalita vyučovania a učenia je úzko spätá s **profesionalitou a kompetenciami pedagogických zamestnancov**. V tomto kontexte kritérium *Riadenie ľudských zdrojov* zahŕňa **efektívnosť ďalšieho vzdelávania, hodnotenie pracovných výsledkov a atestáciu pedagogických zamestnancov**, ako aj **hodnotenie výkonu nepedagogických zamestnancov**.

Na vysoké hodnotenie tohto kritéria je potrebné, aby bolo ďalšie vzdelávanie pedagogických zamestnancov **zamerané na rozvoj ich profesijných kompetencií a na zvyšovanie vzdelávacích výsledkov žiakov**, aby bolo v súlade s prioritami stratégie rozvoja školy a aby bolo **prakticky uplatniteľné**. Dôležité je, aby učitelia reálne využívali získané kompetencie vo vyučovacom procese. Výsledky práce pedagogických zamestnancov a nepedagogického personálu sa posudzujú z hľadiska **pridanej hodnoty ich činnosti pre zvyšovanie kvality vzdelávania a rozvoja inštitúcie**.

V oblasti *Inštitucionálne prostredie* inšpektori hodnotia plnenie kritérií poskytujúcich informácie o **organizačnej kultúre školy, efektívnosti spolupráce so zainteresovanými stranami a miere spokojnosti účastníkov vzdelávacieho procesu**. Kvalitná organizačná kultúra vytvára **pozitívne školské prostredie** a podporuje realizáciu účinných školských politík. Školský tím má disponovať schopnosťami **riadenia konfliktov** a efektívne predchádzať prejavom **násilia, šikanovania a problémového správania**.

Školské politiky prevencie, intervencie a kompenzácie predčasného ukončenia školskej dochádzky majú byť **cielené nastavené** a realizované v spolupráci so širokým spektrom zainteresovaných strán. Vysoké hodnotenie efektívnosti partnerstiev so vzdelávacími, kultúrnymi a spoločenskými organizáciami, ako aj s podnikateľským sektorom, predpokladá ich **reálny prínos k zvyšovaniu kvality vzdelávania**. Posudzuje sa úloha spolupráce školy so zainteresovanými partnermi pri **zdieľaní zdrojov, realizácii spoločných aktivít a podpore dosahovania cieľov školy**.

Pri hodnotení kritéria *Spokojnosť účastníkov vzdelávacieho procesu* sa skúmajú **podmienky vytvorené na rozvoj detí a žiakov a úspešná profesijná realizácia pedagogických zamestnancov**. Hodnotí sa, do akej miery žiaci vnímajú školu ako **príjemné a bezpečné prostredie**, v ktorom sa cítia dobre. Na vysoké hodnotenie tohto kritéria je potrebné systematicky realizovať **zisťovanie postojov a spokojnosti žiakov, pedagogických zamestnancov a rodičov**.

Žiaci majú byť schopní jasne vyjadriť **pocit príslušnosti k škole** a spokojnosť s podmienkami, ktoré im škola vytvára na prípravu na budúcu osobnú a profesijnú realizáciu. Skúma sa aj názor rodičov na kvalitu vzdelávacieho procesu, **blahobyť detí a žiakov**, ako aj ich budúce uplatnenie, spokojnosť pedagogických zamestnancov a pohľad vedenia školy na zabezpečenú kvalitu vzdelávania. Posudzujú sa aj vytvorené **zdravé a podporné pracovné podmienky pre zamestnancov**, kvalita spolupráce učiteľov s rodičmi, možnosti ďalšieho vzdelávania a kariérneho rozvoja, ako aj dostupnosť **poradenských a podporných služieb** (psychológ, výchovný poradca) pre všetkých účastníkov vzdelávacieho procesu.

Dynamické zmeny v prostredí vzdelávania a meniace sa potreby detí, žiakov a rodičov si vyžadujú **flexibilný prístup školských tímov** pri plánovaní a vytváraní podmienok pre kvalitný vzdelávací proces. Dosahovanie požadovaných výsledkov predpokladá **aktívne zapojenie rodičov a zainteresovaných strán**, prepojené a cielené nastavené procesy, rozvoj zručností a postojov, **posilňovanie organizačnej kultúry a budovanie učiacej sa organizácie**.